

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΌΡΙΟΣ

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἈΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ ΕΤΟΣ 2020 ΑΡΙΘΜ. 45

Εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, Ἐφόρου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους.

Εἰς κοινὴν ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν.

* * *

Περιέχει κείμενα ὀρθοδόξου δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, ὡς καὶ κείμενα περὶ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει παράδοσιν, δι' ᾧν ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ κατανύσσεται καὶ ἔρχεται εἰς πόθον Χριστοῦ.

* * *

Δαπάνη καὶ προνοία τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ συνεργασία καὶ ἐτέρων εὐλαβῶν λογίων Πατέρων.





ΟΣΙΟΣ ΔΑΝΙΗΛ Ο ΚΑΤΟΥΝΑΚΙΩΤΗΣ

«Εγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί οὐ μή περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τό φῶς τῆς ζωῆς»¹, λέγει ὁ Κύριος.

Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι οἱ ἀπλανεῖς ὁδηγοί μας πρὸς τόν Σωτῆρα μας Χριστό, ἐπειδή τόν ἀκολούθησαν ὀλόψυχα, βαδίζοντας μέ συν-

1. Ἰωάν. η' 12.

έπεια καί ακρίβεια τήν σωτήριο ὁδό τῶν θεοποι-
ῶν ἐντολῶν Του. Ἐπομένως δέν «περιπατοῦν ἐν τῇ
σκοτίᾳ», ἀλλ' ἐν τῷ θείῳ Φωτί. Ὡς ἐκ τούτου, κα-
ταλαμπόμενοι ἀπό τό ἄκτιστο Φῶς Του, βλέπουν
καθαρά ποῖο εἶναι τό «θέλημα τοῦ Θεοῦ, τό ἀγα-
θόν καί εὐάρεστον καί τέλειον»² γιά κάθε ἄνθρω-
πο, καί μποροῦν νά ὀδηγοῦν ἀπλανῶς πρὸς αὐτό
κάθε ἓνα πού προστρέχει κοντά τους.

Ἰσάξιος μέ τούς παλαιούς Ἁγίους καί μὴ ὑπολει-
πόμενος ἀπό Αὐτούς στά ἀγιοπνευματικά χαρίσμα-
τα, ἀνεδείχθη κατά τίς πονηρές ἡμέρες μας καί ὁ
ὄσιος Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ὁ ὁποῖος πρόσφατα
κατετάγη στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας. Διαυ-
γής καί καθαρὸς ὀφθαλμός, καθορῶν τόν Θεόν ἀ-
κλινῶς καί καταλαμπόμενος ἀπό Αὐτόν, καθοδηγεῖ
ἀσφαλῶς πρὸς Αὐτόν μέ τίς θεόπνευστες διδασχές
του τούς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς. Γι' αὐτό καί τόν
αἰσθανόμεθα ὡς μέγα δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς.

Ὁ Ἅγιος Θεός, βλέποντας τήν ἀγαθή του προαί-
ρεσι καί προγνωρίζοντας τήν μελλοντική ἀγία βιοτή
του, «τόν προώρισε, τόν ἐκάλεσε, τόν ἐδικαίωσε καί
τόν ἐδόξασε»³. Καί ὁ ὄσιος Δανιήλ ἀνταποκρινόμε-
νος στό θεῖο κάλεσμα ἀπό πολύ μικρός ἐπέλεξε καί
ἐβάδισε μέ θεῖο πόθο τόν σταυρικό δρόμο τοῦ Χρι-
στοῦ μας.

2. Ρωμ. ιβ' 2.

3. Πρβλ. Ρωμ. γ' 29-30.

Ὁ Δημήτριος Σταματιάδης –αυτό ἦταν τό κοσμικό του ὄνομα– γεννήθηκε στήν Σμύρνη τό 1845 ἀπό εὐλαβεῖς γονεῖς, τόν Σταμάτιο καί τήν Μαρία, οἱ ὁποιοί ἀπέκτησαν ἕξι παιδιά. Ὁ Δημήτριος ἦταν ὁ μικρότερος. Ὁ πατέρας του ἀσκοῦσε τό ἐπάγγελμα τοῦ ὄπλοποιοῦ. Καί ὁ μικρός Δημήτριος, ἄν καί συχνά ἐπισκεπτόταν τόν πατέρα του στό κατάστημά του, περισσότερο σύχναζε στό κατάστημα τοῦ κυρ-Ἀναστάση, ἑνός ἀπλοῦ καί ὀλιγογραμμάτου ἀλλά εὐλαβεστάτου ἀνθρώπου, πού κατεσκεύαζε σαπούνια, ἀλλά περισσότερο ἡσχολεῖτο μέ τά ἀσκητικά ἀγωνίσματα τῆς Ἐκκλησίας καί εἶχε μετατρέψει τό κατάστημά του σέ «ἀσκητική παλαίστρα», παροτρύνοντας ὅσους ἔρχονταν κοντά του σέ ὑψηλή πνευματική ζωή.

Ὁ Δημήτριος διεκρίνετο γιά τήν ἐπίδοσί του στίς σπουδές. Τελείωσε μέ ἄριστα τήν περιώνυμη Εὐαγγελική Σχολή τῆς Σμύρνης. «Τά σχολικά ὅμως μαθήματα δέν ἦσαν ικανά νά τοῦ τραβήξουν ὅλο του τόν πόθο καί τήν φροντίδα. Ἡ μεγάλη του ἀγάπη ἦταν ἄλλη: τά ἱερά βιβλία, ἡ Ἁγία Γραφή, οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Τά μελετοῦσε ἀκατάπαυστα». Ἀπό μικρός ἀκόμη ἄρχιζε νά ἀποστηθίζει τήν Φιλοκαλία. Αὐτή τοῦ ἐνέπνευσε τήν ἐπιθυμία νά γίνῃ μοναχός. Καί ἐπειδή ὁ κυρ-Ἀναστάσης, τόν ὁποῖο ὅλοι ἐθαύμαζαν γιά τήν ἀσκησί του, ἔλεγε: «ἄν θέλετε νά δῆτε ἀρετή

καί αγιότητα, νά πᾶτε στό Ἅγιον Ὅρος», σύντομα ἀπεφάσισε νά φύγη γιά τόν ἱερό Ἄθωνα⁴.

Ὅμως ὁ ἀπροσδόκητος θάνατος τοῦ πατέρα του δέν τοῦ ἐπέτρεψε νά πραγματοποιήσῃ τόν πόθο του ἀμέσως. Ἀλλά δέν πέρασε πολὺς καιρὸς καί κατώρθωσε νά πετύχῃ αὐτό πού ἐπιθυμοῦσε. Μέ τήν εὐλογία τοῦ πνευματικοῦ του ἔφυγε κρυφά ἀπό τήν πατρίδα του σέ ἡλικία μόλις δεκαεννέα ἐτῶν. Περιώδευσε ἀρχικά σέ μερικά μοναστήρια τῆς Πελοποννήσου καί ἰδιαίτερα στά αἰγαιοπελαγίτικα νησιά, στήν Σκιάθο, στήν Ὑδρα, στήν Ἰκαρία καί στήν Πάρο, γιά νά γνωρίσῃ ἀπό κοντά τά τότε ἀκμάζοντα Κολλυβάδικα Μοναστήρια, τῶν ὁποίων τήν αὐστηρότητα καί τήν ἄσκησι ἰδιαίτερα εὐλαβεῖτο. Κατά τήν ἄφιξί του στήν Πάρο, συναντήθηκε μέ τόν γέροντα Ἀρσένιο Στεργιάδη, τόν ἀπλανῆ πνευματικό, τόν σημερινό ὄσιο Ἀρσένιο τόν θαυματουργό, ὁ ὁποῖος ἐμόναζε στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἐπονομαζομένου τῆς Λαγκάδας. Ὁ ἐν λόγῳ Ὁσιος, ὡς σκεῦος τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, δέν τόν κράτησε κοντά του, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ νεαρός Δημήτριος ἐπιθυμοῦσε, ἀλλά μετά ἀπό τρεῖς ἐβδομάδες τῆς ἐκεῖ παραμονῆς του, ἐξ ἀποκαλύψεως τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τόν συνέστησε νά μεταβῆ στό Ἅγιον Ὅρος καί νά ἐνταχθῇ στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου

4. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπὸς Ἀττικῆς 1988, σελ. 13-14.

Παντελεήμονος, προειπών ότι στό τέλος του θά καταλήξει και θά αποθάνη στίς ύπώρειες τοῦ Ἄθωνος⁵. Ὅποτε ὁ Δημήτριος ἔβαλε ἀμέσως πλῶρη γιά τό Ἄγιώνυμον Ὅρος.

Ἡ εὐλαβεστάτη μητέρα του ὅμως, λυπημένη πού ὁ υἱός της εἶχε φύγει κρυφά χωρίς νά πάρη τήν εὐχή της, προσηύχετο θερμά νά τόν ξαναδῆ. Καί ἐπειδή ὁ Θεός «θέλημα τῶν φοβουμένων Αὐτόν ποιεῖ»⁶, τό πλοῖο ἀντί νά φθάσῃ στό Ἅγιον Ὅρος βρέθηκε στήν Σμύρνη. Χάρηκε πολύ ἡ μητέρα του, μόλις τόν εἶδε, καί ὀλόψυχα τοῦ ἔδωσε τήν εὐχή της, γιά νά βαδίσῃ τόν δρόμο πού διάλεξε. Ἐφωδιασμένος μέ τήν μητρική εὐχή, ἔρχεται πλέον στό Ἅγιον Ὅρος καί εἰσέρχεται «ἀγαλλομένῳ ποδί» στήν ζωή τῆς ὑπακοῆς.

Νά πῶς περιγράφει τήν προσήλωσί του στό ἀγῶνισμα τῆς ὑπακοῆς, στό ὁποῖο μέ ὅλη τήν διάθεσί του ἀπό τήν πρώτη στιγμή ἐπιδόθηκε, ὅπως διαβάζουμε σέ ἐπιστολή του, πού ἀπηύθυνε ἀργότερα πρὸς μοναχούς: «Ἄνευ ὑπακοῆς καί ἀποταγῆς ἀδύνατον νά διαπρέψῃ ἡ μονάζουσα. Καθ' ὅσον διά μόνης τῆς ὑπακοῆς ἐξοβελίζονται ὅλα τά βέλη τοῦ πονηροῦ καί ὀδεύει ἀπροσκόπτως ἡ Μοναχὴ. Διά μόνης τῆς καθαράς ὑπακοῆς καθαίρεται τό τριμερές τῆς ψυχῆς καί σπουδάζεται ἡ ἀληθῆς φιλοσοφία τοῦ μονήρους

5. Γέρ. Δανιὴλ Κατουνακιώτου, *Ἀγγελικὸς Βίος*, ἔκδ. Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἅγ. Ὅρος - Θεσσαλονίκη 1999, σελ. 19.

6. Πρβλ. Ψαλμ. ρμδ' 19.

βίου· και ὅσαι τῷ κανόνι τούτῳ ἠκολούθησαν, αὐταὶ και προέκοψαν ἀπαλλαγείσαι ἀπὸ τοῦ ἐπαράτου ἐγωϊσμοῦ»⁷.

Αὐτὰ πού μελετοῦσε μέ πόθο στίς ἱερές σελίδες τῆς Φιλοκαλίας και ἀγωνιζόταν ἀπὸ τὴν νεαρά του ἡλικία νά ἐφαρμόση στήν ζωὴ του, τώρα μέσα στίς ἰδανικὲς συνθῆκες τοῦ ἀγιορειτικοῦ Κοινοβίου τά ἐξασκεῖ μέ θεῖο πόθο, θεῖο ζῆλο, μεγάλη ἐπιμέλεια και σπουδῆ. Πολύ ὁμορφα περιγράφει τὸν ἀγῶνα αὐτό στά γραπτὰ του: «Ἐάν ὁ Χριστιανός δέν ἐπιμεληθῆ ἀπ' ἐντεῦθεν νά λάβῃ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ μέσου τῆς ἀληθινῆς μετανοίας και καθαρᾶς ἐξομολογήσεως, και καθάριση τό λογιστικόν τῆς ψυχῆς του διὰ τῆς εὐσεβείας, ταπεινοφροσύνης και ὀρθοδόξου φρονήματος και τό θυμικόν του διὰ τῆς πραότητος, μακροθυμίας και ἀνεξικακίας και τό ἐπιθυμητικόν του διὰ τῆς τελείας ἀποχῆς και ἀποστροφῆς τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων και προσβῶν, ὁ τοιοῦτος μακράν ἐστι τοῦ ἀρραβῶνος, ἦτοι τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἦτοι μὴ ἔχων ἔλαιον εἰς τὰς λαμπάδας του μένει ἔξω τοῦ νυμφῶνος»⁸.

7. Γέρ. Δανιὴλ Κατουνακιώτου, *Μοναχικά Ἐντροφήματα*, ἔκδ. Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἁγ. Ὅρος - Θεσσαλονίκη 1982, σελ. 27.

8. Γέρ. Δανιὴλ Κατουνακιώτου, *Κατὰ αἵρετικῶν δοξασίων Ἁγ. Μακράκη*, ἔκδ. Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἁγ. Ὅρος - Θεσσαλονίκη 1999, σελ. 163.

Τοῦ ἀνέθεσαν, μόλις ἔγινε δεκτός στοῦ Μοναστή-
ρι, νά διακονῆ ἓνα ἡλικιωμένο μοναχό, μέ δύσκολο
χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος συχνά τόν ταπεινῶνε μέ τούς
ἀποτόμους τρόπους του. «Ἔτσι δοκιμαζόταν ὁ ὑ-
ποψήφιος μοναχός, ἀλλά δέν ἔπαυε ποτέ νά ἀκτι-
νοβολῆ ἀπό ταπεινῶσι, πραότητα καί ἀγάπη»⁹. Τό
ἐπόμενο διακόνημα πού τοῦ ἀνέθεσε ἡ Μονή του
ἦταν νά μάθη κοντά σέ δύο Βουλγάρους μοναχοῦς,
πολύ αὐστηροῦς, πού ἔμεναν σέ κάποιο ἐξωτερικό
κελλά, τήν τέχνη νά κατασκευάζη ντορβάδες. Καί ἐ-
δῶ παρά τούς ἐξευτελισμούς πού τοῦ ἔκαναν, παρέ-
μενε πρᾶος καί ταπεινός, διότι ἐγνώριζε ὅτι «ὁ κα-
τορθώσας νά ἀποκτήσῃ αὐτάς τάς κυριωτέρας τρεῖς
ἀρετάς, τήν ἀγάπην πρὸς τόν Θεόν καί τόν πλησίον,
τήν πραότητα καί τήν μακαρίαν ταπεινῶσιν, δι' αὐ-
τῶν τῶν τριῶν συναποκτᾷ καί ὄλον τόν πλοῦτον ἐν
συνόλω πάντων τῶν ἀρετῶν»¹⁰, ὅπως θά γράφη ἀρ-
γότερα.

Ἐφήρμοζε μέ ἀκρίβεια αὐτό πού πίστευε ἀκρά-
δαντα, ὅτι ὁ ἀληθής μοναχός «οὐδέποτε ἐναντιοῦ-
ται εἰς τάς παρατηρήσεις, οὐχί μόνον τῶν ἀνωτέρων
αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἀλλά καί αὐτῶν ἀκόμη τῶν μικρο-
τέρων, ἀποκρίνεται πάντοτε μετά πραότητος καί τα-
πεινοφροσύνης. Ἀπό τοῦ προσεκτικοῦ στόματος αὐ-
τοῦ οὐδέποτε ἐκστομίζεται λόγος σκληρός ἢ ὕβρις ἢ

9. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 19.

10. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, Ἀγγελικός Βίος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 64.

βλασφημία ἢ ὁποιαδήποτε κενή φράσις, ἥτις δύναται νά λυπήσῃ καί πικράνῃ τόν ἀνώτερον ἢ μικρότερον ἀδελφόν αὐτοῦ, ἀλλά πάντοτε διά τοῦ ταπεινοῦ καί εἰρηνικοῦ τρόπου ἀποσοβεῖ τά σκάνδαλα καί προξενεῖ τήν εἰρήνην, τήν ἀγάπην καί τήν ὁμόνοιαν εἰς τήν αὐτοῦ ἀδελφότητα»¹¹.

Βλέποντας ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς τήν προσεκτική ζωή του, σύντομα τόν ἐκάλεσε, γιά νά τοῦ προσφέρῃ αὐτό πού ἀπό μικρό παιδί ποθοῦσε: τό Μέγα καί Ἀγγελικό Σχῆμα. Τοῦ ἔδωσε τό ὄνομα τοῦ προφήτου Δανιήλ. Καί ὁ π. Δανιήλ «ἡμέρα μέ τήν ἡμέρα κατακτοῦσε μέ τήν ὑπακοή, μέ τήν εὐγένεια, μέ τήν καλωσύνη του ὅλο τό μοναστήρι. Τόν ἀγαποῦσαν οἱ πάντες... ἀλλά καί τόν ἐσέβονταν»¹². Ἐδῶ ἔμαθε καί τήν τέχνη τῆς ἀγιογραφίας. Ἔγινε «ἕνας ἀγιογράφος μέ πνευματική ζωή, μέ χέρια καθαρά καί φωτισμένο νοῦ», «πού δίπλα στόν πόθο καί τόν κόπο νά “ἱστορήσῃ” πάνω στό σανίδι, ὅσο πιό τέλεια μπορούσε τόν Κύριό του, εἶχε καί τόν ἀγῶνα νά “μορφώνῃ Χριστόν” μέσα στήν καρδιά του»¹³.

Τό 1876, μετά τήν κοίμησι τοῦ Ἑλληνοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, προέκυψε διαμάχη μεταξύ τῶν Ἑλλήνων καί Ρώσων μοναχῶν τῆς Μονῆς γιά τό ποῖος θά ἀναλάβῃ τήν

11. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 65.

12. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 21.

13. Ἐνθ' ἄνωτ.

ήγουμενία. Τήν εποχή εκείνη ὁ π. Δανιήλ ἦταν γραμματεὺς τῆς Μονῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου βρέθηκε στό κέντρο τοῦ ἀναβρασμοῦ. Ἐπειδὴ δέν μποροῦσαν νά βροῦν λύσι, κατέφυγαν στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Στήν ἀντιπροσωπεία τῆς Μονῆς συμμετεῖχε καί ὁ π. Δανιήλ. Στό Πατριαρχεῖο «μέ εὐθύτητα καρδιάς καί θάρρος ὑπερασπίσθηκε τήν ἀλήθεια». Ὅμως τό Πατριαρχεῖο ἔκρινε σωστό νά δοθῇ τό μοναστήρι στους Ρώσους. Ἡ θαρραλέα στάσις τοῦ π. Δανιήλ τοῦ στοίχισε τήν ἀπομάκρυνσί του ἀπό τήν Μονή του καί τήν ἐξορία του¹⁴.

Περνῶντας ἀπό τήν Θεσσαλονίκη συναντήθηκε μέ τόν Μητροπολίτη της, τόν μετέπειτα Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ τόν Γ', ὁ ὁποῖος, ἀκούγοντας ἀπό τόν ἐξόριστο τά διατρέξαντα γεγονότα, τοῦ εἶπε: «Ἐσέ, τέκνον μου, ἔπρεπε ἡ Ἐκκλησία νά σέ στεφανώσῃ μέ κλάδον ἐλαίας διά τούς ἀγῶνας σου ὑπέρ τῆς ἀληθείας καί ὄχι νά σέ ἐξορίσῃ»¹⁵. Ὁ Ἀρχιερέας στήν συνέχεια φρόντισε νά τόν τακτοποιήσῃ στήν Ἱ. Μονή τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας κοντά στά Βασιλικά, ὅπου καί παρέμεινε ἐπί δύο μῆνες. Ἐκεῖ «μέ τήν ἐνάρετη ζωή του, μέ τίς πλούσιες γνώσεις του, μέ τόν γλυκύ διδακτικό του τρόπο ὁ π. Δανιήλ ἀναδιοργανώνει τήν ζωή τῶν μοναχῶν», κατά τά ἀγιορειτικά τυπικά. Κέρδισε τίς καρδιές ὄλων καί,

14. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ 22.

15. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ 23.

ὅταν ἔφθασε ἡ στιγμή νά ἐπιστρέψῃ στό Ἅγιον Ὅρος, οἱ πατέρες τῆς Μονῆς δέν ἤθελαν νά τόν ἀποχωρισθοῦν. Τόν συνώδευσαν τριάντα πέντε μοναχοὶ μέχρι τό χωριό Γαλάτιστα –ἀπόστασι ἀρκετῶν χιλιομέτρων– καί καθῶς τόν ἀποχαιρετοῦσαν τόν «κατεφίλουν ὀδυνώμενοι»¹⁶.

Ἐπιστρέφοντας στό Ἅγιον Ὅρος, τό 1876, ἐγκαταβίωσε στήν Ἱ. Μονή Βατοπεδίου, πού τότε ἦταν ἰδιόρρυθμη. Μόλις ἔφθασε ἐκεῖ, ἔπαθε ὀξεία προσβολή νεφρίτιδος, παρόξυνσι ἐνός προβλήματος ὑγείας πού ἐπί πολλά χρόνια τόν βασάνιζε, καί καθηλώθηκε στό κρεβάτι γιά πολλές ἐβδομάδες. Τότε γεύθηκε τήν ἀγάπη τῶν Προϊσταμένων τῆς Μονῆς, ἀλλά πολύ περισσότερο τῆς Κυρίας Θεοτόκου, στόν Εὐαγγελισμό τῆς ὁποίας εἶναι ἀφιερωμένο τό Καθολικό τῆς Μονῆς. Τελικά θεραπεύθηκε ἀπό τήν Παναγία θαυματουργικά κατά τήν ἑορτή τῆς Ἁγίας Ζώνης στίς 31 Αὐγούστου.

Ἄν καί δέν ἀναπαύοταν μέ τό ἰδιόρρυθμο σύστημα τῆς Μονῆς καί ἤθελε νά φύγῃ, παρέμεινε ἐν τούτοις ἐπί πέντε ἔτη σέ αὐτό, κάνοντας ὑπακοή στόν ὀνομαστό πνευματικό παπα-Νήφωνα τῆς Βατοπεδίνης Σκήτης. Οἱ ἐπίτροποι τῆς Μονῆς τοῦ ἀνέθεσαν τό Ἀρχονταρίκι. Καί ὁ π. Δανιήλ ἔκανε τό Ἀρχονταρίκι ἀληθινό Κοινόβιο. «Ἐκτός ἀπό τήν καθαριότητα καί τήν τάξι, ἡ ἀνάγνωσις στήν Τράπεζα, ἡ κοινή

16. Ἐνθ' ἄνωτ.

προσευχή, οί πνευματικές συζητήσεις ἔδωσαν ἕναν ἄλλο τόνο στόν ξενῶνα τοῦ ιδιορρύθμου μοναστηριοῦ»¹⁷.

Κάποια στιγμή χρειάστηκε νά μεταβῆ καί πάλι στήν πατρίδα του, ἐκτελώντας μία εἰδική ἀποστολή τῆς Μονῆς, καί νά παραμείνῃ σέ αὐτήν ἐπί ἕννεα μῆνες. Αὐτό συνέβη τό 1876. Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Μελέτιος, βλέποντας τά πολλά χαρίσματά του, θέλησε νά τόν κρατήσῃ κοντά του καί νά τόν κάνῃ Ἐπίσκοπο, γιά νά τόν ἔχῃ βοηθό του. Ὅμως αὐτός μέ εὐγένεια ἀρνήθηκε τήν τιμή. Οἱ πατέρες τῆς Μονῆς Βατοπεδίου πάλι, ὅταν ἐπέστρεψε πίσω, ἤθελαν νά τόν κάνουν Ἐπίτροπο, ἀλλά ὁ π. Δανιήλ καί πάλι ἀρνήθηκε. Ἐγραφε ἀργότερα σέ ἀγαπητό πνευματικό του τέκνο: «Διά νά σέβωμαι τούς πάντας καί νά ἐκκόπτω τό οἰκεῖον θέλημα καί φρόνημα, οὐδέποτε μέ ἀφῆκεν ἡ Κυρία Θεοτόκος νά ἀγαπήσω τάς τοῦ κόσμου διατριβάς, καί νά ἀγαπῶ τάς ματαιάς δόξας καί φαντασίας, καίτοι μοι παρουσιάσθησαν ἀφορμαί Ἱερωσύνης καί Ἡγουμενικαί προτιμήσεις, καί δι' αὐτό ἐμάκρυνα φυγαδεύων καί ἠλίθιστην ἐν τῇ ἐρήμῳ»¹⁸. Ἄξιον ἀναφορᾶς εἶναι, ὅτι κατά τήν ἕννεάμηνο παραμονή του στήν ἰδιαιτέρα του πατρίδα, τήν Σμύρνη, προσπαθῶντας νά μιμηθῆ τούς παλαιότερους ἀπό αὐτόν πατέρας, οἱ ὁποῖοι καλλιερ-

17. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 25.

18. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 26-27.

γοῦσαν τὴν ἀρετὴ τῆς ξενιτείας, δὲν ἐπισκέφθηκε οὔτε τὴν πατρικὴ τοῦ οἰκία ἀλλ' οὔτε καὶ συνήντησε κανένα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του, ἐστιάζοντας τὴν προσοχὴ του κατὰ τὴν παραμονή του ἐκεῖ μόνο στὴν ἀποπεράτωσι τῆς διακονίας του.

Ἐφθασε πλέον ἡ στιγμὴ πού ὁ ὄριμος ἤδη π. Δανιήλ, μετὰ ἀπὸ τοὺς πολυχρονίους ἀγῶνες του στό στάδιο τῆς ὑπακοῆς, θά μπορούσε νά εἰσέλθῃ ἀσφαλῶς στό στάδιο τῆς ἐρημιτικῆς καὶ ἡσυχαστικῆς ζωῆς. Ἔτσι τὸ 1881 φεύγει ἀπὸ τὸ Βατοπέδι καὶ ἐγκαθίσταται τελικῶς στὰ Κατουνάκια. «Τὸ νέο του ἀσκητικὸ στάδιο ἦταν μία ἐρημικὴ Καλύβη... μέ δύο δωμάτια καὶ μία στέρνα. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν οἱ ἀνέσεις τοῦ Βατοπεδίου, ἀλλὰ ἡ φτώχεια... Ὁ π. Δανιήλ στὴν ἀρχὴ ἔπλεκε “τσουράπια” κι’ ἔπειτα ἐπιδόθηκε στὴν ἀγιογραφία... Νερὸ θά εἶχε βρόχινο, ὅπως ὅλοι οἱ ἐρημίτες. Οἱ δυσκολίες ὅμως αὐτές ἐλάφρωναν ἀπὸ τίς πνευματικὲς χαρές. Τώρα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορά, μπορούσε ἀπερίσπαστος νά ἐντρυφᾷ στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στοὺς Πατέρες. Νά παραδίδεται στὴν προσευχὴ καὶ στὴν ἱερά θεωρία. Νά δέχεται τίς μυστικὲς αὔρες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος... Ἰδιαίτερη πνευματικὴ ἀγαλλίασι ἔνοιωθε, ὅταν μελετοῦσε τὴν “Φιλοκαλία”»¹⁹.

Στὴν θαυμάσια ἐρμηνεία τοῦ Ἀγγελικοῦ Σχήματος, πού ἔκανε ἀργότερα ὡς ὄριμος Γέρον, ἀπευθυ-

19. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 34.

νόμενος πρὸς ὑποψηφίους μοναχούς, περιγράφει τὰ στάδια τῆς μοναχικῆς ζωῆς, τὰ ὅποια πρῶτα αὐτός ἐπέρασε, καί γι' αὐτό ὡς «ποιήσας» μπορούσε νά διδάσκη καί τούς ἄλλους: «Ὅσοι τοίνυν ἱεραρχικῶς ἤρξαντο τόν δόλιχον τῆς ἀσκήσεως, οὗτοι ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐγκολπώθησαν τήν πτωχείαν τοῦ πνεύματος μετά πολλῆς πίστεως, ἦτοι τήν μακαρίαν ταπεινῶσιν· κατ' ἀκολουθίαν δέ διά τῆς ταπεινώσεως καί προσηκούσης ὑπομονῆς ἀπέκτησαν τό μακάριον πένθος, τό ὅποιον δίδεται εἰς τούς ταπεινόφρονας καί ἐκζητοῦντας τό θεῖον ἔλεος. Ἐπειτα προσγίνεται αὐτοῖς ἡ πραότης κατὰ τό “μακάριοι οἱ πραεῖς”. Κατορθωθείσης δέ καί ταύτης, ἦτις οὐκ οἶδε κρίνειν ἢ κατακρίνειν τόν πλησίον, παρουσιάζεται ὁ διακαῆς πόθος τῆς δυνατῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τετάρτου μακαρισμοῦ κατὰ τό “μακάριοι οἱ πεινῶντες καί διψῶντες τήν δικαιοσύνην” ἦτοι τήν ἀπόκτησιν πάσης ἀρετῆς, καί ταύτης πληρωθείσης, παραγίνεται ἡ ἐφαρμογή τοῦ πέμπτου μακαρισμοῦ, τό “μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοί ἐλεηθήσονται”. Ἄλλ' ἐπειδή, κατὰ τόν θεῖον Χρυσόστομον, “ποικίλος ὁ τῆς ἐλεημοσύνης τρόπος καί πλατεῖα ἡ ἐντολή αὕτη” καί ἐπειδή ὁ μοναχός διά τῆς ἐν γένει ἀποταγῆς τοῦ κόσμου ἐπλήρωσεν ἐκ τῶν προτέρων ἀκριβέστατα τήν ἐντολήν ταύτην καταλείψας πάντα ὅσα καί ἂν εἶχε, διά τοῦτο ἡ ἐφαρμογή τούτων ἐκπληροῦται μόνον διά τῶν μοναχικῶν ὑποχρεώσεων, τῆς ὑπακοῆς καί

τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον, τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἀσθενῶν... Ἦδη δέ ἐρχόμεθα καί εἰς τήν καθαρότητα τῆς καρδίας κατά τό “μακάριοι οἱ καθαροί τῆ καρδία, ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὄψονται”. Τό ὄψονται τόν Θεόν οὐδέν ἄλλο σημαίνει, εἰ μή ὅτι ἐν τῇ καθαρᾷ καρδίᾳ ἐπαναπαύεται τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ἦτοι ὁ Θεός: “κατοικήσω ἐν αὐτοῖς, λέγει, καί ἐμπεριπατήσω”. Πρίν ὅμως φθάσῃ εἰς αὐτήν τήν κατάστασιν ὁ ἄνθρωπος, θά τῷ ἀκολουθήσωσι τρία πράγματα, τό ἐν λέγεται φωτιστική χάρις, τό ἕτερον καθαρτική καί τό τρίτον τελειοποιητική. Καί ἡ μέν φωτιστική καί καθαρτική ἀκολουθοῦν πρό τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας, ἡ δέ τελειοποιητική μετά τήν καθαρότητα αὐτῆς. Καί ἡ μέν φωτιστική χάρις φωτίζει τόν νοῦν τοῦ ἀγωνιστοῦ εἰς τό νά κατανοῇ οὐχί μόνον τήν φύσιν τῶν πραγμάτων καί τούς λόγους τῆς κτίσεως, ἀλλά καί τήν φύσιν τῆς ἀληθείας, ἣτις ἀποκαλύπτεται μόνον εἰς τούς θεράποντας τοῦ Θεοῦ. Ἡ δέ καθαρτική χάρις τοῦ ἀποσμῆχει ὅλας τάς κηλίδας τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καί τά πάθη καί τάς διαφόρους προλήψεις καί οὕτω καθορᾶται ὁ Θεός ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἡ δέ τελειοποιητική χάρις ἔρχεται μετά τήν καθαρότητα τῆς καρδίας καί τότε παύουν πλέον αἱ ἐντολαί καί καθαιρόμενον τό κατ’ εἰκόνα Θεοῦ ἄρχεται νά λειτουργῆται τό καθ’ ὁμοίωσιν καί νά γίνηται ὁ ἄνθρωπος ἐπιδεκτικός θείων ἐπιλάμψεων, ἦτοι νά τοῦ δίδεται ἡ ἀγιαστική χάρις τῆς ἐνεργείας

τῶν θαυμάτων καί τά ὑπερφυᾶ χαρίσματα τῆς διο-
ράσεως, λέγω, τῆς προοράσεως καί ἀπαθείας, εἰς ἣν
κατάστασιν ἔφθασαν οἱ διαληφθέντες Ἄγιοι»²⁰.

Στά Κατουνάκια ἔμεινε προσηλωμένος στήν ἡ-
συχία του δύο χρόνια, μέχρις ὅτου ἄρχισαν νά ἔρ-
χωνται οἱ πρῶτοι μαθητές του. «Ὅπως οἱ μέλισσες
φάχγουν νά βροῦν τά ἄνθη πού κρύβουν νέκταρ, ἔ-
τσι ἄρχισαν νά πλησιάζουν σιγά-σιγά καί τόν γερο-
Δανιήλ πολλές ψυχές, πού γρήγορα, πάνω σ' ἐκεί-
νη τήν ἀνυδρη πλαγιά, ἀνεκάλυψαν τήν ἀνθοφορία
του. Μερικοί, γοητευμένοι ἀπό τήν ἀρετή καί τήν
σοφία του, παρακαλοῦσαν νά γίνουν ὑποτακτικοί
του»²¹. Κοντά στούς πρῶτους, τόν π. Ἀθανάσιο καί
τόν π. Ἰωάννη, προσετέθησαν πολύ σύντομα καί οἱ
ὑπόλοιποι ἀδελφοί τῆς συνοδείας του, ὁ π. Δανιήλ,
ὁ π. Στέφανος, ὁ π. Μελέτιος, ὁ π. Δαμασκηνός, ὁ π.
Γερόντιος καί ὁ π. Νήφων. «Τούς εἴλκυε ἡ ἀρετή καί
ὁ ἀγώνας καί ἡ διάκρισις ἑνός ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
Ἕνας ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἕνας ἀνθρωπος, πού ἀ-
παρνήθηκε τόν ἑαυτό του καί σήκωσε τόν σταυρό
του γιά ν' ἀκολουθήσῃ τόν Ἐσταυρωμένο, εἶναι ἕνα
κεφάλαιο, μία μεγάλη ἀξία. Ἕνας μόνο ἀνθρωπος,
μία σταυρωμένη γιά τόν Ἰησοῦ ψυχή, εἶναι αὐτός ὁ

20. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Ἀγγελικός Βίος*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 118-
119.

21. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 35.

ἴδιος ὁ Χριστός, πού διαιωνίζεται μέσα στους ἁγίους Του».

«Γύρω λοιπόν ἀπό ἓνα τέτοιο ἄνθρωπο, σάν τὸ γέρο-Δανιήλ, συσπειρώθηκαν ὅλες οἱ ψυχικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις τῶν ἀδελφῶν. Μεγάλωσαν τὴν Καλύβη τους κουβαλώντας νερό ἀπὸ τὴν Σκήτη τῆς Ἁγ. Ἐννης, φύτεψαν ἐλῆές καὶ καλλιέργησαν ἓνα μικρὸ κῆπο»²². Ἀνήγειραν ἱερὸν ναὸν ἐπ’ ὀνόματι τῶν Ὁσίων Ἁγιορειτῶν Πατέρων, ὁ ὁποῖος ἀποπερατώθηκε μερικῶς τὸ 1905. Καὶ τὴν πρωτοχρονιά τοῦ 1906, μετὰ ἀπὸ τὴν ἀγρυπνία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνιά του ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη πρῶην Κῶου κ.κ. Νεῖλο²³. Νά πῶς περιγράφει ὁ γλαφυρὸς κάλαμος τοῦ Μωραϊτίδη, πού ἦταν πνευματικὸ τέκνο τοῦ Γέροντος Δανιήλ, τὴν εὐλογία τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ: «...ἀναπαυτικωτάτη Καλύβη διώροφος ἠγέρθη μὲ κελλία, αἶθουσαν ὑποδοχῆς... καὶ μὲ ἓνα πάγκαλον ναὸν εἰς τὸ ἄνω πάτωμα, εἰς μνήμην τῶν Ὁσίων Πατέρων τῶν ἐν Ἐθῶ λαμψάντων, χάσμα καὶ στόλισμα τοῦ πετρώδους ἐκείνου καὶ ἀγόνου βουνοῦ, ὡσάν ἓνα πάλλευκον οὕτως εἰπεῖν κρίνον, ὁποῦ ἀπὸ τὴν ξηρὰν πέτραν ἀνεφύη εὐωδιάζων ἀγιότητα καὶ γαλήνη»²⁴. Βέβαια, ὅπως γίνεται πάντοτε, ὁ ἀντίδικος διάβολος προσπάθησε νὰ σταματήσει τίς

22. Ἐνθ’ ἄνωτ., σελ. 36.

23. Πληροφορίαι δοθεῖσαι ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων.

24. Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, *Μέ τοῦ Βορηᾶ τὰ κύματα*, Σειρά Ε’, ἐκδ. Ἰ. Ν. Σιδέρης, Ἀθήναι 1926, σελ. 168.

οικοδομές αυτές πού θά γινόταν ἐργαστήριο ἀρε-
τῆς. Γι' αὐτό καί ἐξήγειρε ἐναντίον τους μεγάλους
πειρασμούς, ἔνεκα τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἔφθασαν
στό σημεῖο νά θέλουν νά φύγουν ἀπό τά Κατουνά-
κια. Ὅμως ἡ ὀλοφάνερη παρουσία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ
ματαιώσε τελικά τίς τέχνες τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐπί πενήντα χρόνια παρέμεινε στά ἀσκητικά Κα-
τουνάκια, ἀγωνιζόμενος κατά τοῦ νοητοῦ ἐχθροῦ,
νηστεύοντας καί ἀγρυπνῶντας, προσευχόμενος ἀδι-
αλείπτως, καθοδηγῶντας πνευματικά τούς ὑποτα-
κτικούς του, ὑπεραμυνόμενος τῆς Ὁρθοδόξου πίστε-
ως, πού ποτέ δέν ἔπαυσε νά βάλλεται ἀπό τούς
αἰρετίζοντας ἀνθρώπους, νουθετῶντας τούς πλανω-
μένους, προσφέροντας ἀπλόχερα τήν ἐλεημοσύνη
καί φιλοξενία στους διερχομένους προσκυνητάς καί
ἐνδεεῖς, συγγράφοντας πλήθος ἐπιστολῶν πρὸς ὁ-
σους τοῦ ζητοῦσαν τήν σοφή συμβουλή του. Ἐν τέ-
λει «τό καλοκαίρι τοῦ 1929... ἔπεσε στό κρεββάτι
μέ δυνατό κρουολόγημα» καί «στίς 8 Σεπτεμβρίου,
ἡμέρα τοῦ γενεθλίου τῆς Παναγίας, ἡ ψυχὴ τοῦ
“πτηνοῦ τῆς ἐρήμου” πέταξε στά οὐράνια σκηνώ-
ματα»²⁵.

Ἄς δοῦμε τώρα μερικές πτυχές τῆς ἀγίας προσ-
ωπικότητός του.

25. Δανιὴλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 103-104.

α. Φίλος τῶν Ἀγίων

Ἀπό μικρός, ὅπως εἶδαμε, σύχναζε στό κατάστημα τοῦ ἀσκητικοῦ ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ κυρ-Ἀναστάση. Στήν συνέχεια τόν βλέπουμε νά συνδέεται μέ τόν ὄσιο Ἀρσένιο τῆς Πάρου, μέ τήν συμβουλή τοῦ ὁποίου ἐγκαταβίωσε στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἁγίου Ὀρους.

Στήν συνέχεια συνδέθηκε μέ ἅγια φίλια μέ τόν μέγα Ἅγιο τοῦ 20οῦ αἰῶνος, τόν ἅγιο Νεκτάριο. Διασώζονται ἀρκετές ἐπιστολές τῆς μεταξύ τῶν δύο Ἁγίων ἀλληλογραφίας, στίς ὁποῖες ὁ ἀναγνώστης θαυμάζει τό ὕψος τῆς θεοφιλοῦς καί εἰλικρινοῦς ἀμοιβαίας ἀγάπης καί εὐγενείας τους. Ἐγραφε ὁ ὄσιος Δανιήλ πρὸς τόν ἅγιο Νεκτάριο: «Τήν ὑμετέραν Σοφολογιωτάτην Πανιερολογιότητα ταπεινῶς προσκυνῶν τήν χαριτόβρυτον Αὐτῆς δεξιάν εὐλαβῶς κατασπάζομαι... Εὐχαριστῶ τοίνυν καί εὐγνωμονῶ ἀπειράκις ὑμᾶς καί πάντοτε, εἰ καί ἀνάξιος, μετά τῶν πνευματικῶν τέκνων μου θά μνημονεύωμεν ἐν ταῖς ταπειναῖς ἡμῶν πρὸς Κύριον ἐντεύξεσι τό Σεβάσμιον Αὐτῆς ὄνομα, ὅπερ θά ἀναφέρωμεν, οὐχί μόνον ὡς προστάτου καί κηδεμόνος, ἀλλά καί ὡς πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρός καί Ποιμένος, ἐκλιπαροῦντες πάντοτε τόν Πανυπεράγαθον Κύριον ὅπως Σᾶς ἀναδείξῃ Νέον Χρυσόστομον...»²⁶.

26. Δύο μεγάλες μορφές τοῦ αἰῶνος μας, ἔκδ. Ἰ. Ἡσυχαστηρίου Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἅγ. Ὀρος, 1997, σελ. 129-130.

Εἶναι θαυμαστή ἡ ταπεινωσις τῶν Ἁγίων! Ὁ ἅγιος Νεκτάριος ζητεῖ ἀπό τόν γέροντα Δανιήλ νά γράψῃ λόγον ἐνισχυτικόν πρὸς τίς μοναχές τῆς ἐν Αἰγίνῃ νεοῖδρυθείσης ὑπ' αὐτοῦ Ἱ. Μονῆς. Καί ὁ ὁσιος Δανιήλ, ὡς τέλειος ὑποτακτικός, ἄν καί θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἀνάξιο γιά τό ἔργο αὐτό, ἀνταποκρίνεται μέ πολλή ἀγάπη στό αἶτημα τοῦ ἀγίου Νεκταρίου καί ἀποστέλλει πρὸς τίς μοναχές τῆς Αἰγίνης τήν περισπούδαστη ἐπιστολιμαία πραγματεία του «Περί Μοναχικῆς Κοινοβιακῆς Διατυπώσεως»²⁷.

Ἕνας ἄλλος Ἅγιος, ὁ ὁποῖος συνεῖχε τήν ψυχή τοῦ Γέροντος Δανιήλ, ἦταν καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ρῶσος καί τό προσκύνημά του στό Προκόπι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Γ. Δανιήλ ἦταν ἀπό τούς πρώτους συντελεστές τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ προσκυνηματικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου στό Προκόπι καί ἀπό τά ἁγιασμένα του χέρια ἀγιογραφήθηκε τόσο ἡ πρώτη ἐφέστιος εἰκόνα τοῦ Ἁγίου μέ σκηνές ἀπό τόν βίο του ὅσο καί οἱ περισσότερες εἰκόνες τοῦ τέμπλου καί τῶν προσκυνηταρίων. Ἀπό τόν κάλαμο μάλιστα τοῦ Γ. Δανιήλ, προέκυψε καί ἡ συγγραφή τοῦ πρώτου Παρακλητικοῦ Κανόνος τοῦ ὁσίου Ἰωάννου. Οἱ δέ πρῶτοι χαιρετισμοί τοῦ Ὁσίου συνετάχθησαν ὑπό τοῦ ὑποτακτικοῦ του, Ἱερομονάχου Ἰωάννου, μετά ἀπό παραίνεσι τοῦ

27. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 145-158.

τότε προϊσταμένου τοῦ προσκυνηματικοῦ ναοῦ, Ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου Χαραλαμπίδη²⁸.

Ὁ ὁσιος Δανιήλ συνεδέετο ἐπίσης μέ ἱερούς δεσμούς καί μέ τούς προσφάτως καταταχθέντας εἰς τό Ἁγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας Ὁσίου, Ἀμφιλόχιου τῆς Πάτμου, Ἱερώνυμο Σιμωνοπετρίτη καί Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστή.

β. Ὁμολογητής τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως

Ὁ ὁσιος Γέροντας Δανιήλ σέ ὅλη του τήν ζωή ἐπιμελήθηκε τήν καθαρότητα τῆς καρδίας, μή ἀφήνοντας καμμία ματαία σκέψη νά ἐκδιώκη τήν μνήμη τοῦ Θεοῦ καί μή ἐπιτρέποντας κανένα σύννεφο μνησικακίας νά σκιάζη τόν τῆς καρδίας του οὐρανόν τῆς ἀγάπης.

Ὡς ἐκ τούτου, λόγω τῆς καθαρότητος τῆς θεολήπτου καρδίας του, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀσκητικοί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Γ. Δανιήλ ὄχι ἀπλῶς κατεῖχε τό «θεῖον δῶρημα τῆς Θεολογίας», ἀλλά ἀγρυπνοῦσε καί ἀγωνιζόταν γιά τήν διάσωσι τῆς ἀκραιφνοῦς Ὁρθοδόξου Πίστεως μας.

Διασώζεται σήμερα ὀλόκληρη σειρά μελετῶν τοῦ Γέροντος μέ περιεχόμενο ἀντιαιρετικό καί ἐν γένει θεολογικό. Τέτοιες πραγματείες ἀντιπροσωπευτικές μεταξύ τῶν πάρα πολλῶν εἶναι οἱ κάτωθι: «Κατά Μακράκη», «Φωνή ἐξ Ἁγίου Ὁρους διά τήν προσε-

28. Πληροφορία δοθεῖσαι ἐκ τῆς Ἱεράς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων.

χῆ Οἰκουμενικήν Σύνοδον», «Κατά Χιλιαστῶν», «Περί σωτηρίας τῶν αἰρετικῶν καί κακοδόξων», «Κατά Εὐαγγελικῶν», «Κατά Ἀρμενίων», «Κατά Καλαποθαμιστῶν», «Περί νηστείας καί Θείας Μεταλήψεως», «Περί τοῦ μυστηρίου τοῦ Θείου Βαπτίσματος», «Περί τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας», «Περί Ἱερωσύνης», «Περί Ἀγίων Εἰκόνων», «Περί τοῦ ζητήματος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος», «Διάλεξις Λατίνου Ἱερέως μετά Ὁρθοδόξου», «Περί ἐκκλησιαστικῶν Μεταρρυθμίσεων», «Πρός ἀνάληψιν κοινωνικοῦ, χριστιανικοῦ βίου», «Ἀναίρεσις συκοφαντιῶν ἐναντίον τοῦ Μοναχικοῦ Πολιτεύματος», «Περί τοῦ πῶς νά εἶναι ὁ Πνευματικός», «Πρός τοὺς Ὁρθοδόξους ὁμογενεῖς Ἑλληνας τοὺς ὀρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας», «Κατά Σοσιαλιστῶν», «Περί Μνημοσύνων καί Σαρανταλειτούργων», καί πλείστες ἄλλες ἐπιστολές, μελέτες, πραγματεῖες, διδαχές καί ἐξ ἐρήμου διατυπώσεις, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὴν ἀγιοπνευματικὴ παρακαταθήκη τοῦ Γέροντος, ἀμύθητη πνευματικὴ κληρονομιά στὴν Ὁρθόδοξο Παράδοσί μας.

Ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἦταν ἀδιαπραγμάτευτα προσηλωμένος στὰ ἱερά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐνσυνείδητος Ὁρθόδοξος πίστις του ἦταν χάρισμα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, τὸν ὁποῖο εὐαρεστοῦσε μέ τὴν προσεκτικὴ ζωὴ του, ὅπως καί ἡ ὀρθὴ ζωὴ του ἦταν ἀπόρ-

ροια τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς του. Ὅλοι οἱ λόγοι του ἀποπνέουν τό ἄρωμα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Συμβούλευε π.χ. κάποιον φοιτητή τῆς Θεολογίας λέγοντάς του: «Ὅσον τό δυνατόν, νά δεικνύῃς πίστιν στερέμνιον (=στερεάν) εἰς ὅσα ἢ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐθεσπίσατο, εἴτε διά τῶν Ἀποστολικῶν Κανόνων καί παραδόσεων, εἴτε διά τῶν Οἰκουμενικῶν καί Τοπικῶν Συνόδων, μή παραδεχόμενος τό παράπαν τάς καινοφωνίας τῶν νεωτέρων, οἵτινες ἀποχαιρετήσαντες ἀπό πολλοῦ τήν τε συνείδησιν καί φιλοθεΐαν δογματίζουσι καινά, κατά τήν αὐτῶν ἀρέσκειαν, καί ἀντί νά στηρίξωσι τοὺς πιστοὺς πρὸς τήν εὐσέβειαν, γίνονται ἀνατροπεῖς τοῦ θείου κηρύγματος καί τῆς εὐσεβείας»²⁹.

Σέ αὐτούς πού πίστευαν ὅτι ὑπάρχει σωτηρία καί ἐκτός τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔλεγε: «Ἐάν οἱ θεοφόροι Ἀπόστολοι καί οἱ λοιποὶ τῆς Ἐκκλησίας Μεγάλοι Διδάσκαλοι διά πολλῶν ἰδρώτων καί ἀπείρων κακώσεων, δι' ἐξοριῶν καί ἀνεκδιηγῆτων καταθλίψεων καί ἀπείρων βασάνων, ἅς ὑπέστησαν διά τήν στερέωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καί καταπολέμησιν καί ἐξοβέλισιν τῶν κακοδόξων αἱρέσεων, οὐ μὴν δέ καί τῇ ἐκχύσει τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος, προέβλεπον ὅτι θά τύχωσιν ἐλεύους οἱ ἑτερόδοξοι καί θά καταταχθῶσι μετὰ τῶν εὐσεβῶν, τότε περιττοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ

29. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Πατρικαὶ Διδαχαί*, ἔκδ. Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἄγ. Ὅρος - Θεσσαλονίκη 1983, σελ. 49.

ἀνδρεῖοι ἀγῶνες, οὓς κατέβαλον ἀντιταττόμενοι ἐναντίον τυράννων καί δυσεβῶν καί τῶν κατὰ καιροῦς ἀναφανέντων κακοδόξων αἰρεσιάρχων. Τότε περιττή ἢ φροντίς διά τήν σύστασιν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί Τοπικῶν. Τότε ἔπρεπε κατὰ τήν ἀποφώλιον (=ἀπατηλήν) γνώμην τῶν νεωτεριστῶν νά φαίνωνται οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἐπιεικέστεροι, παρορῶντες τάς διαφόρους καινοτομίας. Τότε διάκενοι καί εἰς μάτην οἱ ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας καί οἱ Κανόνες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί ὅλα τά πρακτικά χωρία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἄλλ' οὐκ ἔστιν οὕτως, οὐκ ἔστιν! (=δέν εἶναι ἔτσι· δέν εἶναι)»³⁰.

Σέ κάποιον πού εἶχε παρασυρθῆ ἀπό τούς Χιλιαστάς ἔγραφε: «Μάθε λοιπόν, ἀγαπητέ μοι, ἡ ἀλήθεια ἦν ζητεῖς εἶναι μόνη ἡ Ὁρθοδοξία, εἰς ἣν πᾶς προσερχόμενος εὐρίσκει τόν Χριστόν, εὐρίσκει τό ἄσυλον, εἰς ὃ εὐχομαι ἐκ ψυχῆς ὅπως ταχέως ἐπανακάμψης»³¹. Καί σέ κάποιον ἄλλον πού παρασύρθηκε ἀπό τόν Προτεσταντισμό ἔλεγε: «τοῦτό σοι προῆλθεν ἔνεκα τοῦ ἀμετανοήτου σου βίου καί τῆς παρομαρτούσης (=συνοδευούσης) καταφρονήσεως, τήν ὁποίαν ἀσυνειδήτως ἐπί τοσαῦτα ἔτη ἀθεοφόβως ἐξηκολούθεις»³². Τοῦ ὑπενθύμισε ὅτι κάποιος πέφτει στήν αἵρεσι, ὅταν ζῆ μία ζωή ἠθικά ἀπρόσεκτη

30. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Ἐξ ἐρήμου Διατυπώσεις*, ἔκδ. Μον. Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἅγ. Ὅρος - Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 202-203.

31. *Ἐνθ' ἄνωτ.*, σελ. 48.

32. *Ἐνθ' ἄνωτ.*, σελ. 98.

καί μέ ἀμέλεια ὡς πρὸς τίς ἅγιες ἐντολές τοῦ Χριστοῦ.

Ἐν ἔτει 1926 ἀνηγγέλθη μέ προσκλητήριο διάγγελμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς «ἀναθεώρησιν ὅλης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας καί προσαρμογῆς Αὐτῆς πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις θά προβάλλῃ καί τὴν συνένωσιν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ ἐμπιπτόντων Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων... περί Μετουσιώσεως, περί Λειτουργικῶν καί Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, περί τοῦ Τυπικοῦ τελετῶν καί Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν... περί νηστείας... περί γάμου τῶν Κληρικῶν... περί περιβολῆς τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου... περί καθορισμοῦ τοῦ Πασχαλίου καί Ἡμερολογίου»³³.

Ἡ ἄκρως εὐαίσθητος σέ θέματα πίστεως καρδιά τοῦ ὀσίου Δανιήλ δέν ἦτο δυνατόν νά μή ἀντιδράσῃ. Καί ἀντέδρασε μέ παρρησία, ἀλλά καί μέ τὴν πάντοτε διακρίνουσαν αὐτόν εὐγένειαν καί σεβασμόν πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικά πρόσωπα καί τούς θεσμούς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξέδωσε μάλιστα τό Ἱερό Ἡσυχαστήριό του καί ἓνα φυλλάδιο μέ τίτλο: «Φωνή ἐξ Ἁγίου Ὁρους»: Ἐγραφε: «Δέν πρόκειται ἤδη νά παρουσιάσωμεν ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ ἐνώπιον μιᾶς

33. Γέροντος Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Φωνή ἐξ Ἁγίου Ὁρους, Διά τὴν προσεχῆ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον*, ἐπανεκδ. παρὰ Δανηλαίων Ἀγιογράφων, Ἁγ. Ὁρος 1977, σελ. 11.

τοιαύτης περιβλέπτου καὶ ἐρικυδοῦς (=ἐνδόξου) Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐνώπιον διασήμεων Θεολόγων καὶ Ἱεραρχῶν εἰδικᾶς κρίσεις, ἀπορρεούσας ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐγώισμοῦ καὶ φανατικῆς τινός θρησκοληψίας, ἀλλ' ὡς τέκνα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θὰ ὑποβάλωμεν ἐκεῖνας τὰς κρίσεις τῶν θεοεικέλων (=θεοφόρων) τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, ἅς ἐξεφώνουν περὶ συγκλήσεως Ἱερῶν Συνόδων, καὶ ὅποια ὀφείλωσι νὰ ὦσι τὰ κυρίως χαρακτηριστικά ἰδιώματα ἐκάστης Ἱερᾶς Συνόδου»³⁴. «Ἄς ρίψωμεν, ἐκλιπαρῶ, ἐν ἑταστικόν βλέμμα εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν νὰ ἴδωμεν, τίς ἢ κυρία αἰτία καὶ ἀφορμὴ ὅπου προεκλήθησαν αἱ Οἰκουμενικαὶ καὶ Τοπικαὶ Ἱεραὶ Σύνοδοι. Πάντες ἴσμεν καλῶς ὅτι τότε ἐπαρουσιάζοντο καὶ συνεκροτοῦντο, ὅταν ἐπαρουσιάζοντο κακὸδοξα στοιχεῖα, λυμαίνοντα τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν καὶ κατασπαράττοντα τὰ λογικά τοῦ Χριστοῦ πρόβατα. Οὕτω πάντως, τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γενομένης Ἱερᾶς Συνόδου, ἐστηλιτεύοντο οἱ κακὸδοξοὶ καὶ ἐθεσπίζοντο οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Ἱερῶν θεμέθλων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως... Ἦδη ὁμως ἡ διαθρυλλουμένη συγκρότησις Ἱερᾶς Συνόδου δέν παρουσιάζει τὰ οὐσιώδη ἐκεῖνα χαρακτηριστικά ἰδιώματα τῶν παλαιῶν Ἱερῶν Συνόδων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ στηλίτευσιν τόσων

34. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ 13.

κακοδόξων στοιχείων, ἄτινα ὑπό τό κώδιον (=δέρμα) τοῦ φαινομένου προβάτου κρύπτουσι τά ἰοβόλα αὐτῶν βέλη, ἀλλ' ὅπως ἀφαιρέσωσιν ἐξ Αὐτῆς τόν παναρχαῖον της ὠραῖσμόν, χάριν τῶν ἀμελῶν καί ραθύμων, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐξεζητημένου (=ἐπιτηδευμένου, προσποιητοῦ) βίου καί τῶν πολεμίων Αὐτῆς καί ὑποτάξωσι ταύτην εἰς τόν νέον συρμόν, διατί; Διότι οὕτω ἀπαιτεῖ τό καθεστῶς τῆς ἐπιστήμης καί τῆς σημερινῆς πολιτικῆς»³⁵. Προφητικῆ καί ἀποκαλυπτικῆ ὄντως ἡ φωνή τοῦ ὀσίου Δανιήλ!

γ. Φιλάνθρωπος καί ἐλεήμων

Ὁ ὀσιος Δανιήλ, ἐκτός ἀπό τήν ἀβραμιαία φιλοξενία πού προσέφερε σέ ὄλους ὄσους περνοῦσαν ἀπό τό ταπεινό Ἑσυχαστήριό του, ἐλεοῦσε καί στήριζε μέσω τοῦ χαριτωμένου παρηγορητικοῦ λόγου του καί κάθε ἄνθρωπο πού ζητοῦσε τήν βοήθειά του.

Ἀναφέρουμε σάν παράδειγμα ὀλίγους ἀπό τούς πολύ στοργικούς καί παρηγορητικούς λόγους του πρὸς τόν ἱερομόναχο Μόδεστο Κωνστανμονίτη: «Ἰδὼν τήν θλίψιν, ἣτις ἐπισκέπτεται ὑμᾶς συνεπεία τῶν διαφόρων πειρασμῶν καί περί ἄλλων τινων, ὧν χρεῖαν ἔχητε παραμυθίας καί ἀπαθοῦς συνεννοήσεως, καθῆκον ἱερώτατον θεωρῶ, ὅπως δι' ὀλίγων σταλάξω βάλαμον εἰς τήν τεθλιμμένην καί ἐμέ ἀγαπῶσαν

35. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Ἐξ ἐρήμου Διατυπώσεις*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 184.

ιεράν σου ψυχὴν»³⁶. «Διὰ τοῦτο δεῦρο, σεβαστέ μοι καὶ πολυπόθητε, ἐγκολποθῶμεν τὴν μακαρίαν ταύτην σύνοικον καὶ φιλόθεον ὑπομονὴν ἀποσοβοῦντες διὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς σιωπῆς πᾶν ἐπερχόμενον σκάνδαλον· καὶ οὕτως ἀταράχως ὀδεύσωμεν τὴν στενήν ταύτην τῆς παροικίας ὁδὸν καὶ ὡς φρόνιμοι τραπεζῖται τὸν δόκιμον χρυσὸν ἐναποταμιεύσωμεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, συνωδὰ τῇ ἀγαθῇ διατάξει τοῦ γλυκυτάτου Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ρητῶς ἐνετείλατο ἡμῖν: “ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ἡμῶν”»³⁷.

δ. Διακριτικός πνευματικός Πατήρ τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἀπέφυγε τὴν ἱερωσύνη οἰκαιοθελῶς, ἀπὸ ταπεινοφροσύνης. Ἐν τούτοις, ἄν καὶ ἀπλὸς μοναχός, ἀνεδείχθη ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θεὸ μέγας, σοφός καὶ διακριτικός πνευματικός Πατήρ, στηρίζων, νοθετῶν καὶ καθοδηγῶν πλήθη ἀνθρώπων εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴν, μέ τὸ ἅγιο παράδειγμά του, μέ τίς κατ’ ἰδίαν συμβουλές του πρὸς αὐτοὺς πού προσέτρεχαν στό ἱερό Ἰσυχαστήριό του καὶ μέ τίς ἑκατοντάδες θεόσοφες ἐπιστολές του.

36. Γέρ. Δανιὴλ Κατουνακιώτου, *Μοναχικά Ἐντροφήματα*, ἔνθ’ ἄνωτ., σελ. 149.

37. Ἐνθ’ ἄνωτ., σελ. 155.

Τό χάρισμα τοῦ διδασκάλου τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων καί τῆς διακρίσεως μεταξύ ἀληθείας καί πλάνης στό πνευματικό φρέαρ τοῦ Γ. Δανιήλ εἶναι ἀνεξάντλητο. Γι' αὐτό καί καταξιωμένοι Γέροντες καί πνευματικοί τῆς ἐποχῆς μας ζητοῦσαν τίς συμβουλές καί τίς κατευθύνσεις του, ὅπως παραδείγματος χάριν ὁ νεοαγιοκαταταχθεῖς Ὅσιος τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος Μακρῆς, ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος ὁ Σιμωνοπετρίτης, ὁ ὄσιος Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής, ὁ Γέρων Φιλόθεος Ζερβάκος καί πλῆθος μοναχῶν καί μοναζουσῶν. Πρωταρχική θέσι μετὰ αὐτῶν κατέχει ἡ Γερόντισσα Θεοδοσία Καρδίτση, Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κεχροβουνίου Τήνου, ἡ ὁποία καί θεωρεῖται κτητόρισα τοῦ Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου τῆς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων, καί πλῆθος ἀκόμη ἱερωμένων καί λαϊκῶν, πού τήν στιγμή αὐτή εἶναι δύσκολη ἡ ξεχωριστή ἀναφορά στόν καθένα ἀπό αὐτούς.

Λαμβάνουμε μία μικρή γεῦσι ἀπό τό χάρισμα τῆς σοφίας καί διακρίσεως πού ἔλαβε ἀπό τόν Θεό ἀπό τήν καταλυτική συμβολή του στήν μετέπειτα πορεία καί ἐξέλιξι τοῦ συγχρόνου μας ὀσίου Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ. Στήν ἀρχή ἀπέστειλε στόν νεαρό Φραγκῖσκο –αὐτό ἦταν τό κοσμικό του ὄνομα– πού ἀσκήτεψε σέ μία σπηλιά, τόν π. Ἀρσένιο, ὁ ὁποῖος ἀνεδείχθη πολύτιμος ἀδελφός καί ἀχώριστος συμπα-

ραστάτης καί συναγωνιστής του³⁸. Στήν συνέχεια συνεβούλευσε καί τούς δύο νά ὑποταχθοῦν σέ δύο ἀπλᾶ γεροντάκια, τόν π. Ἐφραίμ καί τόν π. Ἰωσήφ στά Κατουνάκια, γιά νά ἐξασκηθοῦν στήν ὑπακοή καί τήν ταπεινώσι³⁹. Καί αὐτοί, κάνοντας ὑπακοή στόν Γ. Δανιήλ, ὑπηρέτησαν τά γεροντάκια αὐτά μέ πολλή αὐτοθυσία καί ἀγάπη καί, ἀφοῦ πῆραν τήν εὐχή τους, μπόρεσαν νά ἀναλάβουν τούς μεγάλους ἀγῶνες τῆς ἡσυχαστικῆς καί ἐρημιτικῆς ζωῆς.

Ὡς ἄριστος πνευματικός Πατήρ ἀποτυπώνει τήν πείρα του περί τοῦ «πῶς νά εἶναι ὁ Πνευματικός» σέ σχετική μελέτη του, ὅπου μεταξύ ἄλλων λέγει καί τά ἑξῆς: «Ὁφείλουσι δέ οὗτοι (οἱ Πνευματικοί), διά νά ὦσι σύμφωνοι τῆς ὑψηλῆς των ἀποστολῆς, ὅπως φέρωσι τά τρία ταῦτα συστατικά, τά ὁποῖα καθυποβάλλονται παρά τῶν διακριτικῶν θεοεικέλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων. Καί πρῶτον πρέπει νά ἔχωσι τήν μακαρίαν ἀνοχήν πρός τούς ἁμαρτάνοντας καί νά δεικνύωσιν εἰς αὐτούς τοσαύτην ἀγάπην ὡσεὶ νά εἶναι αὐτοί οὗτοι οἱ ἁμαρτάνοντες. Δεύτερον ὀφείλουσι νά φυλάττωσι πρό παντός τήν ἐχεμύθειαν προκρίνοντας μᾶλλον τόν θάνατον, παρά νά ἐκμυστηρεύωνται τό ἁμάρτημα τοῦ ἐξομολογηθέντος. Καί τρίτον νά ἔχωσιν ὡς μύστην καί ἀπλανῆ ὁδηγόν

38. Γέροντος Ἐφραίμ Φιλοθεΐτου, Ὁ Γέροντάς μου Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής καί Σπηλαιώτης, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Ἀντωνίου Ἀριζόνας, USA 2008, σελ. 59-60.

39. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 69-70.

τήν ἀρετήν τῆς διακρίσεως [...] Ἡ ἀρετή αὕτη δέν εἶναι ὡς αἱ συνήθεις λοιπαί ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι κατορθοῦνται διά τῆς πράξεως καί μελέτης, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἕν μέγιστον τοῦ Θεοῦ χάρισμα, τό ὁποῖον δίδεται εἰς πολλά ὀλίγους πνευματικούς, εἰς ἐκείνους, λέγω, οἵτινες ἔκοψαν τά οἰκεία θελήματα καί φρονήματα καί ἐνίκησαν τό ἐγωϊστικόν ρεῦμα τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἑαυτοῦ των»⁴⁰.

ε. Ἀπλανῆς ὁδηγός στήν ἐν Χριστῷ ζωή

Κατά τόν ὄσιο Δανιήλ, ἡ ἔκλυσις τῶν ἡθῶν, τήν ὁποία κατά κόρον σήμερα ζοῦμε, ὀφείλεται κυρίως στήν ἀθέτησι ἀπό τούς πολλούς τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματος, τῆς νηστείας καί τῆς ἐν γένει ἀσκητικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, πού τρέφει τήν φιλαυτία τῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν παιδική τους ἡλικία.

Ἐγράφε: «Ἐάν λοιπόν οἱ ἐν τῷ κόσμῳ εὐσεβεῖς γονεῖς ἐνεφοροῦντο ὑπό χριστιανικῶν αἰσθημάτων, ὡς οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἐποχῆς καί ἀνέτρεφον τά τέκνα αὐτῶν διά τῶν νομίμων νηστειῶν καί τῆς θεοφιλοῦς ἐγκρατείας, δέν ἤθελε παρεισφρήσει εἰς αὐτά ἡ ἐπάρατος φιλαυτία, ἥτις δυστυχῶς καί παρασύρει τό πλεῖστον μέρος πρός τήν πλατεῖαν καί ἀνειμένην (=χωρίς περιορισμούς)

40. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Πατριαί Διδαχαί*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 62-63, 73-74.

όδόν και διά τοῦτο και ψυχικῶς και σωματικῶς ἀκολουθεῖ ἡ ἠθικὴ καταστροφή αὐτῶν μὴ εἰδῶτων τό πῶς»⁴¹.

Ἀπευθυνόμενος πρὸς δύο νέους, τοὺς συμβουλεύει: «Διά νά ὀδεύσητε δέ ἀπαρεγκλίτως τόν δρόμον τοῦ Θεοῦ πρέπει: Πρῶτον: Νά δεικνύετε μεγίστην ὑπακοήν και εὐπειθειαν εἰς τόν Προϊστάμενόν σας, λέγοντες αὐτῶ πάντοτε τήν ἀλήθειαν. Δεύτερον: Νά παύσητε ἐντελῶς τήν παρρησίαν και τοὺς ἀστεϊσμούς, διότι... ὅπου ὑφίσταται παρρησία (=ἐλευθεροστομία) ἐκεῖ ἄπεστι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Τρίτον: Νά ἔχητε διωρισμένον καιρόν κατά τόν καιρόν τῆς νυκτός διά νά προσεύχησθε, τόν ὁποῖον θά σᾶς διορίσῃ ὁ Προϊστάμενός σας. Τέταρτον: Ὅταν ἴστασθε εἰς τήν Ἐκκλησίαν, νά εἶσθε ὅλως διόλου προσηλωμένοι εἰς τήν ἀκρόασιν τῆς Λειτουργίας, διά νά εἰσέρχηται εἰς τήν καρδίαν σας ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Πέμπτον: Νά φυλάττητε ἀπαρασαλεύτως τάς κεκανονισμένας νηστείας μὴ παρατηροῦντες τόν ὀλέθριον συρμόν τῆς σημερινῆς γενεᾶς. Ἑκτον: Ἄν ᾗ δυνατόν, νά ἀπέχητε τοῦ οἴνου, και ἰδίως τῶν οἰνοπνευμάτων, ἅτινα ἐξάπτουσι τά τῆς σαρκός πάθη. Ἑβδομον: Ὅταν σᾶς μένη ἀρμόδιος καιρός, νά καταγίνησθε εἰς τήν ἀνάγνωσιν τῶν πατερικῶν βιβλίων. Ὅγδοον: Νά προσέχητε ἀπό τινος Πνευ-

41. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, Ἀγγελικὸς Βίος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 103-104.

ματικούς και Διδασκάλους, οίτινες διατείνονται ἀφ' ενός ὅτι διδάσκουσι τὴν ἀρετὴν καὶ μετάνοιαν καὶ ἀφ' ἑτέρου παρεισάγουσι τὴν ἡδυπάθειαν μὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς νηστείας, ἀποκόπτουσι τοὺς νέους ἀπὸ τὴν ἄσκησιν καὶ ἐγκράτειαν καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πατερικῶν βιβλίων καὶ κατηγοροῦσι λυγρῶς (=ἀθλίως) τὴν καλογερικὴν ζωὴν... Ἔνατον δέ καὶ τελευταῖον: Νά ἔχητε ἕξοχον εὐλάβειαν εἰς τὴν Κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον, ἣτις πάντοτε θά σᾶς καθοδηγῇ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας Σας»⁴².

στ. Θαυματουργός λυτρωτής τῶν πλανωμένων

Ὁ ὁσιος Δανιὴλ ἔλαβε ἀπὸ τόν Κύριό μας τὴν «ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων»⁴³, τό ἰδιαίτερο χάρισμα πού ὁ Κύριός μας εἶχε χαρίσει στοὺς Ἀποστόλους του. Ὁμοίως καὶ ὁ ὁσιος Δανιὴλ ἐξεδίωκε μὲ τὴν προσευχή του καὶ τοὺς χαριτοβρύτους λόγους του τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα τῆς πλάνης ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀναφέρουμε σάν παραδείγματα, πρῶτον, τὴν λύτρωσι ἀπὸ τό δαιμόνιο τῆς ὑπερηφανείας τοῦ Βορειοηπειρώτη Δήμου, ὁ ὁποῖος πίστευε ὅτι εἶναι ἐκλεκτός τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὠνειρεύθηκε ὅτι κάπου ὑπῆρχε

42. Γέρ. Δανιὴλ Κατουνακιώτου, Συμβουλευτικόν περί χριστιανικῆς τελειότητος, ἔκδ. Ἰ. Ἦσυχαστηρίου Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἄγ. Ὁρος 2009, σελ. 134-135.

43. Πρβλ. Ματθ. ι' 1.

θαμμένος ἕνας ναός καί τό ὄνειρό του ἐπαληθεύθη-
κε⁴⁴. Δεύτερον, τήν σωτηρία ενός δασκάλου ἀπό τήν
Κέρκυρα πού, ἐνῶ ἦταν μπλεγμένος στά δίχτυα τοῦ
Πνευματισμοῦ, πίστευε ὅτι συνωμιλοῦσε μέ τόν ἁ-
γιο Σπυρίδωνα⁴⁵. Τρίτον, τήν λύτρωσι ενός Καλα-
βρυτινοῦ, «πού μέ δαιμονική συνεργία γνώριζε ἀπό
στήθους τό Εὐαγγέλιο καί πατοῦσε στή φωτιά, χω-
ρίς νά καίγεται»⁴⁶. Τέταρτον, τήν σωτηρία ενός μο-
ναχοῦ ἀπό τόν Ἅγιο Παντελεήμονα, πού ὑποκινού-
μενος ἀπό τό πονηρό πνεῦμα τῆς κενοδοξίας ἔκανε
3000 μετάνοιες τήν ἡμέρα, χωρίς νά ἔχη βέβαια τήν
εὐλογία τοῦ Γέροντός του. Μέ τήν παρέμβασι τοῦ
νεαροῦ τότε π. Δανιήλ ἐπελήφθη τοῦ θέματος ὁ ἡ-
γούμενος τῆς Μονῆς καί ὁ ἀδελφός ἀπηλλάγη ἀπό
τό πονηρό πνεῦμα, μέ ἀποτέλεσμα μετά νά μή μπο-
ρῇ νά κάνη οὔτε 50 μετάνοιες⁴⁷. Πέμπτον, τήν λύ-
τρωσι ἀπό τήν πλάνη κάποιου Ἀποστόλου, πού ἦταν
ἐνθερμος ὀπαδός τοῦ πλανημένου Ἀποστόλου Μα-
κράκη, καθῶς καί πλείστων ἄλλων Μακρακιστῶν,
ὅπως τοῦ ἱατροῦ Ξενοφῶντος Παπαμιχαήλ⁴⁸ καί τοῦ
σοφοῦ Φωκίωνος Βάμβα⁴⁹. Ἐκτον, τήν ἀπαλλαγή ἀ-

44. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 46-48.

45. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 49.

46. Ἐνθ' ἄνωτ.

47. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 49-51.

48. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 52-53.

49. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Κατά αἰρετικῶν δοξασιῶν Ἀπ. Μα-
κράκη*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 155-191.

πό τήν ἐπήρεια τῶν πονηρῶν πνευμάτων τοῦ φαρμακοποιοῦ καί πρακτικοῦ ἱατροῦ Κωστῆ Μαρμαραῶ, πού εἶχε ἐμπλακεῖ στά δίκτυα τοῦ Πνευματισμοῦ⁵⁰. Ἐβδομον, τήν λύτρωσι τοῦ π. Ἀλυπίου τῆς Ἱ. Μονῆς Ξενοφῶντος, ὁ ὁποῖος, ὅταν προσηύχετο νοερώς, ἐκλονίζετο τό σῶμα του καί μετέδιδε τόν κλονισμό καί στό κρεβάτι του, στά στασίδια τῆς Ἐκκλησίας, στό τραπέζι του, στά πράγματα τῆς ἐργασίας του ἢ ὅπου εὐρίσκετο⁵¹.

Ἦογδοον. Κάτι ἀνάλογο συνέβη καί στόν Ἄγιοσαββίτη μοναχό π. Καλλίστρατο. Μετά ἀπό σαράντα χρόνια ἀσκήσεως στήν Ἱ. Μονή τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὁ π. Καλλίστρατος εὐρισκόμενος στήν ἀκολουθία ἐδονεῖτο ὀλόκληρος καί πίστευε ὅτι αὐτό ἦταν ἐνέργεια τῆς Θ. Χάριτος. Ὁ Γ. Δανιήλ μέ τίς χαριτόβρυτες ἐπιστολές του καί τήν προσευχή του ἀπήλλαξε καί τόν ἀδελφό αὐτό ἀπό τό πονηρό πνεῦμα. Τοῦ ἔγραφε ἀργότερα ὁ λυτρωθεῖς: «Ἡ ἐπιστολή σου ἦταν δίστομος μάχαιρα ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Μέ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐξαφανίσθηκε ἡ ἐνέργεια τοῦ Σατανᾶ, ἡ πολυχρόνια αὐτή τυραννία, πού μέ ἐξαπάτησε νά τήν θεωρῶ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ καί νά καυχῶμαι. Τώρα ἀπορωῶ καί ἐξίσταμαι πῶς ἐνήργησε ἡ σεβαστή ὀσιότης σου, πῶς ἔδειξε ἀπέναντί μου, σ' ἐμένα τό αἶσχος τῶν ἀνθρώπων, τόν εὐτελεῖ καί ἀνάξιο, τόση

50. Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 99-102.

51. Ἦνθ' ἄνωτ., σελ. 54-57.

ὑπερβολική ταπεινώσι, πῶς ὁ παντεπόπτης Κύριος, πού δέν ἐπιθυμῆί τόν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἔνευσε στήν ἀγαθή καρδιά σου, ὥστε νά μέ σηκώσης ἀπό τήν πτώσι ὅπου μέ ὠδήγησε ὁ θηριώνυμος δράκοντας. Μοῦ φάνηκες σάν ἄγγελος ἀπεσταλμένος ἀπό τόν Θεό, διότι τά λόγια σου ἦταν λόγια Θεοῦ καί μόλις τά διάβασα καί τά κατενόησα, ἐξαφανίσθηκε ὅλη ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐχθροῦ». Φυσικά ὁ Γέρων Δανιήλ ὡς ταπεινός δοῦλος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπέδωσε τήν θεραπεία τοῦ π. Καλλιστράτου «στόν Πανάγαθο Θεό», ἀπό τόν ὁποῖο προέρχεται κάθε ἀγαθό⁵².

ζ. Ἀλείπτῃς τῶν μοναχῶν καί μοναζουσῶν

Ὁ ὄσιος Δανιήλ ἀγάπησε μέ ὑπέρμετρη ἀγάπη τήν μοναχική πολιτεία ἀπό τήν πολύ μικρή του ἡλικία καί ἐτήρησε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του μέ μεγάλη ἀκρίβεια, ἀκεραιότητα καί ἐπιμέλεια τίς μοναχικές ὑποσχέσεις. Γι' αὐτό καί δέν ἔπαυε νά ἐξυμνῆ καί νά διακηρύσσει πάντοτε τήν ἀξία καί τό μεγαλεῖο τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Σώζονται πλεῖστες πραγματεῖες, ἐπιστολιμαῖες διατριβές καί ἐπιστολές πρός διάφορα πρόσωπα, ὅπου ἐκφράζει τήν ἔνθερμη ἀγάπη του πρός τόν Μοναχισμό καί παρουσιάζει μέ γλαφυρό τρόπο τήν τέχνη, γιά νά μπορέσει κάποιος νά βαδίσει ἀπροσκόπτως καί ἀσφαλῶς τόν μονήρη βίο. Μέ αὐτόν τόν τρόπο πολλούς ἐνεθουσίασε καί πα-

52. Ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 57-61.

ρώτρυνε νά ακολουθήσουν τήν μοναχική ζωή, ἀλλά καί μέχρι σήμερα βοηθᾷ καί ἐμᾶς, πῶς νά τήν βαδίζουμε θεοπρεπῶς.

Θέλοντας π.χ. νά τονίση τό μεγαλεῖο τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἀνέφερε σάν παράδειγμα τόν ὄσιο Ἀλέξιο, τόν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ: «Ὁ Ἅγιος Ἀλέξιος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ διά ποίων, παρακαλῶ, ἀρετῶν ὠκειώθη τοσοῦτον μέ τόν Θεόν καί ἔφθασεν εἰς τόσην ὑπερφυῆ Ἀγιότητα: Μήπως οὗτος ἐδίδαξέ τινα ἢ ἐκήρυξεν ἢ πολλάς ψυχάς ἐκ τοῦ τῆς ἀπωλείας καί ἀσεβείας βυθοῦ διέσωσεν;... Διά ποίων ἄραγε ἀρετῶν; Μήπως ἠρνήθη τούς γονεῖς του, διότι ἦσαν ἀσεβεῖς καί παράνομοι; Ἄπαγε! Οἱ τοιοῦτοι, ὡς ἴσμεν, ἦσαν εὐσεβέστατοι καί δούλοι τοῦ Θεοῦ γνησιώτατοι. Μήπως ἡ σύζυγος αὐτοῦ διεκηρύττετο ὡς μήκοσμία καί ἀνήθικος...; Οὐχί!... Ἡμεῖς ἐκ τῆς βιογραφίας αὐτοῦ βλέπομεν ὅτι μετά τήν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀναχώρησιν, ἐπί δεκαεπταετίαν ὄλην ἔμεινεν ἄγνωστος εἰς Νάον τινα τῆς Ἐδέσσης μηδενί μηδέν φθειγόμενος καί κατ' ἀκολουθίαν ἐπανακάμψας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός του, ὡς ξένος καί ἄπορος, κατεγίνετο πάλιν ἐπί δεκαεπταετίαν ὄλην εἰς ὀλονυκτίους προσευχάς καί νηστείας ἐμπαροινούμενος (=περιφρονούμενος) καί χλευαζόμενος ὑπό τῶν δούλων αὐτοῦ... Διά ποίων ἄραγε ἀρετῶν του ἱκανοποίησε τοσοῦτον τόν Θεόν διά νά κηρύξη αὐτόν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ καί διά θείας φωνῆς καί Ἀποκαλύψεως νά

προστάξη ὁ Θεός τόν τε Ἀρχιεπίσκοπον Ἰννοκέντιον καί Βασιλέα Ὀνώριον ὅπως προφθάσωσιν ἔτι ζῶντα τόν Ἅγιον τοῦτον καί ποιήσῃ ὑπέρ τῆς πόλεως δέησιν;». Εἶναι φανερό ὅτι ὁ ὄσιος Ἀλέξιος εὐηρέστησε τόν Θεό μέ τά μοναχικά ἔργα, ὅπως καί οἱ πλείστοι ἀπό τούς ἀσκητικούς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας⁵³.

η. Ἰδρυτής τῆς περιωνύμου Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων

Ὁ ὄσιος Δανιήλ ἵδρυσε τό περίφημο Ἡσυχαστήριον τῶν Δανιηλαίων, πού μέχρι σήμερα ἀποπνέει τό ἄρωμα τῆς ἀγιότητος τοῦ Κτίτορός του. Ὁ λαμπρός ἀγιογραφικός οἶκος τῶν Δανιηλαίων, μέ τούς γλυκυφώνους ἱεροψάλτας τῶν ἀγιορειτικῶν Πανηγύρεων, μέχρι σήμερα ἀποτελεῖ κλείσμα καί δόξα τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους καί διασαλπίζει στά πέρατα τῆς γῆς τόν λόγο τοῦ Προφήτου: «Δίκαιοι εἰς τόν αἰῶνα ζῶσι»⁵⁴.

Ὁ λαμπρός καί εὐλαβέστατος λογοτέχνης Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης, πού ὑπῆρξε πνευματικό τέκνο τοῦ ὀσίου Δανιήλ καί ἐμπνευσθεῖς ἀπό τόν Γέροντά του μετήλλαξε τήν κοσμική δόξα μέ τό ταπεινό μοναχικό τριβώνιο, μετωνομασθεῖς Ἀνδρόνικος μοναχός, νά

53. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, Συμβουλευτικόν περί χριστιανικῆς τελειότητος, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 145-147.

54. Σοφ. Σολομ. ε' 15.

πῶς περιγράφει τὴν γνωριμία του μέ τόν Ὅσιο καί τό Ἱερό Ἡσυχαστήριό του:

«Ἐκεῖ ὅπου ἡ εὐωδία τοῦ θυμαρίου ἀμιλλᾶται μέ τά οὐράνια τοῦ θυμιάματος μύρα. Ἐκεῖ ὅπου παύει νά κελαρύζη κάθε ρυάκιον, ὑποχωροῦν εἰς τῆς προσευχῆς τά ἠδύμολπα μινυρίσματα (=σιωπηλά κελαδήματα). Ἐκεῖ ὅπου τὴν πολυμέριμον τύρβην καί τόν ἀλαλαγμόν τῆς ζωῆς διαδέχεται ἡ σιωπηλή γαλήνη τῆς ἡσυχίας, ἣτις “ἀρχή καθάρσεως” ἀποκαλεῖται ἀπό τόν μέγαν Οὐρανοφάντορα. Ἐκεῖ ὅπου καί οἱ βράχοι ἀκόμη ἀποπνέουν ἀγιότητα βρεγμένοι μέ τά δάκρυα τῶν Ὁσίων... Εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἄθωνος [...] Ἐκεῖ πρωτοεῖδα τόν γερω-Δανιήλ... Ὁ γέρων Δανιήλ μόλις ἤκουσε τό ὄνομά μου ἔδειξεν εἰλικρινῆ χαράν, ὡσάν νά ἔβλεπεν ἀρχαῖον τινά μαθητήν του, καί δέν ἤξευρε, καθὼς λέγει ὁ λόγος, πῶς νά μέ περιποιηθῆ οἰκειότερον, ὅσον τό δυνατόν. Σμυρναῖος, διαβασμένος, ἀσκητικώτατος, μέ τὴν ὀσιακὴν του ὠχρολάμπρον αἴγλην τῆς μορφῆς του, μέ τὴν μιξοπόλιον γενειάδα του, μέ τὴν ὑπόξανθον κόμην του καί τούς γλαυκούς πως ὀφθαλμούς του· λόγιος καί ὀμιλητικώτατος. Κοινοβιάσας κατ’ ἀρχάς εἰς μεγάλας Μονάς, ἀλλά ὀλίγιστα ἔτη πρό τῆς γνωριμίας μας ἀποσυρθεῖς εἰς Κατουνάκια πρὸς μείζονα ἡσυχίαν, ἐν ἧ ὄντως παράγεται τό γλυκύτατον τῆς ἀσκήσεως μέλι, οὗ τὴν ἠδύτητα γνωρίζουσι μόνον ὅσοι τό ἐγεύθησαν [...] Ὁ γέρων-Δανιήλ... μελετηρότατος καί

ὀμιλητικώτατος, διακριτικώτατος δέ εἰς ἄκρον, ὅπου καί ἄν ἐκοινοβίασεν ἐν Ἄθωνι, ἀπέκτησε ταχέως τήν ἀγάπην καί συμπάθειαν τῶν ἀδελφῶν, οὗ ἡ γνώμη ἐπί τῶν πνευματικῶν ζητημάτων βαρύνει πολύ, πάρα πολύ»⁵⁵.

θ. Ἡ ὀσιακή του κοίμησις

Τό ἑσπέρας τῆς 7ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1929 καί κλείνοντας ὁ Γ. Δανιήλ τά 84 χρόνια τῆς ἐπιγείου βιοτῆς του κατέπεσε στό κρεβάτι, ὑπό τό κράτος ἰσχυροῦ κρουολογήματος. Αἰσθανόταν ὅτι πλησίαζε ἡ στιγμή καί ἡ ὥρα πού θά παρέδιδε τό πνεῦμα του γιά νά ὑπαντήσῃ τόν ποθούμενον Χριστόν, τόν ὁποῖον ἀγάπησε καί ἐπόθησε ἀπό τήν εὐλογημένη νεότητά του. Συγκάλεσε τούς ὑποτακτικούς του καί τούς ἔδωσε τήν τελευταία του εὐχή λέγοντάς τους: «Ὁ Χριστός ν' ἀνταμείψῃ τούς κόπους σας... Ὁ Θεός δέν εἶναι ἄδικος. Σεῖς μέ ὑπηρετήσατε. Θά στείλῃ, λοιπόν, Ἀγγέλους νά σᾶς ὑπηρετήσουν. Καί τήν καλύβην θά τήν μεγαλώσετε, καί δύο ἱερεῖς θά ἔχετε καί πολλοί μοναχοί θά ἔλθουν»⁵⁶. Μετά τήν κληροδοτήσι τῶν εὐχῶν του οἱ Πατέρες τῆς συνοδείας του ἐτέλεσαν τό Μυστήριον τοῦ Ἁγίου καί Ἱεροῦ Εὐχελαίου. Κατά τήν ἀνατολή τῆς ἐπομένης ἡμέρας, μετά τήν

55. Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, *Μέ τοῦ Βορηᾶ τά κύματα*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 148-151.

56. Γέρ. Δανιήλ Κατουνακιώτου, *Ἀγγελικός Βίος*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 40.

Θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, ἀφοῦ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, παρέδωσε τὴν ἀγία του ψυχὴ καὶ «μετέστη» ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ οὐράνια, ἐκ τῶν φθαρτῶν εἰς τὰ ἄφθαρτα καὶ ἐκ τῶν ἐγκοσμίων εἰς τὰ ὑπερκόσμια.

Μετά ἀπό παρέλευσι τριῶν χρόνων ἀπό τὴν κοίμησί του, κατὰ τὴν 7ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1932, ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἀγίων του λειψάνων. Σημειώνει ἐπιγραμματικά σέ ἐπιστολὴ του ὁ μοναχὸς Στέφανος τὰ ἐξῆς πρὸς τὴν Γερόντισσα Θεοδοσία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κεχροβουνίου Τήνου: «Ἡ ἀνακομιδὴ ἐγένετο τὴν παραμονὴν τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου ἐν πάσῃ κατανύξει, τὰ δὲ ὀστᾶ του ἦσαν κλίνοντα πρὸς τὸ κίτρινον, καθαρῶτατα σχεδόν εὐωδιάζοντα, ὡς πρέπει ὁσίοις, σύμφωνα μὲ τὸν βίον τὸν ὁποῖον διήνυσεν ἐπὶ τόσα ἔτη ἀγωνιζόμενος τὸν καλὸν ἀγῶνα, ὃν ἐπόθησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκ νεότητος»⁵⁷.

* * *

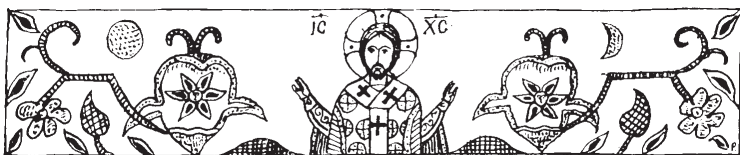
Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κατὰ τὴν Συνεδρία της, τὴν 9η Μαρτίου (25 Φεβρουαρίου) 2020, τῇ εἰσηγήσει τῆς Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νέας Ρώμης κ.κ. Βαρθολομαίου, καὶ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατέταξε τὸν Γέροντα Δανιήλ στό ἐπίσημο Ἀγιολόγιο τῆς Ὁρ-

57. Ἀπό τό Ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Ἀδελφότητος τῶν Δανηλαίων.

θοδόξου Ἐκκλησίας, καθιερώνοντας τὴν μνήμη του στίς 7 Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τῆς ἀνακομιδῆς τῶν ἀγίων του λειψάνων, διότι τὴν 8η Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του, δέν εἶναι δυνατόν νά τελεσθῇ ἡ μνήμη του λόγω τῆς ἑορτῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου.

Αὐτοῦ ἀγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς! Ἀμήν.





«ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΖΩΗΣ»

Λόγοι Ἑπτά

Περίληψις τοῦ ὁμωνύμου ἔργου
τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα

ὑπό Ἀδελφῶν τοῦ Ἱ. Κελλίου
Ἁγ. Νικολάου Μπουραζέρη

ΛΟΓΟΣ Β΄

Πῶς συντελεῖ στήν ἐν Χριστῷ ζωή
τό ἅγιον Βάπτισμα

Θά ἀναφερθοῦμε στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο κάθε Μυστήριό μας ἐνώνει μέ τόν Χριστό. Ἡ ἐνωσίμας μέ τόν Χριστό εἶναι δυνατή, ἄν περάσωμε ὅλα ὅσα πέρασε ὁ Σωτήρ καί πάθωμε ὅσα ἔπαθε καί γίνωμε ὅ,τι ἔγινε Ἐκεῖνος. Ἐκεῖνος ἐνώθηκε μέ αἷμα καί σάρκα πού ἦσαν καθαρὰ ἀπό κάθε ἁμαρτία, ἐθέωσε αὐτό πού προσέλαβε (τήν ἀνθρώπινη φύσι) καί τέλος ἀπέθανε ὡς πρός τήν ἀνθρώπινη φύσι καί ἀναστήθηκε. Ἐπομένως, ὅποιος θέλει νά ἐνωθῆ μαζί Του, πρέπει νά μεταλάβῃ τή Σάρκα Του καί νά γίνῃ μέτοχος στή θέωσι καί κοινωνός στήν ταφή καί στήν

ἀνάστασί Του. Βαπτίζομεθα, λοιπόν, γιά νά γίνωμε κοινωνοί τοῦ θανάτου καί τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Χριόμεθα, γιά νά γίνωμε μέ τό βασιλικό Χρῖσμα μέτοχοι στή θέωσι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς Του. Ἐσθίοντας δέ τόν ἱερώτατο Ἄρτο καί πίνοντας τό ἀγιώτατο Ποτήριο κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα πού προσέλαβε ὁ Σωτήρ. Μέ τόν τρόπο αὐτό συναπτόμεθα μέ τόν Χριστό.

Ὅμως, ξεκινᾶμε ἀπ' ὅπου κατέληξε, διότι Ἐκεῖνος κατῆλθε, γιά ν' ἀνέλθωμε ἐμεῖς. Ἄλλωστε, εἶναι ἀδύνατον νά κινηθῆ ἢ νά τραφῆ κανεῖς, πρίν γεννηθῆ, ἀφοῦ τό Βάπτισμα εἶναι γέννησι πνευματική καί τό Χρῖσμα μᾶς δίνει τήν δυνατότητα νά ἐνεργοῦμε καί νά κινούμεθα πνευματικά. Ἐπίσης, τό Βάπτισμα συμφιλιώνει τόν ἄνθρωπο μέ τόν Θεό, τό Χρῖσμα τόν ἀξιώνει τῶν θείων δωρεῶν καί ἡ ἱερά Τράπεζα τόν κάνει κοινωνό τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς ἐξετάσωμε τώρα πῶς συντελεῖ τό κάθε Μυστήριο στήν ἐν Χριστῷ ζωή. Καί πρῶτα ἄς δοῦμε τή συμβολή τοῦ Βαπτίσματος. Τό Βάπτισμα εἶναι ἡ κατά Χριστόν γέννησί μας. Μέ αὐτό λαμβάνουμε τήν ἴδια τήν ὑπαρξι καί ὑπόστασί μας, ἐνῶ προηγουμένως εὐρισκόμεθα στήν ἀνυπαρξία. Αὐτό μποροῦμε νά τό καταλάβωμε ἀπό πολλά: Πρῶτον, ἀπό τήν σειρά του σέ σχέσι μέ τά ἄλλα Μυστήρια –γιατί σ' αὐτό μετέχουμε πρῶτα. Εἶναι ἡ ἀρχή καί τό θεμέλιο τῆς

ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἀφοῦ καί ὁ Ἰδιος ὁ Χριστός τό Βάπτισμα δέχθηκε πρό τῶν ἄλλων—. Δεύτερον, ἀπό τά ὀνόματά του –ὀνομάζεται γέννησι, ἀναγέννησι, ἀνάπλασι, σφραγίδα, καθώς καί χάρισμα, φῶτισμα καί λουτρό— καί τρίτον, ἀπό ὅσα τελοῦνται καί ψάλλονται κατά τή διάρκειά του.

Ὁ ἱερεὺς πρὶν τελέσῃ ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ὄχι μόνον εὔχεται νά ἀπαλλαγῇ ὁ προσερχόμενος στό Βάπτισμα ἀπό τόν δαίμονα πού τόν ἐξουσιάζει, ἀλλά ἐπιτίθεται καί στόν ἴδιο τόν τύρανο διάβολο καί τόν ἐπιτιμᾷ καί τόν διώχνει μαστιγώνοντάς τον μέ τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδή δέ ὁ προσερχόμενος στό Βάπτισμα ἀκολουθοῦσε τόν πονηρό, ἦταν ἐντελῶς ἀποξενωμένος ἀπό τόν Θεό, δηλαδή ἦταν τελείως νεκρός. Γι' αὐτό ὁ ἱερεὺς τόν πλησιάζει καί τόν ἐμφυσᾷ στό πρόσωπο. Τό ἐμφύσημα ἀπό τή δημιουργία ἤδη τοῦ ἀνθρώπου σημαίνει τή ζωή. Ὅλα αὐτά, ὅπως καί ὅσα ἀκολουθοῦν, χαρακτηρίζουν ἀνθρώπους πού μόλις συγκροτοῦνται πνευματικά, καί περιφρονώντας τά παρόντα καί αἰσθητά στρέφονται πρὸς μία ἄλλη ζωή, τήν αἰώνια. Μόλις λοιπόν ὁ προσερχόμενος εἰσέλθῃ στόν ἱερό Οἶκο, ἀποθέτει τό ἔνδυμα καί τά ὑποδήματά του, δηλαδή τόν προηγούμενο βίο του, καί ἐν συνεχείᾳ στρεφόμενος πρὸς τή δύσι βγάζει ἀπό τό στόμα του μία πνοή, σύμβολο τῆς ζωῆς τοῦ σκότους. Ἐπειτα ἀπλώνει τά χέρια του καί ἀπωθεῖ τόν πονηρό, σάν νά εἶναι παρών καί τοῦ

ἐπιτίθεται. Τόν ἐμπτύει ὡς μιανό καί βδελυρό, ἀποκηρύσσει τίς ἐχθρικώτατες καί σκοτεινές συνθήκες πού εἶχε συνάψει μαζί του, διαλύει τελείως τήν πικρή ἐκείνη φιλία καί διακηρύσσει ἔχθρα ἐναντίον του.

Ἄφοῦ ἀποκήρυξε τόν νόθο κύριο, στρέφεται πρὸς τήν ἀνατολή, προσκυνεῖ τόν Βασιλέα καί Τοῦ ὑπόσχεται ὅτι θά ὑποταγῇ σ' Αὐτόν καί θά Τόν ὑπηρετήσῃ μέ ὅλη του τήν ψυχή. Προπάντων ὁμως ὁμολογεῖ ὅτι Τόν πιστεύει ὡς Θεό καί γνωρίζει ὅσα χρειάζονται γι' Αὐτόν. Μέ τήν τελεία γύμνωσι καί τήν ἀπόθεσι καί τοῦ τελευταίου ἐνδύματος δείχνουμε ὅτι ἀκολουθοῦμε τόν ἴδιο δρόμο ἀπό τόν ὁποῖο ὁ Ἄδάμ ξέπεσε στόν κόσμον αὐτό. Ἔτσι ἐπανερχόμεθα ἐκεῖ πού βρισκόταν ἐκεῖνος πρὶν ἀπό τήν πτώσι του. Ἄλλά καί ἡ χρῆσι μέ τό ἔλαιον, μέ τό ὁποῖο ἀλείφεται ὁλόκληρο τό σῶμα τοῦ βαπτιζομένου, εἶναι σφραγίδα πού ἐντυπώνει μέσα μας τόν ἴδιο τόν Σωτῆρα. Θά μπορούσε ἐπιπλέον νά συμβολίζῃ καί τό ὅτι ἐμεῖς ἐγκαταλείπουμε τή ζωή μας καί ὁλόκληρο τόν ἑαυτό μας καί ἀφιερωνόμεθα στόν Θεό. Αὐτός ὁ συμβολισμός συνδέεται καί μέ τήν ὀνομασία «Χριστιανοί». Πράγματι, χριόμεθα, καί Ἐκεῖνος μέ τόν ὁποῖο θέλουμε νά ἐνωθοῦμε εἶναι ὁ Χριστός, πού ἔχρισε τήν ἀνθρώπινη φύσι μέ τήν Θεότητά Του.

Ἔως αὐτό τό σημεῖο δέν ἔχουμε ἀκόμη λάβει τή ζωή. Μόλις ὁμως ὁ βαπτιζόμενος καταδυθῇ τρεῖς φο-

ρές στό ὕδωρ καί ἀναδυθῆ μέ τήν ἐπίκλησι τῆς Ἁγίας Τριάδος, περνᾷ ἀπό τήν ἀνυπαρξία στήν ὕπαρξι καί γίνεται φίλος καί υἱός τοῦ Θεοῦ. Διότι τό ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος ἀφανίζει τήν παλαιά ζωή καί ἀναδεικνύει τήν καινή, πνίγει τόν παλαιό ἄνθρωπο καί ἀνιστᾷ τόν νέο. Καθώς ὁ βαπτιζόμενος ἐξαφανίζεται πρὸς στιγμήν μέ τήν κατάδυσί του στό ὕδωρ, δίνει τήν ἐντύπωσι ὅτι φεύγει ἀπό τή ζωή πού ὑπάρχει στόν ἀέρα, γεγονός πού σημαίνει θάνατο. Συναντώντας δέ πάλι τόν ἀέρα καί τό φῶς, δείχνει ὅτι ζητᾷ τή ζωή, τήν βρίσκει καί τήν λαμβάνει. Γι' αὐτό, λοιπόν, στό σημεῖο αὐτό ἐπικαλούμεθα καί τόν Δημιουργό: Διότι ὅσα τελοῦνται αὐτῇ τῇ στιγμή εἶναι ἀρχή ζωῆς καί δεύτερη δημιουργία πολύ ἀνώτερη ἀπό τήν πρώτη. Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ χαράσσεται μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια ἀπ' ὅ,τι στήν πρώτη δημιουργία καί οἱ ἱερεῖς ἐπικαλοῦνται κατά τήν τριπλῆ κατάδυσι καί ἀνάδυσι τόν Θεό, ὅχι μέ τό ὄνομα «Θεός» –πού εἶναι κοινό γιά τά τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος–, ἀλλά μέ τρόπο ἀκριβέστερο καί τελειότερο¹. Ἄλλωστε ἀπό ὅλα τά θεῖα ἔργα Του μόνο σ' αὐτό τό ἔργο τῆς θείας Οἰκονομίας διακρίθηκε ὁ Τριαδικός Θεός στίς ὑποστάσεις Του. Ἐνῶ ὅμως ὁμολογοῦμε τήν Ἁγία Τριάδα μέ τό λόγο, εἰκονίζουμε στό σῶμα μας

1. Ὁ ἱερεὺς λέγει: «Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (καί ἀναφέρει τό ὄνομα τοῦ βαπτιζομένου) εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός, Ἀμήν καί τοῦ Υἱοῦ, Ἀμήν καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Ἀμήν». Σέ κάθε πρόσρησι βυθίζει τόν βαπτιζόμενο στό ὕδωρ καί τόν ξανασηκώνει στόν ἀέρα.

τό Πάθος και τόν Θάνατο τοῦ Χριστοῦ διά τοῦ ὕδατος, ἐπειδή τό μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας ὀφείλουμε και νά τό μιμηθοῦμε και νά τό φανερώσωμε μέ τά ἔργα μας.

Πράγματι, κατά τό ἅγιο Βάπτισμα πεθαίνουμε ὡς πρὸς τήν ἁμαρτία και γεννώμεθα ὡς πρὸς τήν δικαιοσύνη. Ἀπορρίπτουμε τόν παλαιό ἄνθρωπο, τόν ὁποῖο ὡς σπέρμα παραλάβουμε ἀπό τοὺς προγόνους μας συγχρόνως μέ τή σύλληψί μας, και ἐνδουόμεθα τόν καινό. Τό ἀνθρώπινο γένος σχεδόν ποτέ δέν ἔζησε ἐλεύθερο και ἔτσι δέν μποροῦσε νά ἐπιθυμήσῃ τήν ἐλευθερία και νά θελήσῃ νά τήν ἀποκτήσῃ, ὥστε νά ἐξεγερθῇ κατά τῆς τυραννίας. Ἀπό τά βαρύτερα αὐτά δεσμά και τήν καταδίκη μᾶς ἀπαλλάσσει τό λουτρό τοῦ Βαπτίσματος τόσο εὐκόλα και τόσο ὀλοκληρωτικά και τέλεια, πού δέν ἀπαιτεῖται καθόλου χρόνος, οὔτε ἀπομένει ἵχνος ἁμαρτίας. Λαμβάνουμε ἀμέσως τήν ὑγεία μας, κυρίως διότι τό Βάπτισμα εἶναι ἔργο ἀποκλειστικά τοῦ Θεοῦ, εἶναι εὐεργεσία πού ἔχει ἤδη συντελεσθῇ. Στήν παρούσα ζωή μόνο θέλησι και προθυμία ἀπαιτοῦνται, και ὅλα τά ἄλλα ἀκολουθοῦν. Στή μέλλουσα ζωή πρέπει νά προσέλθωμε στόν Χριστό προετοιμασμένοι, ἔχοντας τά πάντα. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη συνεισφορά μας: τό νά πιστεύσωμε ὅτι διά τοῦ Βαπτίσματος θά σωθοῦμε και νά θελήσωμε νά προσέλθωμε στό Μυστήριο αὐτό. Και τά ἄφησε αὐτά, γιά νά τά μετρήσῃ σάν νά προσφέ-

ραμε τό πᾶν καί νά μᾶς ὀφείλῃ χάρι ἀκόμη καί γιά τίς εὐεργεσίες πού μᾶς ἔκανε ὁ Ἰδιος. Γι' αὐτό, κι ἂν συμβῆ νά πεθάνωμε ἀμέσως μετά τή Βάπτισί μας, καί σ' αὐτήν τήν περίπτωσι θά μᾶς προσκαλέσῃ γιά νά μᾶς στεφανώσῃ, σάν ν' ἀγωνισθήκαμε γιά τή Βασιλεία Του.

Ἐπειδή ὅμως τό Βάπτισμα εἶναι καί μετοχή στήν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, παρέχει στόν βαπτιζόμενο τή ζωή Του, πού εἶναι ζωή ἀνθρώπινη, καινή καί ἀνωτέρα τῆς παλαιᾶς. Γι' αὐτό καί ἐξερχόμεθα ἀπό τό ὕδωρ τοῦτο ἀναμάρτητοι. Τό Βάπτισμα εἶναι γέννησι, στήν ὁποία ὁ Χριστός γεννᾷ καί ἐμεῖς γεννώμεθα, ὥστε μέ τήν ἀπόκτησι καινῶν μελῶν καί αἰσθήσεων νά ζήσωμε ἀπό τό παρόν τή ζωή τοῦ Χριστοῦ καί νά εἰσέλθωμε ζωντανοί στό μακάριο ἐκεῖνο κόσμο.

Ἐπίσης εἶναι ἄξιο θαυμασμοῦ καί τό ὅτι ὄχι μόνον οἱ βαπτιζόμενοι, ἀλλά ὅλοι γενικῶς οἱ ἄνθρωποι θά ἀναστηθοῦν ἄφθαρτοι, θά μετέχουν στήν ἀθανασία –ἀφοῦ ἡ ἀνάστασι τῶν νεκρῶν εἶναι ἡ ἐπανόρθωσι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως– ὄχι ὅμως καί στή μακαριότητα. Πράγματι, πῶς εἶναι δυνατόν, νά ἀπολαύσουν τά ἀγαθά τοῦ Θεοῦ –τήν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν, τούς οὐρανίους στεφάνους καί τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ– πού εὐεργετοῦν τήν ἀνθρώπινη θέλησι, ἐάν δέν τά θέλησαν, δέν τά ἀγάπησαν καί δέν τά πόθησαν, ὅταν δέν τά εἶχαν;

Τέτοια εἶναι ἡ δωρεά τοῦ Βαπτίσματος: Δέν καταπνίγει, οὔτε ὑποδουλώνει τή βούλησι, ἀλλά εἶναι μία δύναμι πού, ἐνῶ ὠφελεῖ ὅσους τήν χρησιμοποιοῦν, δέν ἐμποδίζει ὅσους δέν τήν χρησιμοποιοῦν νά παραμείνουν πονηροί· ὅπως καί ἡ υἰγεία τῶν ὀφθαλμῶν δέν ἀποτελεῖ ἐμπόδιο γιά ὅσους θέλουν νά ζοῦν στό σκοτάδι.

Ἀπό ὅσα εἶπαμε, ἔγινε φανερό ὅτι ὅσοι γεννήθηκαν διά τοῦ Βαπτίσματος ζοῦν πλέον τή ζωή τοῦ Χριστοῦ. Ποιά ὅμως εἶναι ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ; Ποιά δηλαδή πνευματική κατάστασι γεύονται καί ἀπολαμβάνουν οἱ βαπτισμένοι καί γίνονται ἔτσι κοινωνοί τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ; Αὐτό ὡς ἐπί τό πλεῖστον ὑπερβαίνει τήν ἀνθρώπινη λογική. Ὅσα ὅμως γίνονται γνωστά ἀπό τήν ἐν Χριστῷ ζωή καί μποροῦν νά εἰπωθοῦν καί ἀποτελοῦν ἀπόδειξι ὅσων δέν φαίνονται, εἶναι τά κατορθώματα ἐκείνων πού ἔγιναν μέτοχοι στά Μυστήρια. Αὐτό φάνηκε κυρίως στήν περίπτωση τῶν Μαρτύρων. Διότι δέν ἀνέχθηκαν ἀπλῶς τοῦς πόνους κάνοντας ὑπομονή, ἀλλά τοῦς ἐπιθυμοῦσαν καί ὅσο δοκίμαζαν τοῦς κόπους, τά βασανιστήρια, τό θάνατο, τόσο μεγάλωνε ἡ προθυμία τους. Καί αὐτά τά κατόρθωσαν μυριάδες ἀνθρωποι, πλήθος ἀναρίθμητο, ἀδιακρίτως φύλου καί ἡλικίας. Ἡ δύναμι πού τοῦς ἔκανε νά δείξουν τόση τόλμη καί προθυμία καί νά φέρουν εἰς πέρας ὅ,τι ἐπιθύμησαν δέν ἦταν ἀνθρώπινη. Ἀπομένει λοιπόν νά ἀποδώ-

σωμε ὅλα αὐτά στήν Χάρι τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Αὐτό τό Μυστήριο ἐνστάλαξε στούς Μάρτυρες κάποια ἐπίγνωσι καί αἴσθησι τοῦ Θεοῦ, καί μέ τήν προσωπική τους πλέον ἐμπειρία ἔφθασαν στήν τελεία γνῶσι, τήν ὁποία δέν θά μπορούσε νά τούς προσφέρει ἡ θεωρητική διδασκαλία. Τούς ἔτρωσε ὁ ἴδιος ὁ Νυμφίος καί ἄναψε μέσα τους τέτοιος πόθος, ὥστε νά ὑπερβοῦν τήν ἀνθρώπινη φύσι. Γιατί τό μέγεθος τοῦ τραύματος φανερώνει τό βέλος πού τό προκάλεσε, καί ὁ πόθος δείχνει Αὐτόν πού ἔτρωσε τήν καρδιά. Ἐπειδή ἀκριβῶς μόνον ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ μπόρεσε νά φέρη τήν ἀληθινή ζωή καί τήν υἰεία, ὅποιος ὁμολογήσει, ὅσο εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατόν, τήν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ, ὑπομείνει τό Πάθος Του καί γίνε μέτοχος στό Θάνατό Του, αὐτός φθάνει στή θαυμαστή φιλοσοφία, καί οἱ μέν πράξεις του εἶναι ἡρωϊκές, ἡ δέ πίστι του ἀκλόνητη. «Γεύσασθε καί ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος»² καί «ἐγώ ἔγνωκα ὅτι μέγας ὁ Κύριος»³, ἀνεφώνησε ὁ Δαβίδ, ἐπειδή εἶχε προσωπική ἐμπειρία τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ. Αὐτή λοιπόν τήν ἐμπειρία μεταδίδει τό Βάπτισμα στίς ψυχές τῶν βαπτιζομένων: Ἀποκαλύπτει στό δημιούργημα τόν Δημιουργό, στό νοῦ τήν Ἀλήθεια, στήν ἐπιθυμία τόν μόνον Ἐπιθυμητό. Γι' αὐτό καί ὁ πόθος εἶναι μέγας, ἡ ἀγάπη ἀνέκφρα-

2. Ψαλμ. λγ' 9.

3. Ψαλμ. ρλδ' 5.

στη, ό έρωτας ύπερφυής. Τίποτε δέν λείπει από τόν άνθρωπο· όλα εἶναι άρμονικά και άφθονα. Άς τά δοῦμε λοιπόν.

Ό Θεός έβαλε στίς ψυχές μας τήν έπιθυμία νά αναζητοῦμε τό άγαθό, όταν χρειαζόμεθα κάτι, και τήν άλήθεια, όταν πρέπει νά σκεφθοῦμε κάτι. Ένω όμως τά έπιθυμούσαμε, ποτέ δέν μπορέσαμε νά τά βροῦμε, διότι τό άγαθό και ή άλήθεια στόν κόσμο δέν εἶναι αυτά πού ονομάζονται έτσι, αλλά τά αντίθετα. Έτσι ήταν αδύνατον νά νοιώσωμε πόση ήταν ή δύναμι τής αγάπης και τής χαράς πού ύπήρχε μέσα μας, διότι πουθενά δέν ύπήρχε τό ποθούμενο. Όσοι όμως γεύθηκαν τόν Σωτήρα, έχουν εμπρός τους αυτό τό ίδιο τό ποθούμενο, πού άποτέλεσε τόν κανόνα και τό μέτρο, για νά δημιουργηθῆ έξ αρχής ό άνθρωπινος έρωτας, σάν ένα θησαυροφυλάκιο τόσο μεγάλο και τόσο ευρύχωρο, ώστε νά μπορέση νά ύποδεχθῆ τόν Θεό. Γι' αυτό, κι άν ακόμη άπολαμβάνωμε όλα τά τερπνά τής ζωής αυτής, συνέχεια διψοῦμε, σάν νά μή βρήκαμε τίποτε από όσα ποθούσαμε. Τό μάτι πλάσθηκε για νά βλέπη τό φῶς, τά αυτιά για νά άκοῦν τούς ήχους και κάθε αισθητήριο όργανο για νά δέχεται τό αντίστοιχο έρέθισμα. Η έπιθυμία όμως τής ψυχῆς κατευθύνεται μόνο προς τόν Χριστό. Αυτός εἶναι ή κατάπασί της, αφού Αυτός εἶναι τό Άγαθόν, ή Άλήθεια και κάθε τι αγαπητό. Αυτά τά δύο –τήν αγάπη δηλαδή και τή χαρά– ό Θεός τά έ-

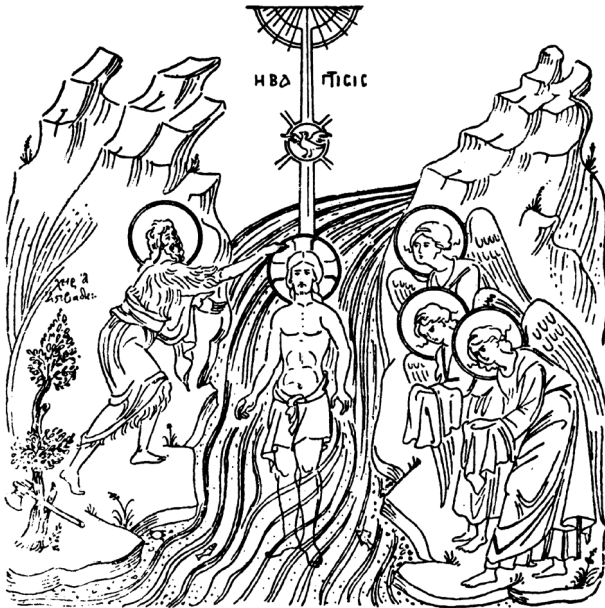
χει προσανατολίσει πρὸς τὸν Ἐαυτὸ Του, γιὰ νὰ ἀγαπᾶμε μόνον Αὐτόν καὶ νὰ χαιρώμεθα μόνο μέ Αὐτόν. Μόλις λοιπὸν ἐμφανισθῇ ὁ ὄντως Χαριτωμένος καὶ Ἀγαπητός, εὐθύς ἀμέσως ὁ θαυμαστός πλοῦτος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς χαρᾶς ἐνεργοποιεῖται. «Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἀγάπη, χαρὰ»⁴.

Οἱ βαπτιζόμενοι, ἐπομένως, ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸ ὄχι μόνο μέχρι ἐκεῖ πού φθάνει ὁ νοῦς, ἢ σκέψι καὶ ἡ πίστι τους, ἀλλὰ νὰ ἔχουν μία ἄμεση αἴσθησι τοῦ Θεοῦ. Καρπὸς τῆς αἰσθήσεως αὐτῆς εἶναι ἡ ἄρρητος χαρὰ καὶ ἡ ὑπερφυῆς ἀγάπη. Καρπὸς τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης εἶναι τὰ μεγάλα κατορθώματα τῶν Ἁγίων. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Βαπτίσματος: Ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, τὸν συμφιλιώνει μέ τὸν Θεό, τὸν καθιστᾷ υἱὸ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, τοῦ χαρίζει τὴν αἴσθησι τοῦ θείου Φωτός. Μέ ἓνα λόγο, τὸν προετοιμάζει γιὰ τὴ μέλλουσα ζωή. Ὅμως, ἀλλοίμονο!, λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐνῶ ἡ ψυχὴ του λάμπει περισσότερο ἀπὸ τὸν ἥλιο, μόλις βαπτίζεται, ἡ θεία αὐτὴ δόξα, ἡ ἄρρητος καὶ φρικώδης, παραμένει μέσα μας μία-δύο ἡμέρες καὶ ὕστερα τὴν σβῆνει ἡ θύελλα τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν πού μπαίνει στὴν ψυχὴ μας καὶ διώχνει μέ τὰ πυκνά της σύννεφα τὶς θεῖες ἀκτίνες. Χάνουμε τὶς δωρεές αὐτές τοῦ Βαπτίσματος, ὄχι γιατί εἶναι ἀνίσχυρο

4. Βλ. Γαλ. ε' 22.

τό Μυστήριο, ἀλλά διότι ἢ δέν προετοιμασθήκαμε σωστά, γιά νά δεχθοῦμε τήν Χάρι, ἢ προδώσαμε τό θησαυρό. Τό Μυστήριο πάντως εἶναι γιά ὅλους ἕνα καί τό αὐτό.

(Συνεχίζεται)





ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΝ
ΚΑΙ ΑΓΙΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ
ΕΦΡΑΙΜ ΤΗΣ ΑΡΙΖΟΝΑ (*)

† Ἀρχιμ. Νικοδήμου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Φιλοθέου

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

«Τελευτήσαντος ἀνδρός δικαίου
οὐκ ὄλλυται ἐλπίς»¹,

«ἀνὴρ δέ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει»², καὶ

«στόμα ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν»³.

Καὶ ἰδοῦ, διὰ τὸν πολυαγαπημένον μας Γέροντα
καὶ πατέρα ἔφθασεν ὁ καιρὸς «τοῦ ποιῆσαι τῷ
Κυρίῳ», καὶ προσέφερεν, ἢ καλλίτερον ὁ ἴδιος ὁ Κύ-
ριος παρέλαβεν προσφορὰν ἀγίαν, εὐάρεστον εἰς αὐ-
τόν, τὸν Μέγαν Ἀρχιερέα, τὴν ἀγνήν καὶ καθαρὰν του
φυχούλαν, τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος.

(*) Ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν τοῦ μακαριστοῦ
Γέροντος, τελεσθεῖσαν τὴν 11ην Δεκεμβρίου 2019 εἰς τὸ Καθολικὸν
τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Ἀντωνίου Ἀριζόνας Η.Π.Α.

1. Παροιμ. ια' 7.

2. Παροιμ. ια' 12.

3. Παροιμ. ια' 2.

Ἴδού ζῶμεν τήν τελευταίαν ὥραν τῆς ἐπί γῆς σω-
ματικῆς παρουσίας τοῦ Γέροντος, καί τόν ἀποχαιρε-
τοῦμε μέ ἄπειρη υἱική ἀγάπη, μέ προσμονή καί ἐλπί-
δα νά συναντηθοῦμε καί πάλιν δι' εὐχῶν του ἀγίων
εἰς τήν ἐπουράνιον Βασιλείαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καί
Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Νά συναχθῶμεν ὅλοι
μαζί καί πάλιν, ὅπως καί τώρα, ἐκεῖ εἰς τήν συνοδεί-
αν τοῦ ὁσίου Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἑσυχαστοῦ, τοῦ
καί πάππου ἡμῶν, ὅπως ὁ Γέροντας τόν ἀνέφερεν,
καί μετά τοῦ ὁποίου ἔξαφνα σήμερα εὐρέθη γιά
πρώτη φορά μετά ἀπό 60 χρόνια ἀπό τήν ὀσιακήν
κοίμησίν του, τήν 15ην Αὐγούστου τοῦ 1959. Ἔτσι ἡ
συνοδεία τῶν ὀσιωτάτων αὐτῶν Γερόντων συνεπλη-
ρώθη μέ τό τελευταῖον μέλος της.

Ἡ χαρά καί ἡ λύπη συνυφασμένες σήμερα κα-
τακλύζουν τίς καρδιές μας. Λυπούμεθα μέν, διότι
ἔφυγε ἀπό κοντά μας καί πλέον δέν βλέπουμε μέ τά
σαρκικά μας μάτια τό λαμπερό, τό χαρούμενο, τό
γεμᾶτο ἰλαρότητα, γλυκύτητα καί ἀγάπη, παιδικό
πρόσωπο τοῦ ἀγίου Γέροντος, καί δέν ἀκοῦμε τήν
παρήγορον φωνήν του, τάς σοφάς νουθεσίας, τά ἐλ-
πιδοφόρα λόγια του, πού μέ τόση εὐγένεια, ἀγάπη
καί κυρίως διάκρισι μᾶς ἀπηύθυνε πάντοτε.

Τέτοιες στιγμές ὅμως δέν μπορούμε νά μή ἀνα-
φερθοῦμε, ἔστω καί ἀκροθιγῶς, σέ ὅσα ζήσαμε καί
διδασθῆκαμε ἀπό τόν ἅγιον αὐτόν Γέροντα μέ λό-
για καί διά γραφίδος, ἀλλά κυρίως δι' ἔργων, διά

τοῦ παραδείγματος, κατά τόν λόγον τοῦ Κυρίου: «ὁ ποιήσας καί διδάξας, οὗτος μέγας κληθήσεται εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»⁴.

Ὁ Γέροντας ἔλαβε ἀπό Θεοῦ αὐτό τό χάρισμα, ὥστε νά μεταδίδη στους γύρω του πολλήν ἀγάπην, ἀγάπη ὄχι γήινη, ὅπως τήν γεύομεθα ἀπό συγγενεῖς καί φίλους, ἀλλά ἀγάπη θεϊκή, καθώς τοῦ τήν παρείχε πλουσίαν ὁ Θεός· καί μέ τήν σειρά του τήν μετέδιδε ἀφειδώλευτα στους ἀνθρώπους.

Μαζί του συνέβαινε αὐτό τό παράδοξο καί θαυμαστό: Καθώς εὐρισκόσουν πλάι του, αἰσθανόσουν μέσα σου σιγά-σιγά νά γεμίζης ἀπό μία αἴσθησι Χάριτος, τήν ὁποία νά μή μπορῆς νά ἐλέγξης. Καί αὐτό νά διαρκῆ. Καί ἐσύ νά ἀναρωτιέσαι ἀπό ποῦ ἔρχεται αὐτή ἡ αἴσθησις.

Ὁ Γέροντας ἦταν ἓνας πολύ εὐαίσθητος ἄνθρωπος καί πρόσεχε νά μή λυπήσῃ κανέναν. Ἀκόμη καί ὅταν ἡ περίστασις ἐπέβαλε τήν ἐπιτίμησι, ἔβλεπες στά λαμπερά καί διεισδυτικά μάτια του ὄχι θυμό, ἀλλά τήν ἡρεμία, τήν γαλήνη, τό ἀτάραχον, τό ἀπαθές, τήν ἀγάπη.

Ὡς βάσιν ὅλης τῆς μοναχικῆς ἀποταγῆς καί γενικῶς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς διεκήρυττε κατά μίμησιν Χριστοῦ –ὁ ὁποῖος «ἐγένετο ὑπήκοος ἕως θανάτου σταυρικοῦ»⁵– τήν ἀρετή τῆς ὑπακοῆς στόν γέροντα,

4. Πρβλ. Ματθ. ε' 19.

5. Πρβλ. Φιλιπ. β' 8.

στήν γερόντισσα, από τήν ὁποία ὑπακοή ἐκπηγά-
ζουν ὅλες οἱ ἀρετές.

Ὅλη ἡ διδασκαλία του δέν ἦταν κάτι δικό του,
ἦταν ἡ συνέχεια καί τό βίωμα τῆς γνησίας παραδό-
σεως τῶν ἀγίων νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας
μας. Καί τόν κατέστησεν ὁ Θεός μέγαν μύστην τῆς
Χάριτος καί τῶν θεϊκῶν μυστηρίων.

Ὡς γνωστόν ὁ μακαριστός Γέροντας ἦταν αὐτός
πού ἐπέμενε πάρα πολύ λόγω καί γράμματι στήν
καλλιέργεια τῆς μονολόγιστης εὐχῆς «Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ, ἐλέησόν με», ἡ ὁποία, μᾶς ἔλεγε, εἶναι ἱκανή
νά σέ βάλῃ στόν Παράδεισο.

Μεγάλη του ἀγάπη ἦταν ὁ Σταυρός. Σήκωσε τόν
βαρῦ σταυρό του αὐτός ὁ μικροκαμωμένος καί ἀ-
δύναμος ἄνθρωπος, ἀλλά γίγας τῷ πνεύματι. Τόν
σήκωσε ἕως τέλους ἀγογγύστως, καί μάλιστα μέ
πολλή χαρά, γιατί προσέβλεπε στό μεγάλο πνευ-
ματικό κέρδος. Ἀντιμετώπιζε τίς ὅποιες δυσκολίες
–καί ἦταν πολλές καί δυσβάστακτες– μέ ἀπέραντη
πίστι καί ἐμπιστοσύνη στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί
μέ πύρινη προσευχή. Δι’ αὐτό καί πάντοτε ἐλάμ-
βανε τήν ἀπάντησι τοῦ Θεοῦ, στήν ὁποία καί ἔκα-
νε ὑπακοή τελεία, εἴτε ἦταν θετική εἴτε ἀρνητική.
Διά τοῦτο κάποιες φορές μερικές ἐνέργειές του μᾶς
προβλημάτιζαν, διότι δέν ἦταν σύμφωνες μέ τήν δι-
κή μας λογική. Ὅμως τελικά τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν
τῶν ἐνεργειῶν του ἦταν τό προσδοκώμενον, διότι

αυτό ἦταν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού τά δικά μας φτωχά καί ἀδύνατα μυαλά δέν μπορούσαν νά κατανοήσουν.

Πάντοτε, σέ ὅλη του τήν ζωή, γιά τόν ἑαυτό του ἀγαποῦσε τά ἀπλά, τά ταπεινά, τά ἀφανῆ, καί ὄχι τήν δόξα. Τόν ἐνδιέφερε μόνον νά βοηθήσῃ νά σωθοῦν οἱ ψυχές ὧσων ἐκ τῶν ἀνθρώπων ζητοῦσαν τήν βοήθειά του, ἀλλά καί ὧσων ἔβλεπε νά παρασύρονται στόν κατήφορο τῆς ἀπωλείας. Πάντα διέκρινε τήν οὐσία τῶν πραγμάτων καί ὄχι τά ἐξωτερικά σχήματα, καί ἔκανε «τά πάντα, ἵνα πάντως τινάς σώσῃ»⁶, καί ὅλα εἰς δόξαν Θεοῦ καί μόνον.

Διά τόν Θεόν διάλεγε καί προσέφερε πάντοτε ὅ,τι καλλίτερο μπορούσε, καί πνευματικῆς φύσεως καί ὑλικῆς. Ἦθελε ὁ Ναός τοῦ Θεοῦ νά εἶναι ἐστολισμένος, καί στίς λεπτομέρειες ἀκόμη, μέ ὅ,τι πιό ὁμορφο καί σεμνό.

Ὡς γνήσιος Πατέρας καί Ποιμένας ὑπεραγαποῦσε ὅλα του τά πνευματικά παιδιά, τόσον τούς μοναχούς καί μοναχές, ὅσον καί τούς λαϊκούς. Καί θά ἀναφέρω στήν ἀγάπη σας μία μαρτυρία ἐκ τῶν πολλῶν, δείγμα αὐτῆς τῆς μεγάλης ἀγάπης. Τό ἔτος 1986 ἐπεσεκέφθησαν στά Κατουνάκια τοῦ Ἁγίου Ὅρους τόν ὄσιο Ἐφραίμ, παραδελφό τοῦ Γέροντός μας, δύο πνευματικά του παιδιά. Ὅταν τούς ἀντίκρουσε ὁ ὄσιος Ἐφραίμ, τούς λέγει μέ ἔμφρασι: «Πο-

6. Πρβλ. Α' Κορ. θ' 22.

λύ πλούσιος ὁ γέροντάς σας». Τοῦ ἀπαντοῦν ἐκεῖνοι ἐκπληκτοί: «Μά ὁ γέροντάς μας δέν εἶναι καθόλου πλούσιος, γέροντα». «Εἶναι», ἀπαντᾷ ἐκεῖνος. Καί συνεχίζει: «Τόν εἶδα μπροστά στόν θρόνο τοῦ Χριστοῦ, καί τοῦ εἶπε ὁ Χριστός: “Πάτερ Ἐφραΐμ, πολύ μέ ἀνέπαυσε, εἴσελθε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου σου”. Ὁ Γέροντας εὐχαρίστησε ταπεινά τόν Κύριο, ἀλλά τοῦ εἶπε πώς ἔχει καί τούς μοναχοῦς του καί τίς μοναχές, καί ἂν δέν μποῦν καί αὐτοί ὅλοι στόν Παράδεισο, δέν θά ἤθελε οὔτε αὐτός νά περάσῃ μέσα. Ὁ Χριστός μας συγκατένευσε, ἀλλά ὁ Γέροντας πρόσθεσε: “Ξέρεις, Χριστέ μου, ἔχω καί τούς λαϊκοῦς. Παρακαλῶ σε καί γι’ αὐτούς”. Τελικά ὁ Κύριος συγκατένευσε νά βάλῃ καί αὐτούς ὅλους στόν Παράδεισο μαζί μέ τόν Γέροντά σας». Ὅποτε λέγει ὁ ὁσιος Ἐφραΐμ ὁ Κατουνακιώτης: «Καταλαβαίνετε πόσο πλούσιος πνευματικῶς εἶναι ὁ γέροντάς σας! Ἔχει πολλή παρρησία στόν Θεό».

Ἔχουμε μαρτυρίες ὅτι ὁ Γέροντας παρέμενε στήν ζωή, γιατί εἶχε ἀγωνία γιά τά πνευματικά του παιδιά. Καί αὐτό τό βλέπουμε μέχρι τώρα· πόσο ἤθελε νά δίνη χαρά σέ ὅλους, μικρούς καί μεγάλους, παρ’ ὅλη τήν βεβαρυμένη υγεία του καί τήν ἡλικία του.

Εἶναι πολλές οἱ θαυμαστές ἐπεμβάσεις τοῦ ἁγίου Γέροντος, μαρτυρούμενες ὑπό πλήθους μοναχῶν καί λαϊκῶν. Ἀλλά αὐτά τά ἀφήνουμε στόν Δεσπότη Χριστό καί τήν Ἐκκλησία Του, νά κριθοῦν εἰς τό μέλλον.

Ἀξίζει νά ἀναφέρουμε κάτι προσωπικό πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ὕψους τοῦ ἀνδρός. Κάποτε εὕρισκόμουν σέ πολλές δυσκολίες καί πειρασμούς ἐξ αἰτίας τοῦ βάρους τῆς ἡγουμενίας καί ζητώντας βοήθεια ἀπὸ τὸν Γέροντα –κάτι πού ἐγένετο τακτικώτατα, ἰδιαίτερος στά πρῶτα χρόνια– μοῦ ἀπήντησε ὡς ἐξῆς: «Μὴ φοβοῦ παιδί μου, ὁ σταυρός σου εἶναι καί δικός μου σταυρός· δέν σέ ἐγκαταλείπω. Σοῦ εὐχομαι πάντοτε νά σέ ἐπισκιάζῃ ἡ θεία Χάρις διαλύουσα τὰ νέφη τῶν πειρασμῶν».

Κατά τὸν τύπον τοῦ ὀσίου Γέροντός του, Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ καί πάππου ἡμῶν, δέν θά ἤμποροῦσαν ἀπὸ τὸν σεβαστό Γέροντα, ὡς ἐμπειρότατον ἐκπαιδευτὴν πού ἦταν στὸν πνευματικὸ πόλεμο, νά λείπουν καί οἱ ὠφέλιμες ἐπιτιμήσεις καί λοιπές δοκιμασίες πρὸς ὅλους μας, πάντοτε ὁμως μετὰ πολλῆς διακρίσεως.

Τὸν χιλιοεγνωνοῦμε καί ἀπείρως εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλα. Ἄν ἔχουμε κάτι καλό, εἶναι τοῦ Πατέρα μας οἱ κόποι, καί ὄχι ἰδικό μας. Ὅλα γίνονται μέ τὴν εὐχή του καί τίς σωτήριες νουθεσίες του πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καί μόνον.

Ἄγιε Γέροντα, πολυαγαπημένε μας Πατέρα, μᾶς προσφέρατε ἀπλόχερα πολλή-πολλή ἀγάπη, τόση πού ἐγὼ προσωπικῶς δέν τὴν ἀξίζω. Μᾶς ἐξοπλίσατε μέ πολλά ἐφόδια, γιὰ νά ἀντιπαλέσωμε στὸν ἀόρατο πόλεμο. Εὐκαιρῶς ἀκαίρως μᾶς λέγατε: «Μέ

αὐτά πού σᾶς ἔμαθα, ὅλοι σας γίνατε μισοί πνευματικοί, γιά νά μπορῆτε νά βοηθήσετε καί ἄλλους ἀνθρώπους στό ἐγγύς μέλλον». Καί συνέχιζε: «Ὅ,τι λέμε δέν εἶναι ἀπό τά βιβλία, ἀλλά τά πάθαμε, τά ζήσαμε, τά κάναμε πράξι καί σᾶς τά παραδίδουμε ἔτοιμα: “πατημένος δρόμος”, μέ ἀπόλυτη σιγουριά γιά τό ἀποτέλεσμα, πού εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς».

Ἄγιε Γέροντα, πολυσέβαστε ἀγαπημένε μας Πατέρα, γιά ὅ,τι σᾶς λυπήσαμε ὡς παιδιά σας ταπεινά καί ἄτακτα –καί σίγουρα σᾶς λυπήσαμε, σᾶς πικράναμε ἐκούσια καί ἀκούσια, καί πρῶτος ἡ ἐλαχιστότητά μου– λαμβάνω τό θάρρος ἐκ μέρους ὄλων νά σᾶς ζητήσουμε ταπεινά, γονυπετεῖς, νά μᾶς συγχωρήσετε.

Παρακαλοῦμε, ἀπό ἐκεῖ πού πορεύεσθε, πρὸς Ὅν ἠγαπήσατε ἐκ νεότητος, νά στείλετε παρηγορία στίς ψυχές μας καί νά μή μᾶς ἐγκαταλείψετε ποτέ. Δεηθῆτε, παρακαλοῦμε, στόν Δεσπότη μας Χριστό, νά μᾶς ἐνισχύση νά συνεχίσουμε τό ἰδικόν σας ἔργο, ἐνωμένοι ὅλοι μας, ὅπως διακαῶς τό ἐπιθυμεῖτε καί πάντοτε μᾶς τό ἀναφέρατε, ὥστε ὅλοι ὁμοῦ ἐνωμένοι καί ἀλληλοβοηθούμενοι μέ ταπεινώσι καί ἀγάπη καί κατανόησι νά ἀντιπαρερχώμεθα κάθε ἐπερχόμενον πειρασμόν, διότι «ἀδελφός ὑπό ἀδελφοῦ βασταζόμενος ὡς πόλις ὄχυρά ἐστίν»⁷.

7. Πρβλ. Παροιμ. ιη΄ 19.

Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ὁ μικρὸς Ἰωάννης ἀπὸ τὸν Βόλο, ὁ ἀσκητὴς καὶ οἰκιστὴς τῶν σπηλαίων καὶ καλυβίων τοῦ Ἄθω, ὁ μετέπειτα Γέροντας καὶ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου Ἁγίου Ὁρους, καὶ ἀκολούθως γεωργὸς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτῆς τῆς μεγάλης καὶ εὐγενοῦς χώρας τῶν Η.Π.Α. καὶ κτίτωρ γενόμενος τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου καὶ ἐτέρων πολλῶν Μονῶν εἰς τὰς Η.Π.Α. καὶ Καναδᾶ, ὁ μοιάζει ὡς νὰ ἄπλωσε καὶ ἐξεδίπλωσε τὴν Ὁρθόδοξη πνευματικότητα σὲ ὅλη τὴν γῆ. Ἔτσι τὰ Ἀθωνικά καλυβάκια κατέκτησαν τὴν οἰκουμένη, προσφέροντας τὸ ἀνεξίτηλον Φῶς τοῦ Χριστοῦ, «ὃ φαίνει πάντα ἄνθρωπον»⁸.

Ἀγαπητοὶ μου, ἔπεσε γίγας, ἀνέστη παράκλητος.

Προσμονή, λοιπόν, τῆς συναντήσεως εἰς τὴν ἀνέσπερον δόξαν τῆς αἰωνίου Βασιλείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον τόσον πολὺ ἠγάπησεν ὁ ἀείμνηστος Γέροντας, παραστήσας ἑαυτὸν θυσίαν ζῶσαν τῆς ἀγάπης τοῦ ποθητοῦ Νυμφίου Χριστοῦ. Νὰ εἶναι παραμυθία καὶ συναντίληψις ὅλων μας. Ἀμήν.

Αἰωνία σου ἢ μνήμη ἀλησμόνητε, πολυσέβαστε καὶ πολυαγαπημένε μας Πατέρα καὶ Γέροντα!

Καλὴ ἀντάμωσι!

8. Πρβλ. Ἰωάν. α' 9.



Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΝ ΘΕΟ ΦΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΥΣΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ^(*)

† Αρχιμ. Χριστοφόρου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ἀδελφοί καί Πατέρες,

Εὐχαριστοῦμε πάνω ἀπό ὅλα τόν Ἅγιο Θεό πού μᾶς ἀξίωσε νά φθάσουμε στήν ΣΤ' Ἑβδομάδα τῶν Νηστειῶν καί νά ἐορτάσουμε καί τόν Εὐαγγελισμό τῆς Παναγίας μας, πού εἶναι μία σωτήριος ἡμέρα γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους.

Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Παναγίας μας φανερώνει τήν ἀπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο. Βλέπουμε ὅτι ὁ Θεός κυνηγάει τόν ἄνθρωπο γιά νά τόν σώσει. Καί τό σχέδιό του ἦταν νά γίνῃ καί ὁ ἴδιος ἄνθρωπος γιά τήν δική μας σωτηρία. Ἀλλά φανε-

(*) Λόγοι πνευματικοί πρὸς τούς ἀδελφούς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς κατὰ τήν ἐορτήν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, 25/3/2020.

ρώνει, ὅπως ἀκούσαμε καί στήν ἀνάγνωσι ἀπό τόν λόγο τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου¹, τόν θησαυρό πού εἶχε μέσα στήν καρδιά της ἡ Παναγία μας, τήν ἀγάπη, τήν θυσία, τήν ὑπακοή, τήν ταπείνωσι, καί πρό παντός τήν πίστι καί τήν ἐμπιστοσύνη της στόν Θεό. Φανερώνει ἀκόμη καί τόν σεβασμό πού ἔχει ὁ Θεός στόν ἄνθρωπο. Δέν ἤθελε νά ἐπέμβῃ δυναμικά στήν Παναγία μας καί νά κατοικήσῃ μέσα της, προτοῦ νά πάρῃ καί τήν δική της συγκατάθεσι. Γι' αὐτό, μέχρι νά πῆ ἡ Παναγία μας τό «ἰδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατά τό ρῆμά σου»², ὁ Θεός περίμενε. Καί ὅταν ἡ Παναγία μας παρεδόθη ἐξ ὀλοκλήρου στόν Θεό, τότε ἔγινε καί τό μέγα μυστήριο τῆς σωτηρίας μας, καί ἀπό ἐκείνη τήν στιγμή ἀρχίζει τό ἔργο τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν σάρκωσι τοῦ Θεοῦ Λόγου μέσα της.

Γι' αὐτό καί εὐχαριστοῦμε τήν Παναγία μας. Καί νά ξέρομε, ὅτι κάθε φορά πού καί ἐμεῖς παραδίδόμαστε στόν Θεό καί λέμε: «ἰδού, Κύριε, ὁ δοῦλός σου· γένοιτό μοι κατά τό ρῆμά σου», τότε ἔρχεται καί σέ μᾶς μέσα καί κατοικεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, καί γινόμαστε ἄνθρωποι χαριτωμένοι. Ὅσακις ὁμως ἐμεῖς παραβαίνουμε τόν νόμο

1. Βλ. Ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα, *Ἡ Θεομήτωρ*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1995, σελ. 117-161.

2. Λουκ. α' 38.

του Θεοῦ, τότε φεύγει καί ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Εἶναι παράδειγμα γιά μᾶς ἡ Παναγία.

Βλέπουμε ὅτι ἡ Παναγία πάντοτε εἶχε μία ἀνάπαυσι μέσα της, μία εἰρήνη. Καί μετά, ὅταν πῆγε στήν Βηθλεέμ γιά νά γεννήσῃ τόν Χριστό, δέν στενοχωριόταν πού δέν εὔρισκε τόπο γιά νά γεννήσῃ καί ὅτι χρειάσθηκε νά πάῃ σέ ἓνα σπήλαιο. Διότι ἤξερε ὅτι ἦταν στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Εἶχε τόν Θεό προστάτη. Γι' αὐτό πάντοτε εἶχε μία εἰρήνη, μία ἀγαλλίασι μέσα της, μία ἀνάπαυσι. Καί ὅταν ἔφυγε στήν Αἴγυπτο, τό ἴδιο. Καί ὅταν ἐπέστρεψαν πάλι πίσω στήν Ναζαρέτ, εἶχε ἡ Παναγία μας αὐτήν τήν εἰρήνη καί τήν ἀνάπαυσι μέσα της, διότι εἶχε τήν πίστι καί τήν ἐμπιστοσύνη της στόν Θεό.

Ἔτσι καί ἐμεῖς, πού γινόμαστε μοναχοί καί ἀφιερωνόμαστε στόν Θεό, πρέπει νά ἔχουμε αὐτή τήν ἐμπιστοσύνη καί αὐτή τήν πίστι στόν Θεό. Φέτος μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ κάναμε καί πέντε Μεγαλοσχημούς Μοναχούς καί ἀκούσαμε τίς ὑποσχέσεις πού δίνει ὁ μοναχός, ὅτι πρέπει τά πάντα νά ἐγκαταλείψῃ γιά νά ἀγαπήσῃ τόν Θεό. Ὁ σκοπός μας εἶναι νά ἀγαπήσουμε τόν Θεό. Καί ἂν τό πετύχουμε αὐτό καί ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό καί δέν κλονίζεται ἡ πίστις μας καί ἡ ἐμπιστοσύνη μας σ' Αὐτόν – ἐξ ἄλλου γι' αὐτό ἐρχόμαστε στό μοναστήρι, ἐπειδὴ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό–, τότε πάντοτε θά εἶμαστε ἀναπαυμένοι. Ὅ,τι καί νά συμβαίῃ στήν ζωή

μας, θά είναι για μᾶς μία ανάπαυσις, γιατί ξέρουμε ότι μέ ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς μας ὁ Θεός ἐτοιμάζει τήν σωτηρία μας. Διότι αὐτός είναι ὁ σκοπός τοῦ Θεοῦ: Νά σώση τόν ἄνθρωπο.

Τώρα, βλέπετε, ἔχουμε καί αὐτή τήν περίπτωσι μέ τόν κορωνοϊό, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μία ταραχή σ' ὅλο τόν κόσμο. Ἐμεῖς ὀφείλουμε νά ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό. Ἀκούονται πολλά σενάρια. Ὅμως νά μή ἐμπιστεῦστε στό κάθε τί πού ἀκοῦτε, διότι ὁ κόσμος ἔχει τά σχέδιά του. Ἀλλά καί ὁ Θεός ἔχει τά δικά Του σχέδια. Πάνω ἀπό ὅλα εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ Κύριος τῆς ἱστορίας εἶναι ὁ Θεός· δέν εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Μποροῦν οἱ ἄνθρωποι νά λένε ὅ,τι θέλουν, νά προγραμματίζουν ὅ,τι θέλουν. Καί δέν θά μᾶς σώση οὔτε ἡ Ἀμερική οὔτε ἡ Ρωσία οὔτε ἡ Κίνα οὔτε ἄλλο τίποτε ἀπό τά τοῦ κόσμου· θά μᾶς σώση μόνον ὁ Θεός. Νά μή μπλέξουμε σ' αὐτά τά “γρανάζια” τῶν σχεδίων τῶν ἀνθρώπων. Ἐμεῖς νά δοῦμε τί σχέδια ἔχει ὁ Θεός. Σ' ἐκεῖνα νά ἐμπλακοῦμε, νά ἀνακατευτοῦμε, σ' ἐκεῖνα πού ὁ Θεός θέλει γιά μᾶς. Καί τί θέλει ὁ Θεός ἀπό μᾶς; Ὁ Θεός θέλει τήν μετάνοιά μας!

Ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Βαρσανούφιος, ὅλες αὐτές οἱ δοκιμασίες γίνονται ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν μας. Δέν γίνεται κάτι τυχαῖο. Καί τά αἴτια τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἡ κακή προαίρεσις τοῦ ἀνθρώπου. Δέν

έχουμε σωστή προαίρεσι, σωστή θέλησι. Έπειδή δέν κάνουμε τό θέλημα του Θεου αλλά κάνουμε τά θελήματα της σαρκός, γι' αυτό και ό Θεός έπεμβαίνει πολλές φορές στην ιστορία. Διαβάζουμε στην Παλαιά Διαθήκη, ότι όταν οι Ίουδαίοι ξέφευγαν από τον νόμο του Θεου, επέτρεπε ό Θεός τίς γειτονικές φυλές νά τούς πολεμοῦν και νά τούς νικοῦν. Όταν επέστρεφαν στον Θεό, αν και ήσαν λίγοι, νικοῦσαν.

Ό Θεός τώρα μᾶς ταρακουνάει λίγο, γιά νά ξυπνήσουμε. Όχι γιά νά βλέπουμε τί κάνει ό ένας και ό άλλος, αλλά γιά νά δοῦμε έμεῖς τί πρέπει νά κάνουμε, γιά νά βοηθήσουμε τον έαυτό μας και γιά νά βοηθήσουμε την κατάσταση. Δέν ώφελει τό νά ασχολούμαστε μέ τό τί κάνει ό ένας και ό άλλος, πατέρες, αλλά μέ τό τί πρέπει έμεῖς νά κάνουμε, γιατί ό Θεός γιά μᾶς έπιτρέπει αὐτήν την δοκιμασία.

Η άγία Μαρία ή Αιγυπτία ήταν μία γυναίκα πολύ άμαρτωλή. Αλλά ό Θεός την κυνηγοῦσε, την παρακολουθοῦσε, και ήθελε κάποια στιγμή νά την βοηθήση. Και όταν πήγε νά προσκυνήση τον Τίμιο Σταυρό, πρόβαλε ό Θεός αὐτήν την άόρατη δύναμι, γιά νά την έμποδίση νά εισέλθη μέσα στον ναό. Τότε ή άγία Μαρία ήλθε στον έαυτό της. Τί σημαίνει αυτό; Ότι ή άγία Μαρία δέν άρχισε νά λέη: “Ό Θεός είναι άδικος. Γιατί δέν μέ άφήνει νά πάω νά προσκυνήσω; Μήπως μόνο έγώ είμαι άμαρτωλή; Οι άλλοι πού μπαίνουν μέσα δέν είναι άμαρτωλοί; Γι-

ατί αφήνει τούς άλλους και έμένα δέν μέ αφήνει;”. Δέν κάθησε νά ασχοληθῆ μέ τό τί κάνουν οί άλλοι οὔτε μέ τό ἄν ὁ Θεός εἶναι δίκαιος, ἀλλά κατάλαβε ὅτι αὐτό γινόταν γιά τίς ἁμαρτίες της.

Αὐτή εἶναι ἡ καλή προαίρεσις, ἡ καλή θέλησις πού εἶχε ἡ Ἁγία. Ὁ Θεός τῆς ἔδωσε μία εὐκαιρία, τήν ταρακούνησε λίγο, γιά νά καταλάβῃ τήν ἁμαρτία της. Καί ὅταν τό κατάλαβε ἡ ἴδια καί ἤλθε στόν ἑαυτό της, ἔκλαψε, μετανόησε πολύ καί πῆρε τήν ἀπόφασιν νά ἐγκαταλείψῃ τόν κόσμον. Στράφηκε στήν Παναγία, τήν ἔβαλε ὡς ἐγγυήτρια καί τήν παρακάλεσε νά συγχωρήσῃ τίς ἁμαρτίες της καί νά τήν βοηθήσῃ νά προσκυνήσῃ τόν Τίμιον Σταυρόν. Μετά ἐμπιστεύθηκε τόν ἑαυτό της στήν Παναγία, γιά νά τήν ὀδηγήσῃ νά πάῃ ὅπου Ἐκείνη θά τῆς ἔδειχνε. Βλέπετε, δέν πῆγε ὅπου ἤθελε αὐτή, ἀλλά ὅπου τῆς ἔδειξε ἡ Παναγία. Καί γνωρίζουμε ὅτι πῆγε στήν ἔρημον καί ὅτι ἐκεῖ ἔζησε σαράντα ἑπτὰ χρόνια. Τά δέκα ἑπτὰ πρῶτα χρόνια εἶχε πολύ μεγάλο πόλεμον. Τῆς ἔρχονταν λογισμοί, τῆς ἔρχονταν ἐνθυμήσεις ἀπό τά τραγούδια, ἀπό τά φαγητά, ἀπό τά ποτά, ἀπό τίς ἁμαρτίες πού ἔκανε. Ἀλλά αὐτή δέν ἐπέτρεπε οὔτε ἓνα λογισμόν νά εἰσέλθῃ καί νά μολύνῃ τήν καρδιά της ἢ νά τραυματίσῃ τήν σχέσιν της μέ τόν Θεόν, διότι εἶχε ὑποσχεθῆ ὅτι ὅλα αὐτά θά τά ἐγκαταλείψῃ. Γιατί; Διότι εἶχε καλή θέλησιν, εἶχε καλή προαίρεσιν. Τότε βοήθησε καί

ὁ Θεός. Καί μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ «τά ἀδύνατα παρά ἀνθρώποις» γίνονται «δυνατά»³.

Εἶναι νά θαυμάζῃ κανεῖς, πῶς μία γυναίκα ἔζησε μέσα στήν ἔρημο τόσα χρόνια. Γιατί; Διότι εἶχε αὐτή τήν καλή θέλησι. Εἶχε καλή προαίρεσι καί ἀγωνίσθηκε δυναμικά, παρ' ὄλο πού εἶχε τόσο μεγάλες ἀμαρτίες. Ἀλλά τό πρῶτο καί βασικό ποιό ἦταν; Πῶς ξεκίνησε; Ἦλθε «στόν ἑαυτό της». Δέν κάθησε, ὅπως εἶπαμε, νά συγκρίνῃ τήν ζωή της μέ τούς ἄλλους καί νά λέῃ: “Γιά κοιτάξε, καί αὐτός πού μπαίνει τώρα μέσα εἶναι ἀμαρτωλός. Ἀφοῦ τόν ξέρω. Ἔχει κάνει τόσες ἀμαρτίες. Γιατί τόν ἀφήνει ὁ Θεός καί μπαίνει μέσα καί ἐμένα δέν μέ ἀφήνει νά μπῶ;”. Δέν εἶπε, ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἄδικος.

Ἐπομένως αὐτό πού ζητᾶ ὁ Θεός ἀπό μᾶς εἶναι νά κοιτᾶμε τόν ἑαυτό μας. Ἡ προαίρεσίς μας δέν εἶναι σωστή διότι, ἂν ἔχουμε σωστή προαίρεσι, ὁ Θεός θά βρῇ τρόπο νά μᾶς βοηθήσῃ.

Νά τό ξέρετε αὐτό, πατέρες. Πάνω ἀπό ὅλα νά ἔχουμε αὐτό στόν νοῦ μας: Τί ζητάει ἀπό μᾶς ὁ Θεός σέ κάθε περίπτωσι. Καί αὐτό πού ζητάει ὁ Θεός ἀπό μᾶς εἶναι ἡ ἐπιστροφή μας κοντά Του. Νά ἐπιστρέψουμε ὅλοι μας. Τίποτε ἄλλο. Καί ὅταν ἐπιστρέψουμε ἐμεῖς, ἐπιστρέφει ἕνα μέρος τῆς Ἐκκλησίας καί σιγά-σιγά διορθώνεται ὅλη ἡ Ἐκκλησία. Διότι, ἂν προσέχουμε “τί κάνει ὁ ἕνας καί τί κάνει

3. Λουκ. ιη' 27.

ὁ ἄλλος”, ἐνῶ ἐμεῖς κάνουμε χειρότερα ἀπό αὐτούς, ἐπειδὴ κατακρίνουμε τούς ἀνθρώπους, τότε ποιό τό ὄφελος; Δέν ὠφελοῦμε κανένα. Δέν βγαίνει κανένα κέρδος, ὅταν ἀσχολούμαστε μέ τούς ἄλλους. Διότι οὔτε ἐμεῖς ὠφελοῦμαστε οὔτε αὐτοί, ἀλλά μᾶλλον βλαπτόμαστε. Ἔτσι ὅμως δέν μπορεῖ νά προχωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία.

Ὅλα αὐτά τά εἶπα μέ ἀφορμή τό θέμα τοῦ κορωνοϊοῦ, γιά νά μή ἀκοῦτε τά διάφορα σενάρια πού λέγονται ἐδῶ καί ἐκεῖ, διότι δέν γνωρίζουμε τί θά γίνῃ. Ὅπως καί νά ἔχη τό πράγμα, ὁ Ἀντίχριστος θά ἔλθῃ, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία τό ἔχει πεῖ. Ὅμως πότε θά ἔλθῃ, δέν ξέρουμε. Ἐμεῖς ἄς εἶμαστε ἔτοιμοι. Ἐξ ἄλλου καί ὁ Ἀντίχριστος νά ἔλθῃ, τί μᾶς πειράζει ἐμᾶς; Ἐπάνω ἀπό ὅλα εἶναι ὁ Χριστός. Τί, δηλαδή, ὁ Ἀντίχριστος εἶναι ἐπάνω ἀπό τόν Χριστό; Ἀφοῦ στό τέλος ὁ Χριστός θά νικήσῃ. Δέν θά νικήσουν οἱ ἀνθρώποι ἢ τά σχέδια τῶν ἀνθρώπων. Ἐάν ἐμεῖς πιστεύουμε στόν Θεό, «εἰ ὁ Θεός μεθ’ ἡμῶν, οὐδεὶς καθ’ ἡμῶν». Νά μή συγχυζόμαστε καί ταραζόμαστε καί στενοχωριόμαστε. Μόνο νά μετανοοῦμε. Νά ἔχουμε σωστή μετάνοια καί ἐπιστροφή στόν Θεό. Αὐτό νά κοιτάξουμε. Καί ἄν δέν ταπεινωθοῦμε, δέν μπορεῖ νά ἔλθῃ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ στήν ζωή μας.

Θά διαβάσουμε τώρα κάτι ἀπό τόν ἀββᾶ Βαρσανούφιο, πού καί στήν ἐποχή του ὑπῆρχε κάτι ἀντίστοιχο μέ αὐτό πού συμβαίνει σήμερα.

**«Παράκληση τῶν Πατέρων πού ἠσύχαζαν
στό Κοινόβιο πρὸς τὸ μεγάλο Γέροντα,
σχετικά μέ τόν κόσμο:**

Ἐπειδή κινδυνεύει ὁ κόσμος, σέ παρακα-
λοῦμε ὅλοι νά ἱκετεύσεις τήν ἀγαθότητα τοῦ
Θεοῦ νά ἀποσύρει τὸ (ἀπειλητικό) Του χέρι
καί νά βάλει τή ρομφαία πίσω στή θήκη της.
Στάσου ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού ἔπесαν καί
σ' αὐτούς πού στέκουν μέ τὸ ἅγιο θυμίαμα
τῆς προσευχῆς σου καί σταμάτησε τόν ἐξολο-
θρευτή. Ὑψωσε τὸ ἅγιο θυσιαστήριο (τῆς ἀγι-
ασμένης πατρικῆς καρδιᾶς σου) στά ὀλόφωτα
καί ἅγια δώματα τοῦ οὐρανοῦ καί θά παύσει
ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ. Καί σοῦ δεόμεστε καί σέ
παρακαλοῦμε, λυπήσου τόν κόσμο πού χάνε-
ται. Θυμήσου ὅτι ὅλοι εἴμαστε μέλη σου. Δεῖ-
ξε καί στήν παρούσα στιγμή τήν εὐσπλαγχνία
σου καί τά θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, διότι σ' Αὐτόν
ἀνήκει ἡ δόξα στους αἰῶνες. Ἀμήν.

Ἀπόκριση Βαρσανουφίου:

Ἀδελφοί, βρίσκομαι σέ πένθος καί σέ ὀδυρ-
μό γιά τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ πού κρέμεται πάνω
ἀπό τήν ἀνθρωπότητα, διότι ὅλα ὅσα κάνου-
με εἶναι ἀντίθετα ἀπό τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ
Κύριος εἶπε: “ἂν ἡ ἀρετή σας δέν ξεπεράσει
τήν ἀρετή τῶν Γραμματέων καί τῶν Φαρισαί-
ων, δέν θά εἰσέλθετε στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ”

(Ματθ. ε΄ 20). Ἐμεῖς ὅμως πήγαμε στό τελείως ἀντίθετο· ξεπέρασε ἡ παρανομία μας κατά πολύ τήν παρανομία καί τῶν ἀλλοπίστων. Καί εἶναι πολλοί αὐτοί πού παρακαλοῦν τή φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ νά παύσει τήν ὀργή ἀπό τόν κόσμο –καί κανέννας βέβαια δέν εἶναι πιο φιλάνθρωπος ἀπό τό Θεό– ἀλλά δέν θέλει νά δώσει ἔλεος, διότι ἀντιστέκεται τό πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν πού γίνονται στόν κόσμο. Ὑπάρχουν δέ τρεῖς ἄνδρες πού, μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἔφθασαν στόν τέλειο βαθμό τῆς ἀναγεννήσεώς τους καί ὑπηρετοῦν ἀφοσιωμένοι τό θέλημά Του, οἱ ὁποῖοι ξεπέρασαν τά ὅρια τῆς ἀνθρώπινης φύσης καί ἔλαβαν ἐξουσία νά λύνουν καί νά δένουν, νά συγχωροῦν καί νά μή συγχωροῦν ἀμαρτίες. Αὐτοί στέκουν ἄγρυπνοι μπροστά στήν ἀπειλούμενη συμφορά καί ἀγωνίζονται ὥστε νά μήν καταστραφεῖ ἀκαριαίως καί ὀλοσχερῶς ὅλος ὁ κόσμος, ἡ Οἰκουμένη. Πραγματικά, μέ τίς εὐχές τους, ὁ Κύριος παρατείνει μαζί μέ τή δοκιμασία καί τό ἔλεός Του. Λέχθηκε δέ πρός αὐτούς ὅτι γιά λίγο χρόνο θά κρατήσῃ ἀκόμη ἡ ὀργή. Μαζί μ' αὐτούς λοιπόν εὐχηθῆτε καί σεῖς. Οἱ εὐχές δέ αὐτῶν τῶν τριῶν συναντιοῦνται στήν εἴσοδο τοῦ ἄνω Θυσιαστηρίου τοῦ Πατρός τῶν Φώτων. Καί συγχαίρουν ὁ ἓνας μέ τόν ἄλλο καί συναγάλλ-

λονται στά έπουράνια. Όταν πάλι στραφοῦν πρὸς τή γῆ συμπενοῦν καί συγκλαίουν καί συνοδύρονται γιά τά κακά ἐκεῖνα πού γίνονται καί κινοῦν τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δέ αὐτοί ὁ Ἰωάννης στή Ρώμη, ὁ Ἡλίας στήν Κόρινθο καί ἕνας ἄλλος στήν ἐπαρχία τῶν Ἱεροσολύμων. Πιστεύω δέ ὅτι θά ἐπιτύχουν νά ἀποσπάσουν τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ναί θά τό ἐπιτύχουν. Ἀμήν. Ὁ Θεός μου (πού χαρίζει τό ἔλεός Του σέ μένα τόν ἀνάξι), νά σᾶς ἐνδυναμώσει, ὥστε νά ἀκούσετε καί νά σηκώσετε τό βάρος καί τήν ὀδύνη πού προκαλοῦν αὐτά πού σᾶς εἶπα, διότι εἶναι ἀπρόσιτα σέ ὅσους δέν ἔχουν τό χάρισμα νά τά ἐννοήσουν»⁴.

Βλέπετε, ὅτι καί ὁ ἅγιος Βαρσανούφιος, πού ἔζησε τόν στ' αἰῶνα, ὁπότε ὑπῆρχε κάποια ἀντίστοιχη δυσκολία σέ ὅλο τόν κόσμο, ἔλεγε ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὅ,τι κάνουν εἶναι ἀντίθετο πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καί ἐμεῖς σάν ἄνθρωποι ἔχουμε ξεφύγει ἀπό αὐτό πού θέλει ὁ Θεός.

Ἐνας ἀσκητής κάποτε ἔλεγε στόν ἑαυτό του: “Ἄν καί εἶμαι τόσα χρόνια στήν ἔρημο, δέν ἔχω κάνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δέν κατάφερα οὔτε μία ἡμέρα νά κάνω τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Αὔριο θά ἀγωνισθῶ νά

4. Βαρσανουφίου καί Ἰωάννου, *Κείμενα διακριτικά καί ἡσυχαστικά* (Ερωταποκρίσεις), ἐκδ. Ἐτοιμασία, Ἰ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 1997, τόμ. Γ', 569, σελ. 59-63.

κάνω τό θέλημα τοῦ Θεοῦ”. Ὅποτε δέν κάθησε στό κελλί του νά κάνη προσευχή, ἀλλά, ὅπως ἔκανε κάθε ἡμέρα, πῆρε μία σακκούλα μέ σιτάρι καί πῆγε στόν μύλο γιά νά ἀλέση. Μόλις ὅμως ἔφθασε στόν μύλο, ἔρχεται κάποιος ἄλλος καί τοῦ λέει: “Πάτερ, μπορῶ νά ἀλέσω ἐγώ, διότι βιάζομαι;”. “Ἀλεσε”, τοῦ λέει, διότι σκέφθηκε: “ὁ Θεός τί θέλει τώρα ἀπό μένα; Νά τοῦ δώσω τήν θέσι μου”. Μόλις ὅμως τελείωσε αὐτός, ἔρχεται ἄλλος. Ἔτσι πέρασε ὅλη ἡ ἡμέρα καί ἔρχονταν κάθε λίγο καί καινούριοι καί στό τέλος ἔφυγε πίσω χωρίς νά ἀλέση τό σιτάρι. Εἶχε τότε τήν πληροφορία, ὅτι “σήμερα ἔκανες τό θέλημα τοῦ Θεοῦ”. Βλέπετε; Πρέπει νά κοιτᾶμε κάθε στιγμή στήν ζωή μας, ποιό εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Στόν ἅγιο Ἐφραίμ τόν Κατουνακιώτη, πού ὅπως ξέρετε εἶχε δύσκολο Γέροντα, κάθε ἡμέρα τοῦ ἐρχόταν λογισμός νά φύγη. Ἔλεγε: “Ἄς φύγω αὔριο”. Μετά ἔλεγε: “Ἄς φύγω τήν ἄλλη ἐβδομάδα”. Μετά: “Ἄς φύγω τό Πάσχα, τά Χριστούγεννα κ.λπ.”. Ἔτσι πέρασαν σαράντα χρόνια ἐκεῖ μαζί μέ τόν Γέροντά του. Ὅταν ἐκοιμήθη ὁ Γέροντάς του καί πῆγε νά τόν ἀποχαιρετίση κατά τόν τελευταῖο ἀσπασμό, αἰσθάνθηκε μέσα του ὅτι αὐτό πού ἔκανε ἦταν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ὅτι αὐτό θά τόν ὠδηγοῦσε στήν σωτηρία του. Αἰσθάνθηκε μία πληροφορία μέσα του: “Ἄν δέν ἔκανες αὐτό, πού ἦταν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στήν ζωή σου, καί ἔφευγες, θά χανόσουν”. Αὐτή τήν

πληροφορία είχε. Καί ἔλεγε στόν Θεό: “Καλά, γιατί δέν μοῦ τό ἔλεγε; Γιατί, Θεέ μου, δέν μέ πληροφορήσες, ὅτι αὐτό ἦταν τό θέλημά Σου, γιά νά μή ταλαιπωροῦμαι;”. Καί ἔλαβε τήν ἀπάντησι: “Διότι ἤθελα νά δῶ τήν προαίρεσί σου”.

Γι’ αὐτό, πατέρες, νά κάνουμε ὑπομονή καί νά ἔχουμε πάντοτε ἓνα καλό λογισμό. Νά ἔχουμε σωστή προαίρεσι καί νά ἀναρωτιόμαστε, τί ζητάει ἀπό μᾶς ὁ Θεός. Ὁ Θεός μᾶς ταρακουνάει μερικές φορές, γιά νά ξυπνήσουμε.

Τό 1978, πού ἔγιναν οἱ σεισμοί στήν Θεσσαλονίκη, ἐγράφη ἓνα βιβλίο πού ἔλεγε: «Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ σείει τήν γῆ»⁵. Καί ὁ ἅγιος Παῖσιος, πού ἦταν τότε στήν Σουρωτή, ἔλεγε: «Νά πᾶμε στό Ἅγιον Ὅρος νά δέσουμε τήν Θεσσαλονίκη, γιά νά μή κουνιέται». Ἄλλοτε πάλι ὁ ἴδιος, ὅταν τοῦ ἔλεγαν γιά κάποιους πού εἶχαν πόνο καί στενοχώριες καί ταλαιπωρίες, ἔλεγε: «Τί φταῖνε αὐτοί οἱ ἄνθρωποι καί ταλαιπωροῦνται, ἂν ἐγώ, τό χαμένο, δέν εἶμαι ἅγιος γιά νά τούς βοηθήσω;». Βλέπετε; Τήν εὐθύνη τήν ἔριχνε ἐπάνω του. Δέν τήν ἔριχνε στούς ἀνθρώπους πού ὑπέφεραν. Αὐτό τό πνεῦμα νά ἔχουμε, πατέρες. Πάντοτε νά ἔχουμε αὐτή τήν διάθεσι, ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά διορθωθοῦμε καί μετὰ θά διορθωθοῦν καί οἱ ἄλλοι.

5. Πρβλ. Θεοκλήτου Διονυσιάτου, *Ἡ ἀγάπη σείει τήν γῆ*, ἐκδ. «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1978.

Καί τό Εὐαγγέλιο πού ἀκούσαμε προχθές στήν Ἐκκλησία, μέ τήν γυναίκα πού τήν συνέλαβαν ἐπ' αὐτοφώρῳ νά μοιχεύῃ, τό ἴδιο πρᾶγμα τονίζει. Σύμφωνα μέ τόν νόμο ἔπρεπε νά τήν λιθοβολήσουν. Ὁ Χριστός δέν ἀπέριψε τόν Νόμο αὐτό, ἀλλά τούς εἶπε: Ἐντάξει, νά τήν λιθοβολήσετε. Ἀλλά ὁ ἀναμάρτητος ἄς ρίξῃ πρῶτος τόν λίθο. Καί τότε ὅλοι ἔφυγαν καί κανείς δέν τήν λιθοβόλησε. Καί ὁ Χριστός εἶπε: Οὔτε ἐγώ σέ λιθοβολῶ πού εἶμαι ὁ ἀναμάρτητος. Ἦλθε ἡ Καινή Διαθήκη, ἦλθε ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Δέν τιμωρεῖ ὁ Θεός, ἀλλά θέλει καί περιμένει τήν ἐπιστροφή μας. Γι' αὐτό τῆς εἶπε: «Πορεύου καί μηκέτι ἀμάρτανε»⁶, διότι θέλει νά μὴ ἀμαρτάνουμε καί νά ἐπιστρέψουμε κοντά Του.

Γι' αὐτό νά προσέχουμε, πατέρες! Ἔχουμε τόσα μέσα μας. Νά μὴ ἐπιβαρύνουμε τόν ἑαυτό μας περισσότερο. Τοῦλάχιστον νά μὴ κατακρίνουμε τούς ἀνθρώπους, ὅποιοι καί νά εἶναι αὐτοί. Καί νά κοιτάξουμε νά διορθωθοῦμε. Νά δοῦμε, ποῦ φταίμε ἐμεῖς καί νά διορθωθοῦμε. Ἐδῶ μέσα στό μοναστήρι τά πράγματα εἶναι ἀπλᾶ. Τό μοναστήρι εἶναι ὁ ἰδανικώτερος χῶρος, ὅπου μπορεῖ κανείς νά ἀναπτυχθῇ πνευματικά, φθάνει νά τό ἀξιοποιήσῃ σωστά. Εἶναι οἱ ἀκολουθίες πού ἔχουμε, εἶναι ἡ τράπεζα, εἶναι οἱ ἀναγνώσεις, εἶναι τό διακόνημα, εἶναι τά πνευματικά μας. Μέ αὐτά, ἂν ἀσχοληθῇ κανείς, τελείωσε· ἡ

6. Ἰωάν. ἡ' 11.

σωτηρία του είναι εύκολη. Γιατί νά ασχολούμαστε με άλλα πράγματα και νά στενοχωριόμαστε και νά φυχραινόμαστε και μεταξύ μας;

Τώρα οί περιστάσεις τό καλοῦν νά εἶμαστε πιό σοβαροί μοναχοί. Νά μή παρεξηγούμε με μικροπράγματα μεταξύ μας και στενοχωριόμαστε και φυχραινόμαστε, ἀλλά νά κοιτᾶμε πῶς θά βοηθήσουμε ὅλοι κατά τήν δύσκολη αὐτή κατάστασι. Ὁ Θεός ἀπό μᾶς αὐτό περιμένει. Καί σκέφθηκα, ἐπειδή ὑπάρχει αὐτή ἡ δοκιμασία με τήν πανδημία, νά κάνουμε και ἑμεῖς σάν μοναστήρι κάτι παραπάνω ἀπό τίς ἀκολουθίες πού κάνουμε. Ἄν μπορούμε κάθε μέρα νά κάνουμε μία Παράκλησι γι' αὐτή τήν κατάστασι στήν Ἁγία Ἀναστασία μετά τό Ἀπόδειπνο. Πάντα νά ὑπάρχη ἕνας ἱερέας και ὅσοι θέλουν νά κάνουν Παράκλησι γι' αὐτό τό θέμα, νά πηγαίνουν ἐκείνη τήν ὥρα στήν Ἁγία Ἀναστασία. Καί ὁ καθένας στό κελλί του ὅσο μπορεῖ νά κάνη λίγη προσευχή. Ἄς ἀρχίσουμε με τήν Παράκλησι πρῶτα και μετά βλέπουμε, ἄν θά κάνουμε και κάτι παραπάνω. Καί νά εὐχηθοῦμε σιγά-σιγά αὐτή ἡ δοκιμασία νά τελειώση και νά δώση ὁ Θεός εἰρήνη στόν κόσμο Του.

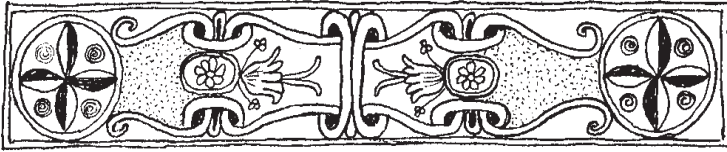
Ἐγώ βλέπω ὅτι πολλοί ἄνθρωποι ὠφελήθηκαν. Κάνουν προσευχές, παρακαλοῦν τόν Θεό, μελετοῦν, ἔρχονται σέ συναίσθησι. Λέγουν: “Ὁ Θεός μᾶς τιμωρεῖ, διότι και ἑμεῖς δέν ἀξιοποιήσαμε σωστά αὐτά

πού είχαμε στην ζωή μας”. Αυτοί που έχουν καλή διάθεσι, θά ωφεληθοῦν. Καί πιστεύω ὅτι μέσα ἀπό αὐτό τό κακό θά βγῆ κάτι καλό, τοῦλάχιστον γι’ αὐτούς πού ἔχουν καλή διάθεσι. Μέσα ἀπό αὐτή «τήν μπόρα τήν δαιμονική θά ἔλθη καί ἡ λιακάδα ἡ θεϊκή»⁷.

Γι’ αὐτό νά μή ἀνησυχοῦμε, πατέρες. Ἐμεῖς ἔχουμε τόν στόχο μας. Θά ἀγωνισθοῦμε σ’ αὐτό πού ὀφείλουμε νά κάνουμε «καθ’ ἡμέραν»⁸, διότι τό αὔριο δέν εἶναι στά χέρια μας. Ἔχουμε τήν σημερινή ἡμέρα. Πῶς θά δουλέψουμε σήμερα; Αὐτό νά κοιτάξουμε. Μή σκεπτόμαστε γιά αὔριο καί μεθαύριο. Ὅταν θά ἔλθη ἡ αὐριανή ἡμέρα, πάλι θά εἶναι σημερινή καί ἐκείνη ἡ ἡμέρα. Ἐάν λοιπόν μάθουμε νά δουλεύουμε σωστά κάθε ἡμέρα, ὅλη μας τήν ζωή θά δουλεύουμε σωστά. Ἐνῶ, ἐάν ἀφήνουμε τήν ἡμέρα νά περάσῃ μάταια καί σκεπτόμαστε τί θά γίνῃ μετά ἀπό πέντε καί δέκα καί εἴκοσι χρόνια, τότε δέν πρόκειται νά κάνουμε τίποτε στην ζωή μας καί θά φύγουμε ἀπό αὐτόν τόν κόσμο, χωρίς νά ἔχουμε πάρει τίποτε μαζί μας.

7. Μαρτυρίες Προσκυνητῶν, Γέροντας Παΐσιος ὁ Ἁγιορείτης (1924-1994), ἐπιμελεῖα Νικ. Ζουρντζόγλου, ἐκδ. «Ἁγιοτόκος Καππαδοκία», Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 90.

8. Λουκ. θ’ 23.



ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ π. ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΒΙΤΤΗ

† Αρχιμ. Χριστοφόρου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ἡ μορφὴ τοῦ μακαριστοῦ π. Εὐσεβίου Βίττη χαράχθηκε βαθειά καὶ ἀνεξίτηλα στὴν μνήμη καὶ στὴν καρδιά τῶν πνευματικῶν του τέκνων καὶ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν του. Τό πολυδιάστατο καὶ πλούσιο σέ καρπούς κοινωνικό, ἱεραποστολικό, ἱερατικό καὶ ποιμαντικό του ἔργο στὴν Σκανδιναυία, ἰδιαίτερα στὴν Σουηδία, καὶ στὴν Ἑλλάδα κατόπιν, ἡ ἀσκητικὴ του βιοτή, ἡ ἀνεπανάληπτη σέ εὐαισθησία καὶ ψυχογνωσία συγγραφικὴ του παραγωγή, ἡ ὀρθοδοξία τοῦ φρονήματός του καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ του ἀκεραιότης, ἀλλὰ κυρίως καὶ προπάντων ἡ ἀγιότης τῆς καρδίας του, βεβαιώνουν καθένα πού τόν ἐγνώρισε ἐν ζωῇ ἢ ἔμαθε γι' αὐτόν μετὰ τὴν κοίμησί του, ὅτι ἦταν σκεῦος ἐκλογῆς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ πολυτάλαντη προσωπικότητά του χαριτώθηκε πολὺ ἀπὸ τὸν Κύριο, διότι ἦταν ταπεινός. Ἡ ἀστείρευτὴ ἀγάπη του δέν μειώθηκε οὔτε ἀλλοιώθηκε ἀπὸ

τά σκληρά κτυπήματα τῶν δοκιμασιῶν, ἀλλά ἔμεινε μέχρι τέλους ἀγάπη φιλόθεη, χριστοειδής, καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τό φωτεινό του πρόσωπο δέν ἔχασε τήν λαμπρότητά του οὔτε καί τήν ὥρα τῆς δεινῆς ἀσθένειας τοῦ καρκίνου, οὔτε ἀκόμη καί ὅταν ἦ μακαρία του ψυχὴ εἶχε πιά ἀφήσει τό πολυάθλο σῶμα του. Ὁ ἀπέριττος τάφος του δέχθηκε ἕνα σῶμα στολισμένο μέ τήν θεία λαμπρότητα, τήν ἴδια στιγμή πού ἡ ψυχὴ του ὀλόλαμπρη εἰσήρχετο στά πάμφωτα δώματα τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ.

Ὁ μακαριστός Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Καψάνης, μέ τόν ὅποιον ὁ π. Εὐσέβιος συνεδέθη μέ πολύ στενοῦς πνευματικούς δεσμούς, ἔλεγε καί διεβεβαίωνε, ὅτι ὁ π. Εὐσέβιος εἶναι ἐφάμιλλος τῶν μεγάλων Γερόντων τῆς ἐποχῆς μας, Παΐσιου, Πορφυρίου κ.λπ. (σήμερα καταταγέντων στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό σεπτό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο).

Ὁ π. Εὐσέβιος Βίττης, ὁ εὐλογημένος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ «ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν εὐγενής»¹, γεννήθηκε στό ἱστορικό χωριό Βλάστη τῆς Μακεδονίας, στήν Ἑλλάδα. Προικισμένος μέ ἐξαιρετική εὐφυΐα καί σπάνιες ἱκανότητες, τελείωσε μέ ἄριστα τίς ἐγκύκλιες καί πανεπιστημιακές του σπουδές.

Περίπου 10 χρόνια ἀργότερα, πληγωμένος ἀπό τούς ἀνθρώπους καί μή θέλοντας, λόγω τῆς λεπτό-

1. Πρβλ. Ἰώβ α' 3.

τητος τῆς καρδιάς του, νά πληγώση αὐτοῦς πού τόν πλήγωσαν, ἔφυγε στό ἐξωτερικό. Μετά ὀλιγόμηνη διαμονή στήν Γαλλία, ἤλθε πρὸς τὰ τέλη τοῦ 1961 στήν Σουηδία γιά περαιτέρω σπουδές στήν θεολογία. Ἀξιοποιώντας χριστοκεντρικά τήν πηγαία ἀγάπη του, ἐπιδόθηκε, παράλληλα, στήν φιλανθρωπία καί στήν ἀνιδιοτελεῖ ἐξυπηρέτησι τῶν πολλῶν ἀναγκῶν τῶν ἐλλήνων μεταναστῶν, καί ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1965, ὡς ἄμισθος ἱερεὺς, ἀναλώθηκε ἐπὶ πλέον καί στήν ἱερατική καί ἱεραποστολική δραστηριότητα, στήν ποιμαντική τῶν πνευματικῶν τέκνων πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος, στήν συγγραφή ἀναριθμητῶν ἐπιστολῶν γιά τόν στηριγμό καί τήν παρηγορία τους. Καί ὅλα αὐτά μετὰ τήν ἀναγκαία βιοποριστική ἐργασία του. Μία διαρκῆς θυσιαστική προσφορά πού ἐπεκτείνεται ἀκόμη καί στήν Δανία καί Νορβηγία.

Πιεζόμενος ἀπὸ δύσκολες ἐξωτερικὲς καταστάσεις καί ποθώντας τόν ἡσυχαστικό βίο, ἀποσύρθηκε τό 1972 σέ ἓνα ἀπομονωμένο παλαιό σπίτι στό δάσος κοντά στό Ραϊτβικ τῆς Σουηδίας, τό ὁποῖο μετέτρεψε σέ ἡσυχαστήριο ἀφιερωμένο στόν ἅγιο Νικόλαο. Ἐκεῖ ἐπιδόθηκε ἀποκλειστικά στήν ἄσκησι καί στήν προσευχή, ἀλλά, μετὰ ἀπὸ κάποιον χρονικὸ διάστημα, συνέχισε νά στηρίζη καί πάλι τὰ πνευματικά του τέκνα, κυρίως μέσω ἐπιστολῶν.

Τό πανέμορφο αὐτὸ ἡσυχαστήριον, ὅταν ὁ Κύριος θέλησε ὁ ἀκάματος ἐργάτης του νά ἐπιστρέψῃ ἄκων

τό 1980 πίσω στην Ελλάδα, συντηρήθηκε επί τριάντα πέντε χρόνια από έναν σύλλογο εύσεβων πνευματικῶν του τέκνων. Μετά από μία πρόσφατη καταστροφική πυρκαγιά, τό ήσυχαστήριο αναστηλώθηκε από τόν σύλλογο αὐτόν, ἀποκαταστάθηκε στήν ἀρχική του ὁμορφιά καί παραχωρήθηκε στήν Ἱερά Μητρόπολι Σουηδίας καί πάσης Σκανδιναυίας, ὥστε νά ἀποτελῆ στό διηνεκές ἀπτή μαρτυρία τῶν ἱεραποστολικῶν κόπων καί ἀσκητικῶν ἰδρώτων μιᾶς ψυχῆς πού ἀγάπησε τόν Χριστό καί τούς ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ μέ τό πλήρωμα τῆς ἀγάπης.

Ἡ Ἑλλάδα δέχθηκε πίσω τόν π. Εὐσέβιο ταλαιπωρημένο ἀπό τήν ὀδυνηρή ἐμπειρία τῆς «ἀποτυχίας» τοῦ πολύμοχθου ἔργου του στίς βόρειες ἐσχατιές τῆς Εὐρώπης, ὅμως τόν δέχθηκε φορτωμένο μέ τούς μυστικούς καρπούς πού μόνο μέ τέτοιες «ἀποτυχίες» ἀποθησαυρίζονται στήν ἀποθήκη τοῦ Οὐρανοῦ Γεωργοῦ. Μέ τούς μυστικούς αὐτούς καρπούς εἶχαν τεθῆ οἱ βάσεις, τό ἐφαλτήριο, γιά μεγαλύτερες ἀναβάσεις. Τήν ἀποκάλυψι τῶν προσωπικῶν του ἀναβάσεων στήν ὑφοποιοῦ πορεία τῆς ἀληθινῆς προσευχῆς ὁ π. Εὐσέβιος καταχώρισε στό βιβλίο του «Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι»², τό ὁποῖο ἔγραψε στά σουηδικά τό 1973 καί δημοσίευσε τό 1984. Τά πνευματικά του τέκνα στήν Σουηδία παρηγορήθηκαν μέ

2. Ὁ τίτλος μέ τόν ὁποῖο τό βιβλίο «Ἀναβάσεις» κυκλοφόρησε στά σουηδικά.

τό βιβλίο, στηρίχθηκαν, τόν αγάπησαν περισσότερο, ἔστω κι ἂν δέν μποροῦσε νά εἶναι κοντά τους σωματικά.

Τήν ἀπόστασι, πού τόν χώριζε ἀπό τούς ἀνθρώπους πού αγάπησε στήν Σουηδία, τήν κατάργησε μέ μία μυστική γέφυρα, μέ μία συμφωνία μέ τόν Κύριο, πού τήν διατύπωσε μέ τά ἀκόλουθα λόγια:

«Κύριε, ἐσύ εἶσαι ὁ ἕνας καί μοναδικός Ποιμὴν φυχῶν. Ἀπό ἄπειρη συγκατάβαση ὅμως καί ἄμετρο ἔλεος θέλησες νά ἐμπιστευθῆς τό μοναδικό αὐτό ἔργο σέ ἀνθρώπινα χέρια. Γι' αὐτό εὐδόκησες ἀπό ἄπειρη συγκατάβαση καί ἔλεος νά καλέσης ἀκόμη καί ἐμένα, τῶν ἀναξίων ἀναξιώτερον καί ἀμαρτωλῶν ἀμαρτωλότερον ... Ἐσύ μόνο γνωρίζεις κάποια δάκρυα, κάποιους ἰδρωῶτες, κάποιους μόχθους, ... Ἐσύ μόνο ξέρεις πόσο μοῦ κόστισε ἡ ἀποδοχή τῆς κλήσεώς σου... Σέ εὐχαριστῶ, Κύριε, ταπεινά γιά ὅλα αὐτά... Μέ ξανάφερρες στόν ἀρχικό μου τόπο ... καταστρέφοντας τό ἔργο τῶν χεριῶν μου. Σέ εὐχαριστῶ γιά τήν καταστροφή αὐτή... Σέ εὐχαριστῶ γιατί δέν μέ ἄφησες στόν ὕπνο τῶν φαντασιώσεών μου... Πόσο αγάπησα τό ποίμνιο αὐτό, τό ξέρεις, Κύριε... Ἐξέρω ὅμως κι ἐτοῦτο: Καμμιά θυσία δέν εἶναι εὐπρόσδεκτη ἐνώπιόν Σου καί δέν μεταβάλλεται “εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς”, ἂν δέν γίνεται σύμφωνα μέ τό πανάγιο θέλημά Σου... Τό ζήτημα δέν εἶναι νά θυσιασθῶ ἐγώ καί ὅπως τό θέλω ἐγώ, ἀλλά ἂν τό θέλῃς Ἐσύ καί

ὅπως τό θέλησ Ἐσύ. Γι' αὐτό καί ὑποτάσσομαι στό θέλημά Σου... Μακριά τοπικά ἀπό τό ποιμνιο πού ἀγαπῶ μέ ὅλη μου τήν καρδιά..., Κύριέ μου, Σέ ἰκετεύω θερμά μέ δάκρυα, στείλε ἅγιους ἱερεῖς, ἐργάτες τοῦ θερισμοῦ Σου, οἰκονόμους τῆς ποικίλης Χάριτός Σου στό ἐγκαταλελειμμένο Ποίμνιό Σου. Στείλε ἱερεῖς παρακαλοῦντας τόν λαόν σου, Κύριε!... Ξέρω ἀπό τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μου πόσο δύσκολο εἶναι γιά τά πρόβατά Σου νά ὑποταχθοῦν πέρα γιά πέρα στό θέλημά Σου. Εἶναι τόσο διεφθαρμένη ἡ φύση μας καί τόσο διεστραμμένη ἀπό τήν ἁμαρτία... Μή μπορώντας νά κάνω τίποτε –μά καί στήν καλύτερη περίπτωση τί μπορεῖ νά κάνη ὁ ἄνθρωπος;– Σέ παρακαλῶ· δέξου μιά ταπεινή προσφορά, Κύριε. Μιά προσφορά ἑνός ἀνάξιου ποιμένος ψυχῶν, πού παρόλη τήν ἀθλιότητά του ἀγαπάει τά πρόβατά Σου... Καί ἡ προσφορά μου θά εἶναι:

Γιά ὅσα πρόβατά Σου... δέν ἐπικοινωνοῦν μαζί Σου, θά ἐπικοινωνῶ ἐγώ.

Γιά ὅσα πρόβατά Σου δέν κλαῖνε γιά τίς ὅποιες παραβάσεις τους..., θά κλαίω ἐγώ.

Γιά ὅσα πρόβατά Σου βυθίζονται στόν βοῦρκο τῆς ἁμαρτίας..., θά θρηνηῶ ἐγώ.

Γιά ὅσα πρόβατά Σου Σέ βλασφημοῦν... θά Σέ δοξολογῶ ἐγώ.

Γιά ὅσα πρόβατά Σου βρίσκονται σέ ἀπελπιστική κατάσταση..., θά Σοῦ δέομαι ἐγώ.

Μέ ὄσα πρόβατά Σου ἀγωνίζονται εἰλικρινά..., θά συναγωνίζωμαι καί ἐγώ.

Δέξου, Κύριε Ἰησοῦ γλυκύτατε,... τήν ταπεινή μου προσφορά...

Τό ξέρεις πώς ἡ πιό μεγάλη μου εὐτυχία κλείνοντας τά μάτια μου στόν μάταιον αὐτόν κόσμο, ἡ πιό μεγάλη μου χαρά, θά εἶναι νά ἔχω κρατήσει μιὰ καί μόνο εἰκόνα: Ἕνα κοπάδι λογικῶν προβάτων, τῶν προβάτων πού μοῦ εἶχες Ἐσύ ἐμπιστευθῆ, μά δέν ἀξιώθηκα νά πεθάνω ἀνάμεσά τους, νά βόσκουν ἐνωμένα, ἀγαπημένα, εἰρηνικά, πνευματικά καταρτισμένα... Ἰσως αὐτή ἡ εἰκόνα, πού θά ἔχω κλείσει στά μάτια μου, νᾶναι ἡ μόνη μου ἀπολογία μπρός στό φοβερό Κριτήριο καί ἀδέκαστο Βῆμα Σου»³.

Ὁ νεαρός Στέργιος Βίττης (αὐτό ἦταν τό κοσμικό του ὄνομα καί ἐπώνυμο) ἔφευγε γιά τήν Εὐρώπη μέ ἐφόδιο τά φυσικά του χαρίσματα καί τήν πλούσια φυσική του ἀγάπη. Ἐκεῖ τά ἀξιοποίησε ἀφειδώλευτα. Ἐπιστρέφοντας ἀπό τήν Εὐρώπη δέν ἔφερε μαζί του οὔτε τίτλους, οὔτε περγαμνές, οὔτε δόξα, οὔτε ἀναγνώρισι. Δέν τά ἐπεδίωξε ἄλλωστε. Γύρισε συντετριμμένος, ταπεινωμένος, ἀλλά καθαρός στό φρόνημα, στό ἦθος, στά ὄραματα. Σέ ἓνα μόνο προσέβλεπε. Στήν ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπη πρὸς τόν Κύριο καί πρὸς τούς ἀδελφούς του.

3. Προσευχητικές καί ἐξομολογητικές πατρικές ἱκεσίες, ἐκδ. Ὁρθ. Κυψέλη, Θεσ/νίκη 2009, σελ. 15-26.

Ὁ ἀκούραστος ἔραστής τοῦ θείου θελήματος ἀ-
ξιώθηκε ἀπό τόν Θεό νά ἀφιερῶση τριάντα ἀκόμη
χρόνια σέ νέα ἀγωνίσματα ἀγάπης, ποιμαντικῆς δι-
ακονίας, προσωπικῆς ἀσκήσεως καί πνευματικῶν ἀ-
ναβάσεων. Ὡς τόπο ἀσκήσεως ἐπέλεξε τήν «ἐνδοτέ-
ρα ἔρημο» τοῦ ἡσυχαστηρίου του στήν Φαιιά Πέτρα
κοντά στό Σιδηρόκαστρο, μέ τήν εὐλογία τοῦ τότε
Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου Ἰωάννου. Αὐτό τό νέο
ἡσυχαστήριο, ὅπως ἐπίσης τό δικαίωμα ἐπανεκδό-
σεως τῶν συγγραφῶν του, τά ἐμπιστεύθηκε μέ τήν
διαθήκη του καί μέ τήν σύμφωνη γνώμη τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου κ. Μακαρίου στήν Ἰ-
ερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου στό Ἅγιον Ὄρος. Σέ αὐτό
τό ἡσυχαστήριο βρίσκεται καί ὁ τάφος, τόν ὁποῖον
ὁ ἴδιος ἀνοιξε γιά τόν ἑαυτό του καί γραπτῶς ὑπέ-
δειξε ὡς τόπο, ὅπου θά ἀναπαύεται τό θεοχαρίτωτο
σκήνωμά του.

Αὐτά τά ὕστερα χρόνια τῶν πνευματικῶν του ἀ-
ναβάσεων ὁ π. Εὐσέβιος στολίσθηκε ἀπό τόν Θεό μέ
τά χαρίσματα τῆς διοράσεως, τῆς θείας γνώσεως καί
ἐμπειρίας, τῆς ἀπαθείας, καί ἔτσι ὠλοκλήρωσε τήν
ἐπί γῆς πορεία του ὁ οὐρανοδρόμος αὐτός ἀσκητής
καί τῶν θείων ἐντολῶν ἀκριβέστατος τηρητής. Τά
οὐράνια σκηνώματα, ὅπως προείπαμε, τόν ὑποδέ-
χθηκαν λαμπρό στήν ψυχή, λαμπρό καί στό πρόσω-
πο, ὅπως ἐκείνους τούς ἀγίους ἄνδρες πού δέχθηκαν
τίς ἐλλάμψεις τῆς κατά Χάριν θεώσεως, τόν προφή-

τη Μωυσῆ, τόν ἄββᾶ Σισώη καί ἄλλους νεώτερους. Οἱ μαρτυρίες τῶν ἀνθρώπων, πού τόν ἔζησαν, βεβαιώνουν τό πατερικό ἀπόφθεγμα: «Πρᾶξις γάρ ἐπίβασις θεωρίας»⁴. Ὁ π. Εὐσέβιος ἀναδείχθηκε στίς ἡμέρες μας γνήσιος συνεχιστής τῆς ἡσυχαστικῆς θεοποιοῦ ἐργασίας καί ἐν τέλει αὐθεντικός μάρτυς τῆς Ὁρθοδόξου ἡσυχαστικῆς Παραδόσεως. Ἐπιβεβαιώθηκε γιά μία ἀκόμη φορά ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου: «Ἄπας γάρ ὁ τῶν ἁγίων ἔπαινος καί μακαρισμός διά τῶν δύο τούτων συνίσταται, διά τε τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καί τοῦ ἐπαινετοῦ βίου, καί διά τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τῶν χαρισμάτων αὐτοῦ. Τοῖς γάρ δυσί τούτοις τό τρίτον συνέπεται»⁵.



4. Ἁγ. Γρηγ. Θεολόγου, Λόγος Κ', «Περί δόγματος καί καταστάσεως ἐπισκόπων», PG 35, 1080B.

5. Ὁσ. Συμεών Ν. Θεολόγου, «Κατήχησις Ι'».



Η ΑΓΑΠΗ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

Άνωνύμου Αγιορείτου

Αυτό που λείπει σήμερα από τὰ ἀνδρόγυνα εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ἔλλειψις συνεννοήσεως καί ἡ πνευματική ζωή.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά βλέπουμε ὅτι κάποιοι χωρίς πνευματική ζωή τὰ καταφέρνουν καλύτερα, ἐπειδὴ ἔχουν ἀγάπη.

Κατά τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σῦρο, «ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ Παράδεισος»¹. Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ Θεός. Ἐάν κάποιοι ἔχουν ἀληθινή ἀγάπη, αὐτοί θά βροῦν καί τήν πνευματική ζωή. Ἐάν ὅμως δέν ἔχουν ἀγάπη, θά χάσουν καί τήν λίγη πνευματική ζωή πού εἶχαν καί θά φθάσουν στόν χωρισμό.

Ἡ ἀγάπη εἶναι μία θυσία, ἕνα δόσιμο, μία ἔκστασις, μία ἔξοδος τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ἑαυτό του. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τήν ἀγάπη ζητοῦν. Ἀπό τούς γέροντες μέχρι τὰ μικρά παιδιά, ὅλοι τήν ἀγάπη θέλουν. Ἀκόμη καί τὰ ζῶα αὐτήν θέλουν. Κατά βίας ὅλοι

1. Πρβλ. Ἰσαάκ Σύρου, Ἀσκητικά, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1997, Λόγος ΟΒ', σελ. 282.

τήν ἀγάπη ἐπιζητοῦν. Θέλουν νά τούς προσέξῃς, νά τούς ἀκούσῃς καί νά κάνῃς τό πρόβλημά τους δικό σου. Νά τούς βάλῃς μέσα στήν καρδιά σου.

Ἐπειδὴ ὅμως ἔχουμε πολύ ἐγωισμό καί φιλαυτία, δέν μποροῦμε νά ἀγαπήσουμε εἰλικρινά.

Ἡ ἀγάπη κάνει θαύματα. «Ἐάν ἀγκαλιάσῃς ἕνα δαιμονισμένο μέ ἀληθινὴ ἀγάπη», ἔλεγε ὁ ἅγιος Παΐσιος, «φεύγει τό δαιμόνιο»².

Ὅ,τι κάνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἀγάπη δέν τὸν κουράζει. Ἡ μάνα πού φροντίζει τὰ παιδιά της μέ ἀγάπη, δέν κουράζεται, ὅσους κόπους καί ἄν κάνῃ γι' αὐτά. Καί οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἀπὸ τὴν πολλή τους ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστό ἔπεφταν στήν φωτιά, στά μαρτύρια, καί δέν αἰσθάνονταν τὸν πόνο, γιατί ἡ ἀγάπη τους νικοῦσε τὰ πάντα. Καί ὁ μοναχὸς, ὅταν αἰσθανθῇ τὸν θεῖο ἔρωτα, κάνει ἀγρυπνίες, προσευχές, νηστεῖες, ἄσκησι, καί δέν καταλαβαίνει τίποτα. Οὔτε νυστάζει, οὔτε κρυώνει, οὔτε πεινάει· ὅλα τὰ περιφρονεῖ.

Γιὰ νά φθάσουμε ὅμως ἐκεῖ πρέπει νά νικήσουμε τὴν φιλαυτία μας, δηλαδή τὴν ἐγωιστικὴ ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὅταν νικήσουμε τὴν φιλαυτία, βάζουμε τὸν Θεὸ στήν θέσι τοῦ ἑαυτοῦ μας.

2. Πρβλ. Γέροντος Παΐσιου Ἁγιορείτου Λόγοι, τόμ. Ε', *Πάθη καί Ἀρετές*, ἔκδ. Ἱ. Ἡσυχαστηρίου «Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης 2006, σελ. 227.

Γι' αυτό ή ζωή μας έγινε δύσκολη και χωρίς χαρά, γιατί δέν υπάρχει αγάπη, λόγω τής φιλαυτίας και του έγωισμού. Γι' αυτό και οί άνθρωποι έχουν αποξενωθή μεταξύ τους.

Ἡ αγάπη κάνει θαύματα. Ἦταν ένα γνωστό παιδί. Εἶχε τήν δουλειά του, τήν υγεία του, ὅ,τι ἐπιθυμοῦσε. Ἐν τούτοις ἔλεγε: «Δέν ἔχω καμμία χαρά. Τίποτε δέν μέ ἐνδιαφέρει. Ἔχω πέσει σέ μία κατάστασι ἀπελπισίας». Ἦταν ἀνύπανδρος. Του λέω: «Ἄν βρῆς μία καλή κοπέλα και τήν ἀγαπήσης και κἀνης οἰκογένεια, θά ἀλλάξῃ ή ζωή σου». Και πράγματι. Βοήθησε ὁ Θεός και βρῆκε μία καλή κοπέλα, πού τήν ἀγάπησε πολύ, και ἀλλάξε τελείως ή ζωή του. Αὐτή ή μικρή ἀνθρώπινη αγάπη τόν ἀλλοίωσε και έγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Εἶναι τώρα πανευτυχής. Ποῦ νά εἶχε αἰσθανθῆ και τόν θεῖο ἔρωτα!

Σήμερα ζοῦμε σέ μία κοινωνία πού καλλιεργεῖται τό μῖσος και ή ἀντιπάθεια. Ἄν κάποιος δείξῃ λίγη αγάπη στόν συνάνθρωπό του, παρεξηγεῖται. Δέν μποροῦν νά τόν καταλάβουν. Βρῆκε μία γνωστή μου ένα πορτοφόλι μέ πολλά χρήματα και διάφορα πολύτιμα ἔγγραφα και τό παρέδωσε στήν Ἀστυνομία. Οἱ ἀστυνομικοί ἔκαναν τόν σταυρό τους. Ἀναρωτιόνταν: «Ἕπάρχουν και σήμερα τέτοιοι ἄνθρωποι;». Ἐνῶ παλαιότερα αὐτό ἦταν αὐτονόητο.

Ἡ αγάπη εἶναι σάν τόν ἥλιο πού λιώνει τόν πάγο και θερμαίνει τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων.

Υπάρχουν διάφορες αγάπες. Ἐμείς δέν μιλάμε γι' αὐτές, ἀλλά γιά τήν πραγματική αγάπη, τήν πνευματική αγάπη, τήν αγάπη τήν καθαρή ἀπό τά πάθη.

«Ἡ αγάπη εἶναι κραταιά ὡς ὁ θάνατος»³, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Διότι οὔτε ὁ θάνατος δέν μπορεῖ νά χωρίση τούς ἀνθρώπους πού ζοῦν μέσα στήν Ἐκκλησία καί πού ἀγαπιοῦνται πραγματικά. Ὁ θάνατος δέν μπορεῖ νά μᾶς χωρίση ἀπό τούς ἐν Χριστῶ κεκοιμημένους μας.

Ὅταν κανεῖς ἀγαπᾷ κάποιον, συνέχεια αὐτόν σκέπτεται καί συνέχεια μιλάει γι' αὐτόν.

Ἡ αγάπη εἶναι συνδεδεμένη μέ τήν ταπείνωσι. Οἱ δύο ἀρετές μοιάζουν μέ ἕνα νόμισμα πού ἔχει δύο ὄψεις. Ἡ μία βοηθάει τήν ἄλλη. Ρωτοῦσε ὁ ἅγιος Παῖσιος: «Ὅποιος ἔχει ταπείνωσι, δέν ἔχει καί αγάπη;»⁴.

Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ἔλεγε: «Ἐγώ ξέρω νά ζυγιάζω τήν αγάπη, ἄν εἶναι καθαρή ἢ ξύγκικη»⁵. Καί ὁ Θεός θά δοκιμάσῃ τήν αγάπη μας ἄν εἶναι καθαρή, καί μόνον αὐτήν θά ἀμείψῃ. Π.χ. κάποιος κάνει μία ἐλεημοσύνη καί βάζει τό ὄνομά του. Αὐτό δέν εἶναι αγάπη. Γι' αὐτό εἶπαμε ὅτι ἡ αγάπη εἶναι

3. Ἰσμία Ἰσμ. ἡ' 6.

4. Γέροντος Παΐσιου Ἁγιορείτου Λόγοι, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 17.

5. Ἐπισκ. Αὐγουστίνου Καντιώτου Μητροπ. Φλωρίνης, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ἐκδ. «Ὁ Σταυρός», Ἀθήναι 1971, Διδαχὴ Α', σελ. 95-98.

συνδεδεμένη μέ τήν ταπεινώσι. Ὅταν στήν ἀγάπη μας βάζουμε καί τό ἐγώ μας, τότε νοθεύεται.

Πῶς θά ἀποκτήσουμε ἀγάπη;

Εἶπαμε προηγουμένως, ὅτι ἀποκοτοῦμε ἀγάπη νικῶντας τήν φιλαυτία καί τά πάθη μας. Ἐπίσης, ὅπως λένε καί οἱ φιλοκαλικοί Πατέρες, «καρπός τῆς εὐχῆς εἶναι ἡ ἀγάπη»⁶. Καί ὁ ἅγιος Παῖσιος προσέθετε κάτι πολύ πρακτικό καί πολύ σοφό: «Δῶσε τήν μικρή ἀγάπη πού ἔχεις, καί αὐτή θά φέρη πιό πολλή ἀγάπη. Ὅπως ὅποιος σπέρνει λίγο σπόρο, παίρνει πιό πολύ ἀπό αὐτό πού ἔσπειρε. Θά πολλαπλασιασθῇ ὁ σπόρος πού εἶχε»⁷. Ἐνῶ, ἄν τόν κρατήσῃ, ὁ σπόρος θά σαπίσῃ.

Ὁ Ἰορδάνης ποταμός χύνεται στήν Τιβεριάδα θάλασσα καί ἀπό ἐκεῖ στήν Νεκρά θάλασσα. Ἐπειδή ἡ Τιβεριάδα τό νερό πού παίρνει δέν τό κρατᾶ γιά τόν ἑαυτό της, ἀλλά τό δίνει, ἔχει ζωή καί πρασινάδα καί πολλά ψάρια καί τήν εὐλόγησε ὁ Χριστός καί ἀναπαυόταν σ' αὐτήν καί ἔκανε πολλά θαύματα καί πολλές διδασκαλίες ἐκεῖ. Ἀντιθέτως ἡ Νεκρά θάλασσα πού κρατάει τά νερά της καί δέν τά δίνει, δέν ἔχει ζωή. Εἶναι νεκρή. Οὔτε πουλιά πετοῦν ἐπάνω της οὔτε κανεῖς πηγαίνει νά ζήσῃ κοντά της.

6. Ἰσαάκ Σύρου, *Ἀσκητικά*, ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΕΘ', σελ. 272.

7. Πρβλ. Γέροντος Παΐσιου Ἁγιορείτου Λόγοι, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 211.

Όπου κανείς βλέπει χαρά και ευτυχία, αυτό οφείλεται στο ότι υπάρχει αγάπη. Και εκεί όπου απουσιάζει ή αγάπη, εκεί βρίσκονται όλα τα δεινά.

Η αγάπη μπορεί να εκφράζεται και με ανστηρότητα. Όπως ο γιατρός δίνει πικρά φάρμακα ή κάνει επώδυνες ἐγχειρήσεις· όμως σώζει τον ασθενή. Ή ο πατέρας ή ο Γέροντας, όταν μαλώνουν τα παιδιά τους ή τα κάνουν παρατηρήσεις, δέν σημαίνει ότι δέν τά αγαπούν. Απεναντίας μέ αυτόν τον τρόπο εκφράζουν τήν μεγάλη αγάπη τους. Ή αν δέν ἔκαναν ἔτσι, αυτό θά σήμαινε ότι εἶναι ἀδιάφοροι γιά τά παιδιά τους και ότι δέν τά αγαπούν ἀληθινά.

Ὡς πρὸς τούς ἑτεροδόξους, τό νά τούς ἀποκρούουμε τήν ἀλήθεια δέν εἶναι αγάπη. Ἡ πραγματική αγάπη, ὅπως μάς διδάσκουν οἱ ἅγιοι Πατέρες, εἶναι νά τούς προβληματίσουμε και νά τούς βοηθήσουμε νά δοῦν τήν ἀλήθεια.

Όπως ὁ Θεός ἀγαπᾷ ὅλη τήν κτίσι και ὅλα τά πλάσματά Του, ἔτσι και ἐμεῖς οφείλουμε νά ἀγαποῦμε ὅλους τούς ἀνθρώπους. Μόνο μέ τήν αγάπη και οἱ ἑτερόδοξοι ἀδελφοί μας θά βοηθηθοῦν νά δοῦν τήν πλάνη τους και νά βροῦν τήν ἀλήθεια. Τό νά τούς κρύβουμε ὅμως τήν ἀλήθεια δέν εἶναι αγάπη, διότι δέν τούς βοηθοῦμε νά γνωρίσουν τήν ἀλήθεια και ἔτσι νά σωθοῦν. Όπως ἐπίσης δέν εἶναι αγάπη τό νά ἐκφραζόμαστε ἀγενῶς και ἐμπαθῶς πρὸς αὐτούς.

Πρός τούς έτεροδόξους πρέπει νά φερόμαστε ὅπως φέρονται οἱ καλοί γονεῖς πρός τό παιδί τους πού παραστρατεῖ. Τοῦ δείχνουν πολλή ἀγάπη καί ἡ ἀγάπη τους αὐτή τό σώζει. Αὐτό βέβαια ἐξαρτᾶται καί ἀπό τήν πνευματική τους κατάστασι. Ὅσο πῖο προχωρημένοι πνευματικά εἶναι τόσο λιγώτερες παρατηρήσεις καί περισσότερη προσευχή κάνουν.

Ἦταν μία γνωστή οἰκογένεια πού τό παιδί της εἶχε παρασυρθῆ ἀπό τά ναρκωτικά καί ἐρχόταν στό σπίτι του τά ξημερώματα. Οἱ γονεῖς του δέν τοῦ ἔλεγαν τίποτα. Τό περίμεναν, προσευχόμενοι, μέχρι νά γυρίσῃ. Εἶχαν τό φαγητό ἔτοιμο καί τοῦ ἔλεγαν: «Παιδί μου, τό φαγητό σου εἶναι ἐκεῖ. Νά φᾶς καί νά κοιμηθῆς». Αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τό παιδί αὐτό νά συνέλθῃ, νά ξεφύγῃ ἀπό τά ναρκωτικά, νά κἀνῃ οἰκογένεια καί νά προκόψῃ πολύ περισσότερο ἀπό τά παιδιά πού δέν εἶχαν παρεκτραπῆ.

Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὁ Χριστιανισμός εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης, διότι πιστεύομε στόν Χριστό πού σταυρώθηκε γιά ὅλους ἐμᾶς, ἀμαρτωλούς καί δικαίους. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δίνεται σέ ὅλους χωρίς διάκρισι. Ὁ Θεός «τόν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπί πονηρούς καί ἀγαθούς καί βρέχει ἐπί δικαίους καί ἀδίκους»⁸. Ἐνῶ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν ἀνισότητά τῆς ἀγάπης μας γίνεται φανερό ὅτι βρισκόμαστε μακριά

8. Ματθ. ε' 45.

ἀπό τήν ἀληθινή ἀγάπη. Ὁ ἅγιος Κοσμάς δίδασκε ὅτι, ἂν θέλωμε νά σωθοῦμε, πρέπει νά ἀποκτήσωμε τήν διπλή ἀγάπη, πρὸς τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους⁹.

Ὁ Χριστός μας νά βοηθήσῃ ὅλους μας νά ἀποκτήσωμε τήν ἀληθινή ἀγάπη! Ἀμήν.



9. Ἐπισκ. Αὐγουστίνου..., *Κοσμάς ὁ Αἰτωλός*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 95.



ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ἡ ζωὴ στὸν κόσμον –χωρὶς Χριστό– εἶναι φρίκη.
Καλῶς ἤλθατε στὸ παρὸν ὑπαίθριον,
ἀγιορείτικο Ἄρχονταρίκι.

Ἡ ζωὴ εἶναι ὠραία
μόνο μέ τὸν Χριστό παρέα.
Εἶναι ἀκόμα καὶ γλυκιά
στῆς Παναγιᾶς τὴν ἀγκαλιά.

Ἡ ζωὴ εἶναι ἓνα μυστήριον
πού μπορεῖ νά γίνη καὶ μαρτύριον
στὴ ζωὴ μοναδικό,
ἀλλὰ καὶ καθημερινό.

Ἀδολέσχησε(*) λοιπὸν ἐδῶ
σέ περιβάλλον φυσικό
τό μέλλον τό ἀπώτερον,
πού δέν εἶχες κάνει πρότερον.

Πάρε ἀπόφαση εἰς τό ἐξῆς,
μέ ἁμαρτίες μὴ καταπιασθῆς,
τές ἡδονές ν' ἀποταχθῆς,
μέ τὸν Χριστό νά συνταχθῆς.

(*) ἀσχολήσου, μελέτησε, ἐντρύφησε

Ἔτσι ἴσως βροῦμε λίγο ἔλεος
ἀπ' τόν Θεό τόν πολυέλεο.
Καί τό προσκύνημά σου ἐδῶ
νά εἶναι καθοριστικό,
πού τόν βίο σου θ' ἀλλάξῃ
καί τούς Ἀγγέλους θ' ἀναπαύσῃ.

M.N.G.





ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ^(*)

Εὐφραίνου σήμερον ἐν Κυρίῳ ὁ Ἀγιώνυμος Ἄθως, ὁ κληρὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἐπίγειος Παράδεισος! Ἴδου φιλέορτοι ἀδελφοί, τὴν ἐτήσιον τῶν Ἐλευθερίων μνήμην ἐορτάζομεν. Σκιρτάτω τό Ὅρος τοῦ Ἄθω, χορευέτω ἢ περιδοξὸς Μοναδικὴ ἡμῶν Πολιτεία. Χαίροις ἢ Προστάτις τῶν Καρυῶν καὶ ὁ τοῦ Πρωτάτου θεῖος Νάος. Ἔχεις γάρ ἐν θρόνῳ ἰδρυμένην αἰεὶ ἐν σοὶ τὴν ὑπὸ Ἀγγέλου τόν ὕμνον δεξαμένην, τὴν Πρύτανιν τοῦ Ὁρους καὶ ἡμῶν τὴν Ὑπέρμαχον. Χαίροις ἢ τοῦ Ἄθω θεία φρουρός, πρόμαχος καὶ φύλαξ, καὶ ἀντίληψις κραταιά. Χαῖρε Θεόνυμφε Μαριάμ, Βασίλισσα τοῦ Ἄθω, ὅτι οὗτος μετὰ μακροῦς τυραννίας χρόνους, ταῖς μητρικαῖς εὐχαῖς Σου ἐκ τῆς δουλείας Ἄγαρ ἀπηλευθέρωται.

Τὴν κοινὴν ταύτην καὶ καινὴν ἐορτὴν ἡμῶν καὶ πανήγυριν, ἣν ἅπαντες ὁμοῦ ἐπιτελοῦμεν, ἐναγκαλίσαθε σεβάσμιοι πατέρες καὶ λοιποὶ ἀδελφοί, ὡς ὁσμὴν

(*) Λόγος Πανηγυρικός ἐκφωνηθείς εἰς τὸν Ἱ. Ναόν τοῦ Πρωτάτου Καρυῶν μετὰ τὴν τέλεσιν Δοξολογίας τὴν 2αν Νοεμβρίου 2019, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ τὴν 2αν Νοεμβρίου 1912.

εὐωδίας πνευματικῆς καί θυσίαν εὐπρόσδεκτον τῷ Κυρίῳ. Τείνατε εὐήκοα ὦτα καί ἀκούσατε ὡς Συναξαριακόν ἀνάγνωσμα τό παρόν βραχύ Ἀθωνικόν χρο- νικόν, δόξαν ἀναπέμποντες πρὸς τόν Φιλάνθρωπον Χριστόν.

Ἐμελλεν ὁ Ἱερός ἡμῶν Τόπος, τό μόνον ἐναπομεί- ναν ἐνιαῖον καί ἀμετάβλητον Μοναχικόν κέντρον ἀ- πό τῆς ἐποχῆς τοῦ Βυζαντίου, νά ὑποδουλωθῇ εἰς τούς Ὀθωμανούς Τούρκους ὀριστικῶς μέχρι τοῦ ἔ- τους 1430, κατὰ τό ὁποῖον ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν καί ἡ ἁγιοτόκος πόλις τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ δέ περίοδος τῆς δουλείας θά διαρκέσῃ ἐπὶ πέντε περίπου αἰῶ- νας, μέχρι καί τήν 2αν Νοεμβρίου 1912.

Ὁ Ἄθως ἐπὶ Τουρκοκρατίας, οὐ μόνον διετήρησε τά ἑλληνικά γράμματα καί τήν Ὁρθοδοξίαν, ἀλλά διετήρησεν ἄσβεστον τό ἱερόν πῦρ τῆς φιλοπατρίας· διετήρησε τόν Ἑλληνισμόν ἐντός τῆς Χαλκιδικῆς χερ- σονήσου, ἀλλά καί εἰς μεγίστην ἀκτίνα, ἕως ἐκεῖ ὅ- που ὑπῆρχον τά Ἀγιορειτικά Μετόχια, παρά τάς ἀν- τιξόους περιστάσεις.

Τό μήνυμα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εὔρε τόν Ἄθω νά δονῆται ἀπό μέγαν ἐνθουσιασμόν. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα ἦτο ἠλεκτρισμένη καί τά πνεύματα ἐξ- ημμένα, λόγῳ καί τῆς συγκλονιστικῆς εἰδήσεως τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τοῦ Ἐθνοῖερομάρτυρος Πατριάρχου τοῦ Γένους Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε', ἡ μορφή τοῦ ὁποίου ἦτο ἰδιαιτέρως συνδεδεμένη μέ τό Ἅγιον Ὁ-

ρος, ὅπου καί εἶχεν ἐγκαταβιώσει ἐπί ἰκανά ἔτη. Ὁλίγον ὁμως ἐνωρίτερον, περί τά τέλη Φεβρουαρίου τοῦ 1821, εἶχεν ἤδη καταφθάσει εἰς τό Ἅγιον Ὄρος ὁ Ἐμμανουήλ Παπᾶς, κατόπιν διαταγῆς τῆς Ἀρχῆς, μέ τήν ἐντολήν ὅπως προχωρήσῃ εἰς τήν ἐξέγερσιν ὅλης τῆς Μακεδονίας. Οὗτος ἤρχισεν ἀμέσως νά συνεννοῖται μέ τούς μᾶλλον ἰσχύοντας καί ἐμπίστους τῶν διαφόρων Ἱερῶν Μονῶν.

Οὕτω, μετά καί τά ἕκτακτα γεγονότα τῆς 16ης Μαΐου 1821 εἰς τόν Πολύγυρον καί τήν ἐξέγερσιν τῆς Κασσάνδρας καί τῆς Σιθωνίας, ἐκηρύχθη δι' ἐπισήμου τελετῆς καί εἰς τό Πρωτᾶτον τῶν Καρεῶν ἡ ἐναντίον τῶν Τούρκων ἐξέγερσις. Ἀποτυχούσης ὁμως τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαναστάσεως, ὁ γνωστός διά τήν βαρβαρότητα καί ὠμότητα αὐτοῦ ἐξωμότης Ἀμπτούλ-Λουμπούτ πασᾶς, ἀφοῦ ὑπέταξε τήν Χαλκιδικήν, τόν Δεκέμβριον τοῦ 1821 εἰσήλασεν ἐν Ἄθῳ καί μετ' οὐ πολύ ὤρισεν ἐνταῦθα ἔνοπλον φρουράν, διασκορπισθεῖσαν ἀπανταχοῦ τῆς χερσονήσου. Ἡ ἰσχυρά αὕτη φρουρά παρέμεινεν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μέχρι τήν 13ην Ἀπριλίου 1830, Κυριακήν τοῦ Θωμᾶ, καθ' ἣν ὁ ἱερός Ἄθως πανηγυρίζει δι' ὀλονυκτίου ἀγρυπνίας τήν τακτικὴν ἀποχώρησιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, προνοία καί προστασία τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

Ὅπως ἀναφέρεται καί εἰς τήν ψαλλομένην μέχρι σήμερον ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Ναῷ «ἱκετήριον καί εὐχα-

ριστήριον ἀκολουθίαν τῆς ἐκ δεκαετοῦς καταδρομῆς τοῦ Ὕρου ἀπαλλαγῆς», ἡ φύλαξ τοῦ Ὕρου Θεοτόκος «στρατόν ἔκφυλον, στρατόν καί λαόν ἀσεβῆ τῶν θείων περιβόλων ἀπήλασεν», ἐλευθερώουσα «παραδόξως, θαμβικῶς, τῶν μοναστῶν τόν σύλλογον, κατατριβέντα δεκαετοῦς τυραννίδος».

Ἡ πολυπόθητος Ἡμέρα Κυρίου ἔφθασεν ὀριστικῶς τήν Παρασκευήν, 2αν Νοεμβρίου 1912, κατόπιν τυραννικῆς δεσποτείας πέντε ὡς ἔγγιστα αἰώνων. Πληρωθέντος τοῦ τοιούτου θεοπέμπτου «κανόνος», ἠὺδόκησεν ὁ τά ἡνία τοῦ κόσμου πανσόφως διακρατῶν Παντεπόπτης Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα ἀναιμάκτως διαρρήξῃ τόν πολυχρόνιον τυραννικόν ζυγόν, ἀπολικμήσας ὡς χοῦν πλατειῶν τούς δυσσεβεῖς κατακτητάς ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου, ἰκεσίαις τῆς τε Ἁγνῆς Θεομήτορος καί πάντων τῶν Ὁσίων Ἁγιορειτῶν Πατέρων.

Μίαν ἡμέραν ἐνωρίτερον, τήν 1ην τοῦ μηνός Νοεμβρίου, ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου Κωνσταντίνος ἀπέστειλε τηλεγράφημα πρὸς τόν πρωθυπουργόν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, ἐντελλόμενος: «ἀνάγκη νά καταληφθῇ ὑπ' ἀγῆματος Ἅγιον Ὕρος καί ὑψωθῇ σημαία». Ἡ διαταγή καταφθάνει εἰς χεῖρας τοῦ Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτου τό μεσονύκτιον, ὁ ὁποῖος τά χαράματα τῆς Παρασκευῆς, 2ας Νοεμβρίου, δίδει ἐντολήν νά καταπλεύσῃ εἰς τόν λιμένα τῆς Δάφνης μοῖρα πολεμικοῦ ναυτικοῦ, ἀποτελου-

μένη ἐκ τῶν ἀντιτορπιλικῶν Πάνθηρος, Ίερακος, Θυέλλης, μέ ἐπικεφαλῆς τό ἀήττητον θωρηκτόν Γ. Ἀβέρωφ. Ἡ παρουσία τῶν πολεμικῶν σκαφῶν ἤδη εἶχε γίνει ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς τῶν παραθαλασσίων Μοναστηρίων καὶ Κελλίων. Εἰς τὰς ἐπακολουθησάσας κωδωνοκρουσίας καὶ τυφεκισμοὺς τῶν Ίερῶν Μονῶν, τό θρυλικόν θωρηκτόν ἀνταπέδωσε μέ 21 χαιρετιστηρίου βολάς.

Ὁ μακαριστός Καθηγούμενος τῆς Ίεραῆς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἀρχιμανδρίτης Ίερόνυμος περιγράφει χαρακτηριστικῶς τὰς στιγμὰς αὐτάς:

«Ἦκουες μίαν βροχὴν βροντῶν, ἀλαλαγμὸς ἠκούετο ἔξω στὰ μοναστήρια, καμπάνες ὡς τό Πάσχα ἔπαιζον χαρμόсуна καὶ “ζήτω” μέ φωνάς πού ἔφθαναν στὸν οὐρανόν. Λοιπὸν καὶ οἱ σιωπηλοὶ ἐκεῖνοι οἱ τῆς ἐρήμου μοναχοὶ ἐκραύγαζον τό “ζήτω”! Στιγμὴ ἀγία! Ἡμέρα θεία, πανσεβάσμιος, λαμπρά! Ὁ ἥλιος μᾶς ἔδιδεν ὀλόκληρον τὴν λάμψιν του, ὁ οὐρανὸς μέ μίαν ὑπερβολικὴν χαρὰν, ἡ θάλασσα μέ μίαν γαλήνην, ἡ φύσις ὅλη μέ ἡμᾶς ἐπανηγύριζεν, ὁ ἥλιος μέ τό φῶς του, ὁ οὐρανὸς μέ τό χαρμόσουνον τοῦ χρώματός του μᾶς ἔλεγον: ἰδοὺ τό ἀκραιφνές σημεῖον τῆς σημαίας τῆς Ἑλληνικῆς. Φῶς καὶ χαρά, τὰ δύο χρώματα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνάπαυσις ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς κακοδιοικήσεως τοῦ Τούρκου. Τῆς δὲ θαλάσσης ἡ γαλήνη μᾶς ἐφώναζεν: εἰρήνη θέλει βασιλεύσει πλέον εἰς τό ἔξῃς. Μικρόν ριπίδι-

σμα ἀέρος εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ζωογόνος αὖρα τοῦ ὠκεανοῦ μᾶς ἔλεγε: πλεύσατε εὐχαρίστως τῆς ἐλευθερίας τό ταξειδίον. Τί μένει; Τοῦ Θεοῦ ἡ δόξα ἀπό μέρους μας, ἡ εὐφροσύνη τῆς ψυχῆς, ἡ συγκί-
νησις καὶ δάκρυα, ἐγκάρδια χαρά...».

Εἰς τὸν ἀρσανᾶν τῆς Δάφνης ἀπεβιβάσθη ναυτικόν ἄγημα ἐκ τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ «Θύελλα», ἀποτελού-
μενον ἀπό τεσσαράκοντα πεζοναυτῶν, μέ ἐπικεφα-
λῆς τὸν σημαιοφόρον Γεώργιον Παπαγεωργίου, τό
ὁποῖον ὕψωσεν εὐθύς τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν. Τούς
ἐλευθερωτάς ἀνέμενεν ἐπίσημος Ἐπιτροπὴ Ἀντι-
προσώπων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, μέ ἐπικεφαλῆς τὸν
Πρωτεπιστάτην Προηγούμενον Γρηγέντιον Ἰβηρίτην.
Ἡ εἶδησις τῆς ἀποβιβάσεως τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν
προεκάλεσε νέαν ἔκρηξιν ἐνθουσιασμοῦ εἰς τοὺς Ἀ-
γιορείτας, οἱ ὁποῖοι ἐκραύγαζον στεντορίως «Χρι-
στός Ἀνέστη! Ζήτω ἡ Ἐλευθερία! Ζήτω ὁ Ἑλληνι-
σμός! Ζήτω ἡ Ὁρθοδοξία!» καὶ ὕψωναν μέ δάκρυα
εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν.

Ἀκολούθως, τό ἄγημα κατηυθύνθη, διὰ τῆς Ἱερᾶς
Μονῆς Ξηροποτάμου, εἰς τὰς Καρυάς, ὅπου εἶχεν ἡ-
δη συγκροτηθῆ Ἱεροκοινοτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελου-
μένη ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἱερῶν Μονῶν Ἰβή-
ρων, Ζωγράφου, Δοχειαρίου καὶ Καρακάλλου, διὰ
τὴν παράδοσιν τοῦ Ὁθωμανοῦ Καϊμακάμη καὶ τῶν
ἄλλων ὀθωμανικῶν σωμάτων ἀσφαλείας. Τό ἄγημα
κατέφθασε περὶ ὥραν 11:00 π.μ. καὶ ὕψωσε τὴν ἐλ-

ληνικήν σημαίαν εἰς τό Διοικητήριον, χαιρετισθεῖσαν ὑπό χαρμωσύνων κωδωνοκρουσιῶν ἐκ πάντων τῶν κωδωνοστασίων.

Ἡ Ἀθωνική πρωτεύουσα ἦτο ἅπασα ἐστολισμένη μέ τήν γαλανόλευκον καί μέ στεφάνους δάφνης, οἱ δέ Μοναχοί ἔφερον κυανολεύκους ταινίας ἐν σχήματι σταυροῦ. «*Παπάδες φορεμένοι, θυμιατά μέ εὐωδίαν ἐκλεκτήν τοῦ θυμιάματος, καί οἱ φανοί μέ τάς λαμπάδας. Μοναχοί ἐξήρχοντο σεβάσματα ἐνδεδεδυμένοι ὡς εἰς λιτανείαν νά ὑποδεχθῶν τό δῶρον τοῦ Θεοῦ, τήν ἐθνικήν ἐλευθερίαν μας*», πανταχοῦ μέ ἐλληνικάς σημαίας καί δάφνας κατά τήν διέλευσιν τοῦ ὑποδεχομένου ἀγήματος καί προεπορεύοντο αὐτοῦ ψάλλοντες τό «Ἄξιόν ἐστιν». Τό χαρμόσυνον μήνυμα τῆς ἐλευθερίας ὡς ἀστραπή διήρχετο πάσας τάς Ἱεράς Μονάς, Σκήτας καί Κελλία καί τάς χερσάδρας τοῦ περιπύστου καί μεγαλωνύμου Ὅρους.

Ἀρχικῶς οἱ στρατιῶται καί οἱ πατέρες μετέβησαν εἰς τό Ἀντιπροσωπεῖον τῆς Ἰ. Μ. Παντοκράτορος, ἔνθα διῆλθον ἐκ πύλης κεκοσμημένης μέ φύλλα δάφνης. Ἐν συνεχείᾳ οἱ νικηταί ἐγένοντο δεκτοί εἰς τό Πρωτᾶτον. Μετά τήν Δοξολογίαν, ὁ σημαιοφόρος Παπαγεωργίου ἀνέγνωσε τό διάγγελμα τοῦ ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη, «ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α΄», μέ τό ὅποῖον τό Ἑλληνικόν Κράτος ἠγγυᾶτο ἀπολύτως τά δικαιώματα τοῦ Ἁγίου Ὅρους καί διεβεβαίωεν ὅτι τό καθε-

στῶς αὐτοῦ θά ἔμενον ἀναλλοίωτον. Τό διάγγελμα ἐκοινοποιήθη εἰς ἀπάσας τάς Ἱερᾶς Μονᾶς. Ἀκολούθως ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἀνατόλιος Βατοπαιδινός ἐξεφώνησεν ἐνθουσιώδη πανηγυρικόν λόγον.

Τὴν μεθεπομένην, 4ην Νοεμβρίου, ἀποβιβάζεται ἀπὸ τό φορτηγόν πλοῖον «Αἴολος» εἰς Δάφνην τό Τάγμα τοῦ 20οῦ Συντάγματος Πεζικοῦ, μέ ἐπικεφαλῆς τόν ταγματάρχην Γ. Καρέκλην καί ἐπτακοσίους πενήκοντα ἄνδρας, οἵτινες κατηυθύνθησαν ἀμέσως πρὸς τάς Καρυάς, καί ἔτυχον τῆς ἰδίας ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἡ ὁποία μάλιστα ἀπέστειλεν εὐχαριστηρίους καί συγχαρητηρίους ἐπιστολάς πρὸς τοὺς πρωτεργάτας τῆς μεγάλης νίκης: τόν πρωθυπουργόν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, τόν βασιλέα Γεώργιον τόν Α' καί τόν διάδοχον Κωνσταντῖνον, καλοῦσα αὐτούς ὅπως ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἁγιώνυμον Μοναχικὴν Πολιτείαν.

Ὁ δὲ αἰμίμηστος Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου Ἀρχιμανδρίτης Γαβριήλ, ὅστις ἐβίωσε τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, περιγράφει ὡς ἐξῆς τό χαρμόσυνον γεγονός:

«Ὅταν τό '12 ἐμφανίστηκε τό θωρηκτό Ἀβέρωφ, κλαίγαμε ἀπ' τὴν χαρὰ μας. Καί μόλις ἀποβιβάστηκε στὴν Δάφνην τό ἄγημα τῶν ναυτῶν καί ὕψωσε τὴν ἑλληνικὴ σημαία, ὅλοι οἱ καλόγεροι ἀνεμίζαμε τὰ ράσα μας καί πετούσαμε τίς σκούφιες μας στά

ύψη. Νά, σ' ἐκεῖνο τό σημείο, στό καλντερίμι τοῦ Παντοκρατορινοῦ κονακιοῦ ἔγινε ἡ ἐπίσημη παράδοσι. Ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ ἦσαν παρατεταγμένοι Ἕλληνες στρατιῶτες πού ἔκαμαν καμάρα μέ τά ξιφητούς, κι ὁ Τοῦρκος καίμακάμης μέ τούς τζαντερμάδες του, ἀφοῦ παρέδιδαν τόν ὄπλισμόν τους, περνοῦσαν σκυφτοί ἀπό κάτω, σέ ἔνδειξι ὑποταγῆς...

Ἐπί ἡμέρας ἐδονεῖτο ὁ Ἱερός Τόπος ἀπό τάς χαρμολογίας κωδωνοκρουσίας καί πυροβολισμούς, καί δοξολογίαί ἀνεπέμποντο καθ' ἡμέραν πρός τόν Πανάγαθον Θεόν, ἐπί τῷ εὐφροσύνῳ γεγονότι. Γέροντες, Μοναχοί καί λαϊκοί ἔκλαιον ὡσάν μικρά παιδιά ἀπό τήν συγκίνησιν καί χαράν των, διότι εἰς τάς ἡμέρας των ἐπληρώθη ὁ αἰώνιος πόθος τοῦ Γένουσι· αὐτοί “ἠξιώθησαν ἰδεῖν τήν ἡμέραν ταύτην, ἣν ἐπόθησαν γενεαί πατέρων καί πάππων καί οὐκ ἠδυνήθησαν”, ὡς λέγει τό ἱερόν Εὐαγγέλιον, διά τήν ἡμέραν τοῦ Κυρίου, “τήν μεγάλην καί ἐπιφανῆ”». Τονίζει ἐπίσης, ὅτι «ἡ χαρά ἐκείνη ἦτο παναγορευτική, γενική εἰς ὅλους τούς οἰκήτορας τοῦ Ἱεροῦ Ἄθωνος, καθ' ὅτι ἦτο καρπός πανορθόξου ἀγῶνος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ».

Μέ τόν ἴδιον παλμόν εἰς τάς καρδίας, ἀνάλογα αἰσθήματα ἐβίωσαν οἱ Ἀγιορεῖται καί κατὰ τούς ἐορτασμούς τῆς 100ετηρίδος τῆς θεοσδότου ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους, τήν 2αν Νοεμβρίου 2012. Σύσσωμος ἡ Ἱερά Κοινότης, ἀφοῦ πρότερον

ἔλαβε μέρος εἰς τὰ ἑκατοστά Ἐλευθέρια τῆς ἁγιοτόκου καὶ θεοφρουρήτου Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλων Μακεδονικῶν πόλεων μέ τὴν ἐκείσε μεταφορὰν τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας τοῦ «Ἄξιόν Ἔστιν», ἔώρτασε μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν Ἄθῳ τὸ Ἴωβηλαῖον τῶν Ἐλευθερίων αὐτοῦ.

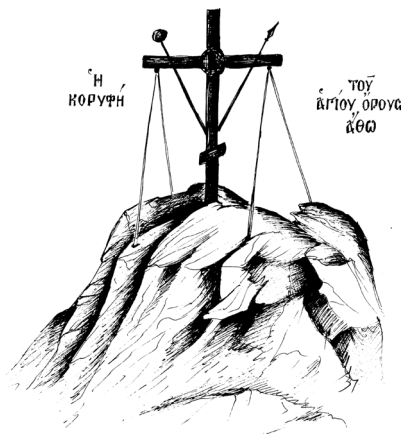
Κατὰ τὴν μεγαλόπρεπον ταύτην ἑορτὴν, καθ' ἣν ἐδονήθη ἐκ νέου σύμπας ὁ Ἄθως, τὸν Ἱερὸν ἡμῶν Τόπον ἐτίμησε καὶ πάλιν τὸ ἔνδοξον ἑλληνικὸν πολεμικὸν ναυτικὸν μέ τὸν προσελθόντα κατὰ τὴν προτεραίαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἀρχηγὸν τοῦ ἑλληνικοῦ Στόλου ἀντιναύαρχον κ. Κωνσταντῖνον Μαζαράκη-Αἰνιάν, ὅστις ἐγένετο ἐνθέρμως δεκτὸς μετὰ τῆς λαμπροφόρου ἀκολουθίας του καὶ στελεχῶν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ναυτικοῦ εἰς τὸν λιμένα τῆς Δάφνης ὑπὸ τῆς Ἴωβηλαίας Ἰβηριτικῆς Ἐπιστασίας καὶ Ἀντιπροσώπων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

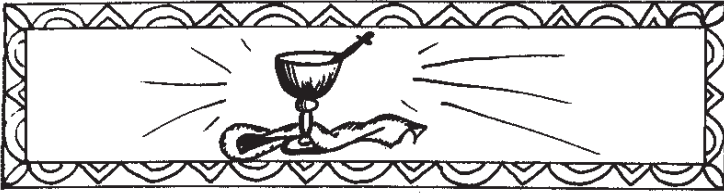
Ἀποτίοντες, ὅθεν, καὶ σήμερον φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἐνθέρμου εἰς τὴν λυτρώσασαν ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τῆς Ἄγαρ Κυρίαν Θεοτόκον, καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς θυσιαστικῶς ὑπερμαχήσαντας πρό ἡμῶν Ἀθωνίτας πατέρας, εὐχόμεθα, ὅπως τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός τῶν Ἐλευθερίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀποτελέσῃ κολυμβήθραν πνευματικοῦ ἀναβαπτισμοῦ δι' ἅπαντας τοὺς τιμητάς τῆς σημερινῆς εὐφροσύνου ἡμέρας καὶ σύμπαντα τὸν Ἱερὸν ἡμῶν Τόπον.

Φυλάξωμεν τοίνυν ἀδελφοί, ὡς φιλοπάτορες υἱοί, τήν πατρικὴν ταύτην κληρονομίαν ἀπαρεγχείρητον καὶ μὴ καταργήσωμεν τὸν τόπον ὡς ἡ ἄκαρπος συκῆ· ἀλλὰ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμησώμεθα τήν πίστιν καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἵνα καὶ σὺν αὐτοῖς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν.

«Χαίρει Ὅρος Ἄθωνος τό σεπτόν, τῆς ἐλευθερίας ἀπολαῦσαν τῆς ποθητῆς, καὶ Χριστόν Σωτῆρα δοξάζει εὐγνωμόνως, τὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀνθρώπους σώσαντα».

«Σμῆνος τῶν Ὁσίων Ἀθωνιτῶν, σὺν τῇ Θεοτόκῳ, ἱκετεύσατε τὸν Χριστόν, ὅπως εἰς αἰῶνας ἐλεύθερον τηρήσῃ, ἐκ πάσης ἐπηρείας Ὅρος τό Ἅγιον».
Ἀμήν!





ΘΕΙΑ ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ ΧΩΡΙΣ ΟΛΙΓΟΠΙΣΤΙΑ

Ἐπεὶ Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Μέσα στό κλίμα τοῦ γενικευμένου φόβου, τό ὁποῖο προκάλεσε ἡ πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ, ἀμφισβητήθηκε ὁ παραδεδομένος τρόπος τῆς θείας Μεταλήψεως. Ἄνθρωποι πού δέν καταλαβαίνουν τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἀδιάφοροι ἢ ἐχθρικοί πρός τήν χριστιανική πίστι, ἔριξαν καί καλλιέργησαν στόν φοβισμένο κόσμο τήν ιδέα ὅτι ἡ κοινή λαβίδα πρέπει νά καταργηθῆ, διότι μπορεῖ νά μεταδώσῃ ἀσθένειες καί νά θέσῃ σέ κίνδυνο τήν δημόσια υἰγεία. Ἔτσι, δυστυχῶς, ἐπηρεάσθησαν καί κάποιοι πιστοί ἄνθρωποι. Διστάζουν πιά νά μεταλάβουν ἀπό τήν ἴδια λαβίδα. Νομίζουν ὅτι κινδυνεύουν. Ἄλλοι πάλι δέν ἐπιτρέπουν σέ μέλη τῆς οἰκογενείας τους νά μεταλάβουν, φοβούμενοι τήν μετάδοσι τοῦ ἰοῦ στό σπίτι τους.

Ἡ ιδέα βρῆκε ὑποστήριξι καί ἀπό θεολόγους, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν ὅτι πρέπει νά συγκαταβουῖμε στήν ἀδυναμία τῶν φοβισμένων συνανθρώπων μας· ὅτι εἶναι φιλάνθρωπία τό νά μή τοῦς βάλουμε σέ κίνδυνο·

ὅτι δέν εἶναι ἀρχαία παράδοσις ἢ λαβίδα· ὅτι δέν προσβάλλουμε τό Μυστήριον μέ τούς ἐναλλακτικούς τρόπους μεταλήψεως· καί ὅτι, τέλος πάντων, ἦρθε ἡ ὥρα νά καταργηθῆ «αὐτός ὁ ἀπολίτιστος τρόπος τῆς Μεταλήψεως διά λαβίδος».

Εἶναι φανερό ὅτι ὁ κακομήχανος διάβολος ἔβαλε τήν Ἐκκλησία σέ νέα δοκιμασία. Ἔσπειρε πρῶτα στήν ψυχὴ μας τόν φόβον, τήν ὀλιγοπιστία καί τήν ἀμφιβολία, ὅτι δῆθεν κινδυνεύουμε ἀπό τήν θεία Μετάληψιν, καί κατόπιν ἔβαλε ἀνθρώπους νά ἐξευγενίσουν τήν ὀλιγοπιστία μας καί νά τήν ὀνομάσουν ἄλλοτε συγκατάβασιν καί ἄλλοτε ἀγάπη καί ἐνδιαφέρον γιά τούς συνανθρώπους μας. Ἔβαλε καί κάποιους ἄλλους νά ἀποδομήσουν τήν πίστιν μας στό ὑπερφυές καί θεῖον Μυστήριον τῆς Θείας Κοινωνίας, νά πιστέψουμε δηλαδή ὅτι μπορεῖ νά γίνῃ μέσο διασποράς ἀσθενειῶν. Μέ τέτοιους φόβους τοποθετήσαμε φίλαυτα τήν υἰεῖαν μας πάνω καί ἀπό τήν πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ, πού ὀρίζει νά ἀγαπᾶμε τόν Θεόν «ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καί ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καί ἐξ ὅλης τῆς διανοίας καί ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος» μας¹. Ἐπιθυμοῦμε νά Τόν μεταλαμβάνουμε ἀμφισβητώντας Τον!

Τίς σκέψεις πού ἀκολουθοῦν τίς προσφέρουμε στούς ἀδελφούς μας χριστιανούς πού ἀγαποῦν τόν Χριστό, πού θέλουν νά ζοῦν στήν Ἐκκλησία μέ γνήσιο καί αὐθεντικό τρόπο, πού ποθοῦν τήν ἐν Χρι-

1. Πρβλ. Μάρκ. ιβ' 30.

στῶ σωτηρία τους, ἀλλά φοβοῦνται καί διστάζουν νά μεταλάβουν μέ τήν παραδοσιακά γνωστή μας ἀγία λαβίδα.

α'. Ὁ ἀθέλητος φόβος, ὅτι θά ἀρρωστήσουμε ἢ θά πεθάνουμε, εἶναι συγγνωστός, ἀφοῦ ἀκόμη δέν ἔχουμε ἀποκτήσει βιωματική «πείρα τῆς Ἀναστάσεως»². Ἡ ἀσθένεια γεννᾷ ὑπαρξιακό φόβο θανάτου, ὁ ὁποῖος ὑπερβαίνεται μόνο μέ ἰδιαίτερη Χάρι ἀπό τόν Θεό. Ὅμως, ἂν ὡς ἀτελεῖς ἄνθρωποι φοβηθήκαμε, γιά τήν Ἐκκλησία ὡς Ἐκκλησία ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶναι ἀδικαιολόγητος. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν ἀναστάσιμη ἐμπειρία, ἡ ὁποία δέν ἔχει φόβο καί ὀλιγοπιστία («ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τόν φόβον»³). Αὐτήν τήν ἐμπειρία τήν ἐκφράζουν οἱ Ἅγιοι. Αὐτοί μᾶς λένε πῶς πρέπει νά μεταλαμβάνουμε, μᾶς ὑπενθυμίζουν ὅτι σέ καιρό λοιμικῆς ἐπιδημίας ἔκαναν λιτανεῖες, λειτουργοῦσαν καί ἐλειτουροῦντο καί μετελάμβαναν χωρίς φοβίες γιά τήν Θεία Λειτουργία καί γιά τήν κοινή λαβίδα τῆς Μεταλήψεως. Ἐχοντας αὐτήν τήν παρακαταθήκη τῶν Ἁγίων μας, πρέπει μᾶλλον νά μετανοοῦμε γιά τήν ὀλιγοπιστία μας, παρά νά ζητοῦμε νά καταστήσουμε τόν φοβισμένο ἐαυτό μας καινό νομοθέτη στήν Ἐκκλησία.

β'. Ὅπως διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας, μέ τήν Θεία Λειτουργία οἱ χριστιανοί προσφέρουμε στόν Θεό τήν

2. Βλ. *Παρακλητική*, ᾠχος γ', Ὁρθρος Κυριακῆς, γ' στιχηρόν Αἰνων.

3. Α' Ἰω. δ' 16-18.

Εὐχαριστία μας. Δηλαδή προσφέρουμε τόν ἑαυτό μας, τούς συνανθρώπους μας καί ὅλη τήν ζωή μας εὐχαριστιακά στόν Θεό, διότι ἀνήκουμε σέ Αὐτόν καί ὄχι στόν ἑαυτό μας⁴. Μεταλαμβάνουμε «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης» εὐχαριστώντας τόν Χριστό πού πέθανε καί ἀναστήθηκε γιά μᾶς⁵. Σέ αὐτήν τήν εὐχαριστιακή πράξι συμμετέχουμε καθαροί ἀπό κάθε πάθος, διότι λέμε: «Ἰδού βαδίζω πρός Θεῖαν Κοινωνίαν· Πλαστουργέ, μή φλέξης με τῆ μετουσίᾳ· πῦρ γάρ ὑπάρχεις τούς ἀναξίους φλέγον ἀλλ' οὖν κάθαρον ἐκ πάσης με κηλίδος»⁶.

Τώρα, μέ τήν φοβία πού ἔσπειραν στόν νοῦ μας, κυριευμένοι ἀπό ὀλιγοπιστία ἀλλάζουμε νοοτροπία, διάθεσι καί στάσι. Ξεχνοῦμε ὅτι ἡ Μετάληψις προϋποθέτει εὐχαριστιακή διάθεσι καί ὅτι εἶναι Εὐχαριστία στόν Θεό. Δείχνουμε ὅτι ἀνήκουμε ὄχι εὐχαριστιακά στόν Θεό ἀλλά φίλαυτα στόν ἑαυτό μας. Συμπεριφερόμαστε ἐγωκεντρικά. Μεταλαμβάνοντας ἔτσι, μέ ὀλιγοπιστία, μέ τήν ἰδέα δηλαδή ὅτι ἐνδέχεται νά κολλήσουμε ἀσθένεια, ἀστοχοῦμε καί προφανῶς ἀμαρτάνουμε.

Τόν παλαιό καιρό ἡ Ἐκκλησία ὕψωνε δυνατή φωνή νά κλείσουν οἱ πόρτες τοῦ ναοῦ γιά τούς ἀμυήτους, γιά ἐκείνους πού δέν εἶχαν ἀκόμη βαπτισθῆ

4. Α' Κορ. στ' 19.

5. Β' Κορ. ε' 15.

6. Μ. Ὁρολόγιον, Ἀκολουθία Θ. Μεταλήψεως.

(«τάς θύρας, τὰς θύρας»). Ὅσοι ἐπίσης χριστιανοὶ εἶχαν ἀμαρτήσῃ βαρειά, στέκονταν στὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας «προσπίπτοντες» ἢ «προσκλαίωντες» γιὰ ἓνα, δύο, τρία ἢ καὶ περισσότερα χρόνια. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν προετοιμασία ἔμπαιναν στὸν κυρίως νάο, ἔστεκαν «ἀκροώμενοι» τὸ κήρυγμα καὶ κάποιες εὐχές καὶ ἐπέστρεφαν στὸν νάρθηκα μαζί μὲ τοὺς κατηχουμένους. Μόνον ὅταν μετὰ ἀπὸ μία ὀλοκληρωμένη μετάνοια μπορούσαν «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης» νὰ σταθοῦν καθαροὶ μπροστά στὸν Θυσιαζόμενο Ἄμνο, μόνον τότε ἀνταποκρίνονταν στὴν προτροπὴ τοῦ λειτουργοῦ «προσέλθετε» στὴν θεία Μετάληψι. Εἶναι μία ἀρχαία καλὴ πρακτικὴ. Ἄς διερωτηθοῦμε καὶ ἐμεῖς σήμερα, μήπως θὰ ἔπρεπε νὰ παραμείνουμε στὸν νοερό νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας «προσκλαίωντες» γιὰ τὴν ὀλιγοπιστία μας, ἕως ὅτου ἐπανακτήσουμε φόβο Θεοῦ, πίστι καὶ ἀγάπη, δηλαδή μέχρις ὅτου παύσουμε νὰ ἀμφισβητοῦμε φίλαυτα τὸν Νικητὴ τοῦ θανάτου. Ἄλλωστε, πρέπει νὰ κοινωνοῦμε ἀξίως. Ἡ ὀλιγοπιστία, ἢ ἀμφιβολία καὶ ἢ ἀμφισβήτησις δὲν εἶναι καλὲς προϋποθέσεις. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς ἔχει προειδοποιήσει: «ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου. Δοκιμαζέτω

δέ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καί οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καί ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω»⁷.

γ'. Ἄν οἱ Ὀρθόδοξοι πιστέψουμε, δεχθοῦμε ἢ τυχόν συνηγορήσουμε ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία μεταδίδει καί διασπείρει ἀσθένειες, ἂν δέν ἀντιλαμβανόμαστε (ἔστω, ἂν ὄχι διὰ μεθέξεως, τοῦλάχιστον διὰ πίστεως) ὅτι ὁ λειτουργός πού μεταδίδει καί ὁ πιστός πού μεταλαμβάνει τόν Ἄρτο καί τόν Οἶνο τῆς Εὐχαριστίας εἶναι μέσα στόν ὑπέρφωτο γνόφο τῆς Βασιλείας, προδίδουμε τόν λόγο τῆς χριστιανικῆς μας ὑπάρξεως. Ἡ Θεία Κοινωνία πρέπει νά εἶναι μετοχή στήν Βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διαφορετικά, στήν Λειτουργία παίζουμε θέατρο.

Ὅσοι πλησιάζουν στό Ἅγιο Ποτήριο μέ θεία ἀγάπη, ψελλίζοντας μέ αἴσθησι καρδίας «ἔθελξας πόθω με, Χριστέ, καί ἠλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι» καί «τοῦτο αὐτό ἐστὶ τό ἄχραντον Σῶμά σου καί τοῦτο αὐτό ἐστὶ τό τίμιον Αἷμά σου»⁸, δέν θά συμφωνοῦσαν μέ τήν δική μας ὀλιγοπιστία. Δέν θά δέχονταν νά μεταλάβουν ἀπό ἄλλη λαβίδα, ἢ χωρίς λαβίδα, ἀπό φόβο καί μόνο.

δ'. Δημοσιεύθηκε, ὅτι τήν περίοδο τῶν περιοριστικῶν μέτρων κάποιος χριστιανός ζήτησε νά μεταλάβῃ. Τοῦ τό ἀρνήθηκαν. Ἐφυγε ξαφνικά τήν ἄλλη μέρα ἀ-

7. Α' Κορ. ια' 27-28.

8. Μ. Ὁρολόγιον, Ἀκολουθία Θ. Μεταλήψεως.

πό τήν παροῦσα ζωή μέ τό παράπονο. Καί ὄχι μόνο. Ἄς τό ὁμολογήσουμε. Ἀξίζει νά διερωτηθῆ κανεῖς: Μέ τέτοια ὀλιγόπιστη ποιμαντική πῶς θά σταθοῦμε μπροστά στό ἀδέκαστο Βῆμα; Τί θά ποῦμε στόν δικαιοκρίτη Κύριο γιά ὄλους ἐκείνους τούς ἀδελφούς μας πού εἶχαν ἀνάγκη νά μεταλάβουν (ἀρρώστους, πονεμένους, ἐτοιμοθανάτους κ.λπ.) καί ἔφυγαν ἀπό τήν ζωή χωρίς τό οὐράνιο Ἐφόδιο ἐξαιτίας τῆς ὀλιγοπιστίας μας;

εἴ. Ἀπό μή Ὀρθόδοξους δέν ἀπαιτοῦμε νά ἀποδεχθοῦν ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι ὑπερφυές Μυστήριον καί δέν μεταδίδει ἀσθένειες. Ἄλλωστε, ἡ χρῆσις λαβίδος δέν εἶναι στοιχεῖο τῆς πρακτικῆς τους καί γι' αὐτό τήν φοβοῦνται· καί τήν μετάληψι ἀπό τό ἴδιον Ἅγιο Ποτήριον τήν ἔχουν καταργήσει ἐδῶ καί αἰῶνες. Ὅσοι Ὀρθόδοξοι ζοῦμε σέ ἕνα ἑτερόδοξο περιβάλλον, ὀφείλουμε νά λειτουργοῦμεθα σύμφωνα μέ τήν δική μας λειτουργική Παράδοσι, καί νά μή συρῶμεθα στήν χοάνη τῆς ὁμογενοποιήσεως τῶν λειτουργικῶν τύπων. Ἡ ὁμογενοποιήσις ὀδηγεῖ σέ συγκρητιστικές ἀτραπούς καί θεολογικά ὀλισθήματα. Θά μεταλαμβάνουμε χωρίς νά ὀλιγοπιστοῦμε στό Μυστήριον, χωρίς τήν ἰδέα ὅτι διά τοῦ Ποτηρίου ἡ διά τῆς λαβίδος μεταδίδονται ἀσθένειες. Καί ἂν ἐπισημάνωται ποινές καί ἀσήκωτα πρόστιμα, θά θυμώμαστε τίς ἐποχές τῶν διωγμῶν. Ἡ Ἐκκλησία σέ περίοδο διωγμοῦ χρησιμοποιοῦσε ἀνενδυσάστως ἐν-

αλλακτικούς τρόπους Μεταλήψεως. Ἐστελνε στόν φυλακισμένο μάρτυρα τήν Θεία Κοινωνία μέ κάποιον ἐπιδέξιο τρόπο. Δέν δίσταζε νά ἐπινοῇ τρόπους, ὥστε τό «ἐφόδιον τῆς ἀθανασίας» νά φθάσῃ στόν φυλακισμένο ἀθλητῆ τῆς θείας ἀγάπης. Μέ τήν διαφορά ὅτι οὔτε ὁ φυλακισμένος μάρτυς οὔτε ὁ θαρραλέος μεταφορέας τῆς Θείας Κοινωνίας διακατέχονταν ἀπό φοβία καί ὀλιγοπιστία γιά τό Μυστήριον. Ἦσαν πλημμυρισμένοι ἀπό τόν φόβο τοῦ Θεοῦ, τήν πίστι καί τήν ἀγάπη. Μετελάμβαναν μέ πίστι, ὅχι μέ ὀλιγοπιστία!

στ'. Ἄν τυχόν βρεθοῦμε σέ συνθήκες διωγμοῦ, πολὺ σωστά πρέπει νά βροῦμε διάφορα “τεχνάσματα”, μέ τά ὁποῖα θά μεταλαμβάνουν οἱ σύγχρονοι μάρτυρες. Ἄν ὅμως ἀλλάξουμε τόν τρόπο Μεταλήψεως ἀπό φόβο, ὀλιγοπιστία καί φιλαυτία, δέν θά μπορέσουμε νά κρύψουμε τήν εὐθύνη μας: «Ἐκουσίως γάρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετά τό λαβεῖν τήν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περί ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχή κρίσεως καί πυρός ζήλος ἐσθίειν μέλλοντος τούς ὑπεναντίους»⁹. Σέ νεοελληνική ἀπόδοσι: «Ἄν, ἀφοῦ γνωρίσαμε τήν ἀλήθεια, ἀμαρτάνουμε μέ τήν θέλησί μας, δέν ἀπομένει πλέον ἄλλη θυσία νά συγχωρηθοῦν οἱ ἀμαρτίες μας, ἀλλά μᾶς περιμένει φοβερή καταδίκη καί τό αἰώνιον

9. Ἐβρ. ι' 26-27.

πῦρ πού μέλλει νά κατακαίῃ ἐκείνους πού ἀντιστέκονται στόν Θεό».

Ὅταν ἡ ἴδια ἡ συνείδησίς μας θά μᾶς καταλογίση ὅτι ἀπιστοῦμε στό Μυστήριο, δέν θά μᾶς καλύψῃ καμμία διδακτορική διατριβή περί τοῦ «πότε εἰσήχθη ἡ χρῆσις λαβίδος εἰς τήν Ἐκκλησίαν», οὔτε θά μᾶς δικαιώσῃ κάποια δῆθεν ποιμαντική μας εὐαισθησία γιά ἐκείνους πού θέλουν νά μεταλάβουν τόν Ζωοδότην ἀλλά Τόν φοβοῦνται, διότι τό ἀψευδές στόμα τοῦ Χριστοῦ εἶπε κάποτε τόν σκληρό ἀλλά ἀποφασιστικό λόγο: «Μή καί ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;»¹⁰. Καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγινε «τοῖς πᾶσι τά πάντα, ἵνα πάντως τινάς σώσῃ», ὄχι ὁμως ὡς ἄνομος ἀλλ' «ὡς ἔνομος Χριστῶ»¹¹. Ὅχι ὀλιγοπιστώντας ἢ ἀμφισβητώντας Ἐκείνον, χάριν τοῦ Ὁποίου ἔγινε τά πάντα τοῖς πᾶσι. Τά ρητορικά σχήματα νεωτεριστῶν θεολόγων, πού ἀναφέρονται στήν ἐπικινδυνότητα τοῦ «ἰοῦ τοῦ φονταμενταλισμοῦ» καί τῶν ἄλλων συναφῶν «λοιμογόνων ἰῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος», θά φανοῦν ἀνίσχυρα, ὅταν ἡ συνείδησίς μας θά μᾶς καταλογίξῃ ὅτι ἀμαρτήσαμε. Γιατί ἄραγε δέν εἶναι «λοιμογόνος» ἢ ὀλιγοπιστία καί ἡ φοβία πού μᾶς ἔρχονται ἀπό ἕναν κόσμον πού ἀγνοεῖ, περιφρονεῖ ἢ καί ἐχθρεύεται τό Ὁρθόδοξο ἦθος καί βίωμα; Δέν εἶναι διδακτική ἡ ἱστορία πού

10. Ἰω. στ' 67.

11. Πρβλ. Α' Κορ. θ' 21-22.

διασώζει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Διονύσιος (3ος αἰώνας) περί τῆς ἀφοβίας, τῆς πίστεως καί τῆς αὐτοθυσίας τῶν χριστιανῶν¹², οἱ ὅποιοι ἐν καιρῷ φοβερῆς λοιμικῆς ἐπιδημίας συμπαραστέκονταν στούς ἀσθενεῖς καί κήδευαν τούς νεκρούς σχεδόν σίγουροι ὅτι θά ἀρρωστήσουν καί θά πεθάνουν καί οἱ ἴδιοι, τήν ἴδια στιγμή πού οἱ ἐθνικοί ἔφευγαν φοβισμένοι καί ἐγκατέλειπαν ἀβοήθητους καί ἄταφους τούς ἴδιους τούς συγγενεῖς τους; Ὅταν οἱ ἡρωϊκοί ἐκεῖνοι χριστιανοί τῆς Ἀλεξανδρείας ἀψηφοῦσαν τόν θάνατο γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ θνήσκοντος συνανθρώπου, θά εἶχαν ἄραγε τήν ὀλιγοπιστία νά φοβοῦνται τήν θεία Μετάληψι ἀπό τό ἕνα Ἅγιο Ποτήριο (σήμερα τήν ἀγία λαβίδα) στόν ναό τους;

ζ'. Ἡ ἐπιστροφή στήν «παλαιά τάξι τῆς μεταλήψεως» (ὅπως στήν Λειτουργία τοῦ ἀγίου Ἰακώβου) δέν εἶναι λύσις. Πρῶτον, διότι ἡ παλαιά τάξις δέν εἶναι ἄμοιρη ἀντικειμενικῶν δυσκολιῶν (μετάληψις βρεφῶν, ἠλικιωμένων, ἀσθενῶν), λόγῳ τῶν ὁποίων εἶχε σταδιακά ἐγκαταλειφθῆ. Δεύτερον, διότι ἐφ' ὅσον ἡ μετάληψις τοῦ θείου Αἵματος προβλεπόταν καί ἀπαιτεῖ νά γίνεται ἀπό τό ἴδιο Ἅγιο Ποτήριο, δέν θά ἐπιτραπῆ ἀπό τούς ἀντιεκκλησιαστικά νομοθετοῦντες πολιτικούς ἄρχοντες. Καί τρίτον, διότι ἡ τυχόν «τροποποιήσις» της μέ χρησι πολλῶν λαβίδων,

12. Εὐσεβίου Καισαρείας, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Ζ-Ι*, ΕΠΕ, Θεσσαλονίκη 1978, τόμ. 3, κα' «Περί τῆς ἐπισκηψάσης νόσου», σελ. 54-60.

ὥστε νά ἀποφευχθῆ ἢ μετάληψις ἀπό τό ἴδιο Ἅγιο Ποτήριο, φανερώνει ὅτι φοβόμαστε καί ὀλιγοπιστοῦμε, καί ἐπομένως ὀδηγοῦμαστε στίς συνέπειες πού προαναφέρθηκαν. Ἐνας ἱερεὺς, πού ἐπὶ πολλές δεκαετίες μεταλαμβάνει χιλιάδες πιστούς (ὕγιεις καί ἀσθενεῖς) καί ὁμολογουμένως χωρίς φόβο καταλύει τό Ἅγιο Ποτήριο, ὅπωςδήποτε δέν θά διστάσῃ καί σήμερα νά παροτρύνῃ τούς φοβισμένους χριστιανούς μας νά ἀποβάλλουν τόν φόβο καί νά πλησιάσουν χωρίς ὀλιγοπιστία στό Ποτήριο τῆς Ζωῆς. Οἱ συνοδικές ἀποφάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες δέν ὑφίσταται λόγος νά ἀλλάξῃ ὁ τρόπος τῆς θείας Μεταλήψεως, εἶναι παρήγορες καί ἐνισχυτικές.

Ὅσοι φοβηθήκαμε, ἅς προσπέσουμε ἐν μετανοίᾳ σέ Ἐκεῖνον πού ἀπό ἐμᾶς ἀμφισβητήθηκε, ἅς ζητήσουμε τήν συγχώρησί Του γιά τήν ὀλιγοπιστία μας καί ἅς «ἀναστηλώσουμε» μέσα μας τήν ἀφοβία γιά τήν θεία Μετάληψι. Διότι, ὅσο φοβόμαστε τήν διασπορά ἀσθενειῶν μέ τήν χρῆσι τῆς λαβίδος, κατεβάζουμε τό Μυστήριο ἀπό τό θεῖο ὕψος του καί ἐνεργοῦμε ὡς εἰκονομάχοι. Ἡ «ἀναστήλωσις» αὐτή θά γίνῃ ἓνα ἀσφαλές κριτήριο πού θά διαχωρίζῃ τίς θεοφιλεῖς λύσεις ἀνάγκης ἐν καιρῷ διωγμοῦ ἀπό τίς ὀλιγόπιστες «λύσεις» ἐν καιρῷ εἰρήνης. Ἄς συνεχίσουμε νά μεταλαμβάνουμε ἀκριβῶς ὅπως μεταλαμ-

βάναμε, καί μάλιστα στόν ναό, ἐφ' ὅσον μᾶς τόν ἀφήνουν ἀνοικτό, ἀκόμη καί ἄν συμβῆ μαζί μέ ἐμᾶς νά μεταλαμβάνουν ἀπό τό ἴδιο Ἅγιο Ποτήριο καί ἀσθενεῖς ἀπό ὁποιαδήποτε ἀσθένεια. Ἄς μή ἐπιτρέψουμε στούς λογισμούς τῆς ὀλιγοπιστίας νά κατακυριεύσουν τόν νοῦ καί τήν καρδιά μας. Ὅταν ὁ Πέτρος κάποτε ὀλιγοπίστησε, ἄρχισε νά βυθίζεται καί ἄκουσε τόν Κύριο νά τοῦ λέγη: «Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;»¹³. Ἄν κλείσουν τοὺς ναοὺς μας, θά βρεθοῦν τρόποι μεταλήψεως, χωρὶς ἀπό ἐμᾶς τοὺς ἴδιους νά «κενωθῆ ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ»¹⁴ λόγω ἀπιστίας στό Μυστήριο τῆς ἄπειρης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τήν μετάληψι τῆς θείας Εὐχαριστίας.



13. Ματθ. ιδ' 31.

14. Α' Κορ. α' 17.

† ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ
ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ
(1934–2019)



Γερομονάχου Μύρωνος Σιμωνοπετρίτου

Πέρασε ένας χρόνος από την κοιμήσι τοῦ σεβαστοῦ, ἀοιδίμου πλέον, Πατρός μας Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου. Ὅπως κάθε Γέροντας γιά τοὺς ὑποτακτικούς του, ἔτσι καί ὁ Γέροντάς μας εἶναι γιά μᾶς γεννήτορας, διδάσκαλος, παράδειγμα, εὐχέτης. Αὐτές οἱ ιδιότητες, ὅσο ζοῦν οἱ ὑποτακτικοί, εἶναι πάντα ἐπίκαιρες, ἔστω καί ἂν ὁ Γέροντας βρισκεται εἰς τὰς οὐρανόους μονάς, ὅπως ὁ δικός μας, εὐχέτης τώρα κατ' ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ὅλων τῶν τέκνων του. Ἡ μνήμη τῶν Γεροντάδων εἶναι πάντα μιά ὑπενθύμισις, ἀφ' ἐνός μὲν τῆς ζωῆς τους, ἀφ' ἑτέρου δέ τῶν ὑποχρεώσεών μας, ὡς τέκνων καί μαθητῶν τους, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ πλησίον. Ὁ χρόνος

φθείρει πράγματα και ἀμβλύνει καταστάσεις, οὐδέποτε ὅμως μειώνει τὴν ἀγάπη, τὸν σεβασμό, τὴν εὐγνωμοσύνη πρὸς αὐτούς.

Ἔτσι, ὅταν ὁ σεβαστός ἅγιος Καθηγούμενος τῆς γείτονος Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, Ἀρχιμ. κ.κ. Χριστόφορος, ἐν ὄψει τῆς ἐτησίας ἐκδόσεως τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ τους «Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος», ζήτησε νὰ γράψωμε κάτι γιὰ τὸν Γέροντά μας, τὸν μακαριστό Ἀρχιμ. κυρό Αἰμιλιανό, τὸν εὐχαριστήσαμε καὶ θὰ προσπαθήσωμε ἐν ὀλίγοις νὰ ἀνταποκριθοῦμε, μένοντας σέ μερικούς σταθμούς τῆς ἐπιγείου ζωῆς του.

Ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, κατὰ κόσμον Ἀλέξανδρος Βαφείδης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Δήμητρας, γεννήθηκε στίς 5 Ὀκτωβρίου 1934 στήν Νίκαια τοῦ Πειραιᾶ. Ὁ παπποῦς του Ἀλέξανδρος καὶ ἡ γιαγιά του Εὐδοξία ἦσαν Μικρασιάτες δημοδιδάσκαλοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Καππαδοκίας στό χωριό Σήμαντρα. Μετά τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφή καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν, ἐγκαταστάθηκαν στὰ Νέα Σήμαντρα τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ὁ μὲν παπποῦς του Ἀλέξανδρος ἔζησε μόνο δύο χρόνια καὶ πέθανε, λόγω τῆς ἐλονοσίας, ἡ γιαγιά του ὅμως παρέμεινε ὡς δασκάλα τοῦ χωριοῦ καὶ συνέβαλε σημαντικὰ στήν ἀνασυγκρότησι τοῦ χωριοῦ Νέα Σήμαντρα.

Οἱ παπποῦδες του, ἂν καὶ ἔργαμοι, ζοῦσαν ὡς μοναχοί, μέ νηστείες, προσευχές καὶ ἀγρυπνίες. Γι' αὐ-

τό ἢ γιαγιά μετά τόν θάνατο τοῦ συζύγου της ἔλαβε τό μοναχικό Σχήμα, ἀλλά συνέχισε νά ζῆ στό χωριό ὡς κρυφή μοναχή.

Μέ τόν Ἑλληνοϊταλικό-Γερμανικό πόλεμο τοῦ 1940 ὁ Ἀλέξανδρος, ἑπτά χρονῶν, ἀνέβηκε στά Νέα Σήμαντρα Χαλκιδικῆς, ὅπου καί παρέμεινε ἕως τό τέλος τοῦ πολέμου. Στά Νέα Σήμαντρα, μαζί μέ τήν μαθητική γνῶσι ἔλαβε καί τήν ἐσωτερική πνευματική γνῶσι. Ἔμαθε νά ἀγαπᾷ τήν Ἐκκλησία, νά προσεύχεται βιωματικά, νά νηστεύη, νά διαβάζη, νά χρησιμοποιοῖ τόσο τά λειτουργικά βιβλία στίς προσευχές του, ὅσο καί τά πατερικά πνευματικά βιβλία. Ἔμαθε τήν εὐγένεια, τήν ἐπιμέλεια, τήν συνέπεια, τήν σοβαρότητα καί τήν σιωπή. Ἐλεγε ὁ Γέροντας: «Ὅταν ἤμουν μικρός, ἐπειδὴ ἐκ χαρακτῆρός μου ἤμουν ζωηρός, ἢ γιαγιά μου ὡς δασκάλα συχνά μοῦ θύμιζε: “Ἀλέξανδρε, ὅσο θά σιωπᾷς, τόσο θά φωνάζη μέσα σου ὁ Θεός”. Ἔτσι ἀπλά ἔμαθα ἀπό πολύ μικρός νά σιωπῶ, γιά νά ἀφουγκράζωμαι τήν φωνή τοῦ Θεοῦ». Σχολιάζοντας αὐτό, ἔλεγε ὅτι «δέν μᾶς κάνουν τά λόγια κοινωνικούς, ἀλλά ἢ σιωπή, ἢ ὅποια μᾶς κάνει κοινωνούς τοῦ Θεοῦ· καί ὅποιος εἶναι κοινωνός τοῦ Θεοῦ, δέν μπορεῖ νά μὴν εἶναι κοινωνικός μέ τούς ἀνθρώπους».

Ὡς μαθητής τῆς Α΄ τάξεως Γυμνασίου κατέβηκε στόν Πειραιᾶ καί τελείωσε τό ἑξατάξιο τότε Γυμνάσιο. Μετά γιά ἓνα χρόνο φοίτησε στήν Νομική Σχολή,

ἀλλά οἱ ἐσωτερικές του πνευματικές ἀναζητήσεις τόν ὀδήγησαν στήν Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἕνας φίλος του, καταξιωμένος κληρικός καί ἡγούμενος, μᾶς ἔλεγε: «Ὅταν πῆγαινα στό σπίτι τῆς γιαγιάς μου στό νησί, ἔλεγε γιά τόν Ἀλέξανδρο ὅτι ἔχει πρόσωπο σάν τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ». Καθαρός ἄνθρωπος ἡ γιαγιά, ἔβλεπε τήν καθαρότητά του καί τήν φιλοχριστία του στό πρόσωπό του.

Παράλληλα ὅμως, ὡς μαθητής καί ἐν συνεχείᾳ ὡς φοιτητής συμμετεῖχε στό ὅλο πνευματικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Εἶχε ὡς κατηχητή του τόν μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας κ.κ. Ἀναστάσιο, ὅπως ἐπίσης συνεδέετο καί μέ ἄλλους πνευματικούς ἀνθρώπους ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Εἶχε βαθύ ἱεραποστολικό πόθο, καί τήν ἀγάπη του καί τήν πίστι του στόν Θεό ἤθελε νά τήν μεταλαμπαδεύσει σέ ὅσους μπορούσε περισσότερους. Γιά νά προετοιμάσει τόν ἑαυτό του, ἀποφάσισε νά βρῆ ἕνα μοναστήρι.

Σ' αὐτή του τήν ἀναζήτησι ἀνακάλυψε τόν τότε φιλομόναχο Μητροπολίτη Τρίκκης καί Σταγῶν Διονύσιο. Μικρασιάτης καί αὐτός, 16 ἐτῶν ἔγινε μοναχός στό Ἅγιον Ὅρος, στήν Μεγίστη Λαύρα. Σπούδασε στήν Ἀθωνιάδα Σχολή, στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ἔγινε ἡγούμενος στήν Ἱερά Μονή Λειμῶνος Λέσβου καί μετά ἀπό σκληρές περιπέτειες σέ Γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεων, ἀφοῦ ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα, ἔγινε Σχολάρχης τῆς νεοϊδρυθείσης Ἐκκλη-

σιαστικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας» στήν Κύπρο, ἀπ' ὅπου ἐξελέγη τό πρῶτον τό 1951 Μητροπολίτης Λήμνου, καί κατόπιν, τό 1959, Μητροπολίτης Τρίκκης καί Σταγῶν.

Ὁ Γέροντας πῆγε στά Τρίκαλα τό 1960, ἐκάρη μοναχός ἀπό τόν Μητροπολίτη, μέ τό ὄνομα Αἰμιλιανός, στίς 11 Δεκεμβρίου τοῦ 1960 χειροτονήθηκε ἱεροδιάκονος, στίς 15 Αὐγούστου τοῦ 1961 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος στήν Ἱ. Μονή Βυτουμᾶ καί τήν 1η Ἰανουαρίου 1962 ἔγινε Ἀρχιμανδρίτης καί ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως, στό Μεγάλο Μετέωρο τῶν Μετεώρων.

Τά Μετέωρα ἐκείνη τήν ἐποχή λειτουργοῦσαν ὡς τουριστικά ξενοδοχεῖα. Ἀνάμεσα στά ἀξιοθέατα ἦταν καί μερικοί γέροι μοναχοί, μέ τούς ὁποίους οἱ τουρίστες φωτογραφίζονταν. Τοῦ Μητροπολίτου ἐκαίγετο ἡ καρδιά καί ἔκανε ἔμπονη προσευχή νά τόν ἀξιώσῃ ὁ Θεός νά ξαναδῆ τά μοναστήρια τόπο, ὅπου θά ὑμνῆται καί θά δοξάζεται ὁ Θεός. Ὁ Θεός τόν ἀξίωσε νά δῆ, πρὶν κοιμηθῆ, τά ἕξι ἐναπομείναντα μοναστήρια ἐπανδρωμένα. Σ' αὐτήν τήν ἐπάνδρωσι βοήθησαν νέοι φιλομόναχοι πού βρέθηκαν κοντά του, ἕνας ἀπό τούς ὁποίους ἦταν καί ὁ Γέροντας.

Ἕνας φίλος του καί συμμοναστής του τότε, λέγει: «Πήγαμε νά ἐτοιμαστοῦμε γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο, ἀλλά ὁ Αἰμιλιανός ἄλλαξε πορεία. Ἀγάπησε τήν ἄσκησι καί τούς ἀσκητικούς Πατέρας πού

διάβαζε και προσπαθοῦσε νά τούς μιμηθῆ σέ ὅλα. Πολύ νηστευτής και πολύ ἀγρυπνητής, βρῆκε μιá μικρή σπηλιά στό Μετέωρο, και ἐκεῖ ἀγρυπνοῦσε ὅλη νύκτα. Ὁ Θεός τόν χαρίτωσε και τόν ἔκανε ἐν συνεχείᾳ πατέρα πολλῶν μοναχῶν και μοναζουσῶν και πολλῶν πνευματικῶν τέκνων στόν κόσμω».

Πρίν ὅμως γίνῃ ἡγούμενος στό Μετέωρο, ὁ Σεβασμιώτατος γιά ἓνα μικρό διάστημα, τεσσάρων περιπίου μηνῶν, τόν ἔστειλε στήν ἱστορική Ἱερά Μονή τοῦ Δουσίκου, κτήτορας τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἅγιος Βησσαρίων, ἐπίσκοπος Λαρίσης, ὁ θαυματουργός. Ἐκεῖ ὁ Γέροντας σέ κάποια θεία Λειτουργία ἔζησε ζωντανά και ὀφθαλμοφανῶς τήν παρουσία τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, ἔχοντας ὡς συλλειτουργό του τόν ἅγιο, ἀπλό ἱερέα παπα-Δημήτρη Γκαγκαστάθη. Ὅμως τήν ὅλη του ζωή σημάδεψε και ἓνα βίωμα θεοφανείας πού ἔζησε ἐκεῖ.

Τό περιγράφει, ἀλλά τό κρύβει κάτω ἀπό ἄλλο ἀγνωστο πρόσωπο μοναχοῦ. Μετά τήν κοίμησί του, ἐμεῖς μπορούμε νά βεβαιώσωμε και ἀπό ἄλλες μαρτυρίες, ἀλλά και ἀπό τίς λεπτομέρειες τῆς περιγραφῆς, ὅτι ἦταν ὁ ἴδιος πού εἶχε αὐτό τό βίωμα, πού σημάδεψε τήν μετέπειτα πορεία του. Βρίσκεται στήν ὁμιλία «Ἡ προσευχή τοῦ Ἁγίου Ὁρους χθές και σήμερον», ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στήν Μητρόπολι Δράμας τήν 24ῃ Ἀπριλίου 1983, και τό μεταφέρομε αὐτούσιο: «...Ἐπιτρέφατέ μου, πρίν προχωρήσω, νά

Σᾶς ἀναφέρω διά κάποιον μοναχόν, τόν ὁποῖον ἐ-
γνώρισα καί –ὅπως ὅλοι μας περνοῦμε τέτοιες δυσ-
κολίες– διήρχετο εἰς τό μοναστήρι του μίαν κρισι-
μωτάτην ἐποχὴν δύσκολες ἡμέρες! Τό μυαλό του τό
πυρπολοῦσε ὁ πονηρός ἐχθρός καί δυνάμεις ἀντίθε-
τες ἤθελαν νά τόν “πετάξουν” καί ἀπό πρίγκιπα τῆς
Ἐκκλησίας νά τόν μεταποιήσουν εἰς ἀναζητητὴν δῆ-
θεν τῆς ἀληθείας. Ἡ ψυχὴ του βογγοῦσε σάν τά ἀ-
φρισμένα κύματα καί ζητοῦσε τὴν λύτρωσιν ἀπό τῆς
δυσχερείας. Ἐνεθυμείτο πότε-πότε τὴν εὐχὴν αὐτὴν,
ἀλλὰ ἔβγαινε τόσον ἀδύναμη, διότι δέν ἐπίστευεν εἰς
αὐτὴν. Τό περιβάλλον του τό ἄμεσον δέν τόν βοηθοῦ-
σε καθόλου· ἦτο ἀρνητικόν. Ταλαίπωρος πού γίνεται
ὁ ἄνθρωπος, ὅταν προβληματίζεται. Ποιός ὅμως δέν
διέρχεται ἀπό τοιαῦτες φρικτές ἡμέρες, σκοτεινές
νύκτες, τραγικὲς δοκιμασίαι;

»Λοιπόν, ὁ μοναχός μας δέν ἤξευρε τί νά κάνῃ. Ὁ
περίπατος δέν τοῦ ἔδιδε τίποτε. Ἡ νύκτα τόν ἔπνι-
γε. Καί κάποια νύκτα μέσα εἰς τό πνίξιμο πού ἔνοι-
ωθε, ἀνοίγει τό παράθυρο τοῦ κελλιοῦ του νά ἀνα-
πνεύσῃ. Ἦταν σκοτάδι, κάπου τρεῖς τῆς νυκτός. Καί
ὅπως ἦταν κουρασμένος, ἐπῆγε νά τό κλείσῃ, μήπως
μπορέσῃ λίγο νά ξεκουρασθῇ. Ὅμως σάν νά ἔγινε
τριγύρω του –ἔξω ὅλο τό σκοτάδι– σάν νά ἔγινε
φῶς! Σκύβει νά δῇ, πόθεν ἔβγαινε αὐτό τό φῶς! Ἀλ-
λά, ἀπό πουθενά δέν προήρχετο. Τό σκότος τό ἀ-
νυπόστατον ἔγινε φῶς. Ἡ καρδιά ἀκόμη τοῦ ἰδίου

ἦταν σκοτεινή. Τό κελλί του, ὅταν ἦλθε πρὸς αὐτό, εἶδε ὅτι καὶ τοῦτο ἔγινε φῶς! Κοιτοῦσε μήπως τό φῶς αὐτό ἦτο ἀπό τήν λάμπα. Ὅμως δέν μποροῦσε ἡ λάμπα τοῦ πετρελαίου νά γίνη καί νά κάνη τό πᾶν φῶς!

»Ἡ καρδιά του τώρα δέν ἦταν ἀκόμη φωτεινή, ὅμως εἶχε κάποιαν ἐλπίδα· χωρίς νά καταλαβαίνη καί ὁ ἴδιος, μέσα εἰς τό ξάφνιασμά του καί μέσα εἰς τήν ἐλπίδα πού ἀνέβλεπε, βγαίνει εἰς τήν μαύρη αὐλή τοῦ μοναστηριοῦ, πού πολλές φορές τοῦ εἶχε φανῆ σάν κόλασι· βγαίνει μέσα εἰς τήν σιωπή, μέσα εἰς τήν νυχτιά. Μά παράξενο! Ὅλα ἦσαν φανερά! Τίποτε δέν ἦταν κρυμμένο μέσα εἰς τήν σκοτεινιά. Ὅλα μέσα εἰς τό φῶς, καί τά ξύλινα δοκάρια καί τά παράθυρα, ὁ ναός, τό χῶμα πού πατοῦσε, ὁ οὐρανός, ἡ βροσί πού ἔτρεχε συνεχῶς, τά τριζόνια ἐκεῖ, οἱ πυγολαμπίδες, τά νυχτοπούλια, ὅλα παρουσιάσθηκαν ἐκεῖ, ὅλα! Καί κατέβαιναν καί τά ἄστρα, καί χαμήλωνε ὁ οὐρανός, μᾶλλον τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ὅλα εἶχαν γίνη –γῆ καί οὐρανός– ἕνας οὐρανός! Καί ὅλα μαζί ἔφαλλαν τήν εὐχή, ὅλα ἔλεγαν τήν εὐχή. Καί ἡ καρδιά του παραδόξως ἄνοιξε καί αὐτή καί ἄρχισε νά χορεύη, ἄρχισε καί ἐκείνη νά κτυπᾷ καί νά συμμετέχη ἄθελά της εἰς τήν ἰδίαν τήν εὐχήν καί τά πόδια του δέν ἤξευρε τί νά τά κάνη.

»Οὔτε κατάλαβε πότε ἄνοιξε τήν πόρτα καί μπῆκε μέσα εἰς τόν ναό, πότε “ντύθηκε”, πότε ἦλθε κά-

ποιος άλλος μοναχός γεροντάκος, πότε άρχισε τήν λειτουργία του, πότε ήλθαν και οι άλλοι μοναχοί. Τί έγινε δέν ήξευρε. Είχε χάσει τόν συνειρμόν του, ήξευρε μόνον ότι εύρίσκεται μπροστά εις τό θυσιαστήριον, ένώπιον του άοράτως παρισταμένου Θεοῦ και λειτουργοῦσε. Και κτυπώντας τά πληκτρα –άς ποῦμε έμείς έτσι– τής καρδιάς και του θυσιαστηρίου, ή φωνή άντηχοῦσε επάνω εις τό υπερουράνιον θυσιαστήριον. Η λειτουργία προχώρησε, ό ναός έφωτίζετο από τά κανδήλια μυστικώτατα. Τελείωσε τό Εὐαγγέλιο. Τό φῶς δέν υπήρχε τριγύρω του, μά τό φῶς είχε φωλιάσει εις τήν καρδίαν του. Όλα τελείωσαν, όμως δέν τελείωνε πιά τό τραγούδι πού είχε αρχίσει ή καρδιά του. Ναι, είδε –μέσα εις τήν έκστασίν του– ότι γη και ούρανός ψάλλουν τήν εύχήν και κατάλαβε ότι ό μοναχός ζη και φαίνει, όταν σκιρτά από τήν εύχήν. Άρκεί μόνον νά παύση νά υπάρχη διά τόν έαυτόν του».

Στό έξής δέν έχουμε άπλη εξέλιξη του βιώματος, αλλά μία καινούργια ζωή. Σέ εκείνη τήν κρισιμώτατη στιγμή τής ολοκληρωτικής αὐτογνωσίας, πού τό «ναί» ή τό «όχι» θά είχε αιώνιες διαστάσεις, ό Γέροντας έννοιωσε μέσα του αγάπη για τόν Θεόν και παραδέχθηκε τήν νέκρα τής μεγάλης πτώσεως του ανθρώπου. Κατάλαβε πῶς έπεσε ό άνθρωπος, και κατάλαβε τί είναι ό τραυματισμός τής ανθρωπίνης

φύσεως. «Μέγα τραῦμα ὁ ἄνθρωπος», ὅπως μᾶς ἔλεγε.

Μέ πανηγυρική λοιπόν διάθεσι δόθηκε ὁλόκληρος στὸν ἠγαπημένο του Χριστόν, χωρίς καμμιά προϋπόθεσι. Ὑποτάχθηκε καί νίκησε τὸν Παντοδύναμο. Κέρδισε τὸν πολύτιμο μαργαρίτη. Ἔγινε ἔτοιμος γιὰ κάθε ὑπακοή σέ Αὐτόν, γιὰ κάθε ὑπηρεσία πού θά τοῦ ζητήσῃ στό ἐξῆς, γιὰ κάθε θέλημά Του. Γέμισε ἀπό ὅλες τίς χάρες καί τίς ἀρετές τοῦ Παναρέτου.

Ὅλα αὐτά τὰ βιώματα τοῦ Γέροντος τὰ συναντᾷ κάποιος, ψάχνοντας συνεχῶς μέσα στά κείμενα, ὅπου τὰ περιγράφει μέ λεπτομέρειες καί τὰ ἀποκαλύπτει κάπως συνεσκιασμένα. Δέν ἀφήνει νά φαίνεται ὁ ἑαυτός του· προβάλλει πάντα τὸν ἠγαπημένον του, τὸν Θεόν.

Αὐτό ἦταν τό ξεκίνημά του, ἡ προετοιμασία. Προετοίμασε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὸν Θεόν, καί τὸν προετοίμασε ὁ Θεός γιὰ τὴν Ἐκκλησία του.

Μετά ἀπ' ὄλο αὐτό ἐργάζεται στὸν «ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου», μόνον εἰς δόξαν Θεοῦ. Τί ἔζησε ὁ Γέροντας; Ἔζησε τὸν Θεόν. Τί θέλει ὁ κόσμος; Θέλει τὸν Θεόν. Αὐτό ἀκριβῶς ἔκανε. Μετέδωσε τὸν Θεόν «ἐποίησε καί ἐδίδαξε».

Ὁ Γέροντας ἦταν πάντα ἤρεμος, εὐχαρις, ἱεροπρεπής, ἀρχοντικός. Λειτουργοῦσε σχεδόν καθημερινῶς, κάτι τό ὁποῖο διατήρησε μέχρι τὴν ἀσθένειά του. Ἔζη καί ἐζωογονεῖτο ἀπό τὸν «Ἄρτον τῆς Ζωῆς».

Στά έξομολογητήρια –δυό φορές τήν εβδομάδα στά Τρίκαλα καί μία στήν Καλαμπάκα– τόν περικύκλωνε πλῆθος νέων καί παιδιῶν, χάριν τῶν ὁποίων ὁ Γέροντας δέν σκεπτόταν κόπο, χρόνο, δάκρυα, προσευχές, κακοπάθεια καί ἄδικες κατηγορίες. Ἔτσι, γίνεται πατέρας «υἱῶν» καί «θυγατέρων» τοῦ Θεοῦ. Ζῆ καί αἰσθάνεται ὡς ἀληθινός ἀπόστολος. Ἡ ζωή του εἶναι ἀφιερωμένη στόν Θεόν καί τά τέκνα του, τέκνα τοῦ Θεοῦ. Ὅλα αὐτά ἐντελῶς ἐλεύθερα, χωρίς νά ὑποχρεῶνη κανένα καί χωρίς νά περιμένη τίποτε ἀπό κανένα. Ἀπό τό σύνολο αὐτῶν τῶν νέων ἀρχίζουν νά ξεχωρίζουν καί μοναχικές κλίσεις καί κλήσεις. Δέν προτρέπει κανένα νά ἀφιερωθῆ καί δέν ἀποτρέπει κανένα. Ὁ καθένας ἀπό ἄπονος τοῦ ἀποφασίζει, ἀξιοποιῶντας τά χαρίσματα τοῦ Θεοῦ μέ τήν βοήθεια τοῦ Γέροντος.

Ἔδινε ἀπαντήσεις, μᾶλλον ἔδειχνε διεξόδους καί ἤ ἀποφασίς δική σου. Κάποτε, ὅταν κάποιος τοῦ εἶπε, «δέν μοῦ λέτε τό ἕνα πού πρέπει, νά τελειώσω με;», τοῦ ἀπάντησε: «Λάθος μοναστήρι διάλεξες». Ἡ συμβουλή του δέν καταργοῦσε τήν ἐλευθερία, οὐτε τήν εὐθύνη τῆς ἀποφάσεως. Ὁ σεβασμός στήν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου ἦταν τό πιό χαρακτηριστικό τῆς προσωπικότητός του.

«Τί εἶναι ὁ Γέροντας;» ἔλεγε σέ παιδιά του, φοιτητές τότε. «Ἐνα σκαμνί. Πατάς, καί φθάνεις στόν Θεόν· τοῦ δίνεις μετά μιά κλωτσιά καί μένεις κρα-

τημένος από τόν Θεόν! Δηλαδή πρέπει νά μάθης ὁ ἴδιος νά κρατιέσαι ἀπό τόν Θεόν». Τήν σύνδεσι τῶν παιδιῶν του μέ τόν Θεόν λαχταροῦσε καί αὐτή τόν ἐνδιέφερε.

Ἡ ζωή του ἦταν μαρτυρική, ἀποστολική, μοναχική. Ὡς μάρτυρας μαρτυροῦσε Χριστόν, ὡς ἀπόστολος εὐηγγελίζετο τόν Χριστόν, καί ὡς μοναχός ζοῦσε τήν αὐταπάρνησι καί τήν κένωσι τοῦ ἑαυτοῦ του.

Τό 1963 ἐγκαταστάθηκαν οἱ δύο πρῶτοι μοναχοί στό Μεγάλο Μετέωρο. Ὁ δρόμος, τό μονοπάτι ἀνάμεσα στά βράχια, δέν ἔμεινε πλέον χορταριασμένος. Τά νεανικά πόδια, ἀνεβαίνοντας καί κατεβαίνοντας, τόν διατηροῦσαν πάντα ἀνοικτό. Ἔτσι, μέσα στήν δεκαετία 1963-1973 ἔγιναν 14 μοναχοί καί ἦσαν καί 7-8 δόκιμοι.

Στό κεφάλαιο Μοναχισμός, δέν ἔκανε τοῦ κεφαλιοῦ του. Ἦταν βαθύς γνώστης τῆς ὅλης ἀσκητικῆς βιβλιογραφίας. Ὁ ἴδιος ἔζησε ὅπως διάβαζε, ἀλλά ὅ,τι ἔκανε, τό ἔκανε καί συμβουλευόμενος καταξιωμένους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, σημερινούς ἀγίους τῆς Ἐκκλησίας μας: ἅγιο Ἀμφιλόχιο Μακρῆ τῆς Πάτμου, ἅγιο Παῖσιο τόν Ἀγιορείτη, ἅγιο Ἰουστῖνο τόν Σέρβο, ἅγιο Ἐφραίμ τόν Κατουνακιώτη, π. Φιλόθεο τῆς Πάρου, π. Ἀθανάσιο Χαμακιώτη, π. Δαμασκηνό Κατρακούλη τοῦ Μακρινοῦ κ.ἄ.

Παράλληλα μέ τήν ἀνδρική ἀδελφότητα, ἀναπτύχθηκε καί ἡ γυναικεία ἀδελφότητα (τοῦ σημερινοῦ

Ίεροῦ Κοινοβίου τῆς Ὁρμουλίας), ἡ ὁποία πρωτοεγκυκλοπαιδικά καταστάθηκε σέ ἓνα μικρό μοναστηράκι τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Καλαμπάκας, πάνω σέ βράχο, μέ Γερόντισσα τήν νῦν Γερόντισσα Νικοδήμη.

Ὅλα αὐτά μέχρι τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1973, ὁπότε γιά πολλούς λόγους, πρακτικούς καί ἐκκλησιαστικούς, ἡ ἀδελφότητα μετεγκατεστάθη στό Ἅγιον Ὅρος. Κύριος λόγος ἦταν ἡ βοήθεια στήν ἐπάνδρωσι τῆς Κοινοβιακῆς Ίεράς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἁγίου Ὅρους, ὅπου τόν Μάιο τοῦ 1973 κοιμήθηκε ὁ Γέροντας Ἀρχιμ. Χαράλαμπος, καί εἶχε μεγάλη λειψανδρία. Οἱ πατέρες τῆς Σιμωνόπετρας παρεκάλεσαν τόν Γέροντα νά πάη μέ τήν συνοδία του καί νά ἀναλάβῃ τήν Μονή. Πράγματι, ὁ Γέροντας ἀνταποκρίθηκε καί ἔτσι βρέθηκε ἡ ἀδελφότητα ἀπό τόν βράχο τοῦ Μεγάλου Μετέωρου στόν βράχο τοῦ Ἁγίου Σίμωνος. Οἱ παλαιοί πατέρες χάρηκαν καί ἀγάπησαν τοὺς νέους· οἱ νέοι τακτοποιήθηκαν καί ὑπηρετήσαν τοὺς γέροντες καί ἔγινε μιὰ ἐνιαία ἀδελφότητα 30 μοναχῶν.

Γεφυρώθηκε τό χάσμα τῆς ἡλικίας, τό ὁποῖο ὑπῆρχε καί τό ὁποῖο ἦταν καί αὐτό μιὰ ἀπό τίς αἰτίες λειψανδρίας, ἀφοῦ οἱ νέοι πού ἔρχονταν δέν μπορούσαν νά συμπορευθοῦν μέ τοὺς γέροντες. Στήν Σιμωνόπετρα τά γεροντάκια, 13 τόν ἀριθμό, ἦταν ἀπό 50 ἕως 100 χρονῶν. Ἡ συνοδία τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ ἦταν ἀπό 17 ἕως 39 χρόνων. Ἐτσι ἀποτελέσθη

κε ἡ ἐνιαία πλέον ἀδελφότητα τῶν 30 μοναχῶν ἀπό 17 ἕως 100 ἐτῶν.

Στίς 25 Νοεμβρίου τοῦ 1973, οἱ γέροντες ψήφισαν καί ἐξέλεξαν νέο ἡγούμενο τῆς ἀδελφότητος τόν Γέροντα Αἰμιλιανό, ἡλικίας τότε 39 ἐτῶν. Ἡ ἐνθρόνισίς του ἀπό τήν Ἱ. Κοινότητα ἔγινε στίς 17 Δεκεμβρίου, καί στίς 24 Δεκεμβρίου ἔγιναν οἱ δύο πρῶτες κουρές τῶν δοκίμων ἀπό τά Μετέωρα, μήνυμα νέας ζωῆς εἰς τήν παλαιάφατον Ἱεράν Μονήν τοῦ Ἁγίου Σίμωνος, ἀλλά γενικῶς καί τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀφοῦ τό παράδειγμα τοῦ Γ. Αἰμιλιανοῦ τό ἀκολούθησαν καί ἄλλες ἀδελφότητες ἀπό ἄλλα ἐξωαγιορειτικά μοναστήρια.

Ἡ κοινοβιακή ζωή στήν Σιμωνόπετρα συνεχίστηκε ἀρμονικά. Οἱ νέοι ἀγαποῦν καί σέβονται καί συμβουλεύονται τούς γεροντότερους, καί οἱ γέροντες ἐμπιστεύονται καί διδάσκουν τά τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰς τούς νέους. Ἡ παράδοσις εἶναι κάτι πού μεταδίδεται ἔμπρακτα καί ὄχι θεωρητικά. Ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, ὡς Καθηγούμενος, κατόρθωσε ὄχι μόνο νά τόν ἐμπιστευθοῦν, ὄχι μόνο νά τόν ἀγαπήσουν, ἀλλά καί νά πίνουν νερό στό ὄνομά του.

Ὁ μακαριστός Γερο-Μελέτιος ὁ ἀπλοῦς, ὅταν ὁ Γέροντας χοροστατοῦσε στίς ἀγρυπνίες, πῆγαινε, τοῦ ἔβαζε μετάνοια καί ἔλεγε: «Χαίρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί· Χαίρε, ξύλον εὐσκιόφυλλον, ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί».

Ὁ Γερο-Γελάσιος, δυναμικός, εὐφυής, ἄνθρωπος μέ διοικητικές ικανότητες, ὅταν ἔβλεπε τούς νέους μοναχούς νά μπαινοβγαίνουν γιά δουλειές καί σπουδές, ἔλεγε: «Γέροντα, μάζεψε τά καλογέρια σου· θά τά χάσης, θά σοῦ φύγουν». Καί ὁ Γέροντας τοῦ ἔλεγε: «Γερο-Γελάσιε, μείνε ἤσυχος· δέν θά πᾶνε πουθενά, ἐδῶ θά εἶναι...» Καί ὁ Γερο-Γελάσιος ἔλεγε: «Σέ θαυμάζω· πῶς κάνεις κουμάντο αὐτούς τούς μικρούς καί σέ ἀγαπᾶνε τόσο πολύ!».

Ὅταν ἄρχισαν τά Γεροντάκια ἕνα ἕνα νά φεύγουν, εἶχε –καί μᾶς τό ἔλεγε– τήν σιγουριά καί τήν βεβαιότητα, ὅτι ὁ καθένας τους βρίσκει τόν τόπο του κοντά στόν Θεόν. Εἶχε βαθειά τήν αἴσθησι τῆς σωτηρίας των.

Νά ἀναφέρωμε ἐπίσης ὅτι ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός εἶχε καί ιδιαίτερο σύνδεσμο φιλίας, ἀλλά καί ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, μέ τόν μακαριστό π. Γεώργιον Καψάνη, Καθηγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου. Συνεργάσθηκαν τόν Μάιο τοῦ 1974, ὅταν ὁ Γέροντας ἤθελε νά κάνη τίς πρῶτες χειροτονίες, καί ὑπῆρχαν πρακτικές δυσκολίες γιά νά γίνουν στό Ἅγιον Ὅρος. Τότε τίς ἔκανε στήν Ἱερά Μητρόπολι Χαλκίδος, στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ΑΡΜΑ, ὅπου ἠγούμενος ἦταν ὁ π. Γεώργιος. Ὅταν κατόπιν, τόν Ἰούλιο τοῦ 1974, δημιουργήθηκαν τά ἐκκλησιαστικά προβλήματα στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὁ π. Γεώργιος μαζί μέ τήν συνοδιά του ἤλθε στό Ἅγι-

ον Ὅρος. Φιλοξενήθηκαν γιά λίγες ἡμέρες στήν Ἱερά Μονή Σίμωνος Πέτρας, καί μέ τήν μεσολάβησι καί τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ μετακόμισαν καί κοινοβίασαν στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, ὅπου ὁ π. Γεώργιος ἔγινε ἡγούμενος. Ἄνοιξε ἔτσι καί γι' αὐτήν τήν Μονή καινούργια σελίδα στήν νεώτερη ἱστορία της καί ἡ σχέσις τῶν δύο μοναστηριῶν συνεχίσθηκε ἡ ἴδια.

Ὡς φιλόστοργος πατέρας ἔπρεπε νά τακτοποιήσῃ καί τά ἄλλα παιδιά του, τήν νεοσυσταθεῖσα γυναικεία ἀδελφότητα. Γι' αὐτό ὁ Γέροντας εἶχε μεγάλη ἐμπιστοσύνη στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, καί δέν διαψεύσθηκε.

Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1974 ἡ Σιμωνόπετρα ἀγόρασε ἀπό τήν Ἱερά Μονή Βατοπαιδίου τό ἐρειπωμένο καί ἐγκαταλελειμμένο Μετόχι της, στήν Ὀρμύλια Χαλκιδικῆς. Ὅταν τό πρωτοεῖδαν οἱ πατέρες, κατατρόμαξαν. Μόνο χαλάσματα, ἀγκάθια, κοπριές καί φίδια ὑπῆρχαν. Διερωτήθηκαν πῶς αὐτός ὁ χώρος θά γίνῃ κατάλυμα μοναζουσῶν.

Ἐχοντας ὡς πρότυπο τῆς ζωῆς του ὁ Γέροντας τόν πατριάρχη Ἀβραάμ, πού ἄκουσε τήν φωνή τοῦ Θεοῦ καί πῆγε στήν ἄγνωστη Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ὁδήγησε τρόπον τινά καί ἐκεῖνος τίς ἀδελφές μέ τήν βεβαία πίστι, ὅτι δίπλα του στέκει ὁ Θεός. Ἐπίσης οἱ ἀδελφές, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στόν πατρικό του λόγο καί ἀψηφῶντας τίς δυσκολίες –χωρίς κἄν τά

στοιχειώδη, νερό και ρεῦμα— ἦλθαν στό πουθενά και ἐγκαταστάθηκαν. Εἶχαν τήν πεποίθησι, πού τούς ἐνέπνευσε ὁ Γέροντας, ὅτι ὁ Θεός θέλει τήν αὐταπάρνησι γιά νά δείξη τήν πρόνοιά Του. Ὅταν ἐμεῖς, ἔλεγε ὁ Γέροντας, δέν μποροῦμε νά ἔχουμε τήν αἴσθησι τῆς αὐταπαρνήσεως, δέν μποροῦμε νά ζήσουμε τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ.

Ἄρχισαν νά συμμαζεύουν, νά κτίζουν και νά ἀνακαινίζουν τά ἐρείπια μέ ζῆλο, φιλοθεΐα, ἀγάπη και ἐμπιστοσύνη στόν Γέροντα και μέ πνεῦμα θυσίας. Ἔτσι ἔγινε τό Κοινόβιο αὐτό πού εἶναι σήμερα, τοῦ ὁποίου εἶναι κτήτορας και εἰς τοῦ ὁποίου τόν ἐξωνάρθηκα τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου νέου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου σήμερα ἀναπαύεται τό σκῆνωμά του. Ὅ,τι γίνεται εἰς δόξαν Θεοῦ, ὁ Θεός τό εὐλογεῖ!

Μαζί μέ τό Μετόχι τῆς Ὁρμύλιας ὁ Γέροντας φρόντισε και γιά τά ἄλλα Μετόχια, τά παλαιά τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους στήν Θεσσαλονίκη, τῆς Ἀναλήψεως στήν Ἀθήνα, ἀλλά και γιά τήν δημιουργία ἄλλων τριῶν στήν Γαλλία μέ ἀδελφούς Ὁρθοδόξους Γάλλους.

Ὡς ἀγιορείτης Ἡγούμενος συμμετεῖχε στά κοινά τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Στό γράμμα τῆς Ἱερᾶς Κοινοτήτος, πού διαβάσθηκε στήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ, γράφει: «Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Κοινότης μετά πολλῆς εὐγνωμοσύνης μέμνηται τῆς

πολυτίμου συνεισφορᾶς τοῦ ἀειμνήστου Πατρός εἰς τὰ κοινά τῆς Ἁγιωνύμου ἡμῶν Πολιτείας, εἰς περιστάσεις κρισίμους καί κινδυνώδεις δι' αὐτήν. Διά τῆς εἰρηνοποιοῦ καί ἀγαθοδώρου παρουσίας του καί τῆς βαθείας διακρίσεώς του, ἐπετύγχανε νά ἀμβλύνη ἀντιθέσεις, νά συμβάλλη εἰς ἐπίλυσιν προβλημάτων, νά συνάπτῃ τὰ διεστῶτα. Βαθύς γνώστης τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ μοναχισμοῦ καί τῶν παραδόσεων τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τόπου, καί πιστός εἰς τὰς ὑπεραιωνοβίους ἀρχάς καί τό πανάρχαιον καθεστῶς του, ἦτο συγχρόνως κάτοχος μιᾶς σοφίας, ἣτις δέν ἦτο διανοητική οὔτε μόνον καρπός τῆς βαθείας θεολογικῆς μορφώσεως καί καταρτίσεως του καί ἐντροφήσεως εἰς τὰ ἔργα τῶν Πατέρων, ἀλλά πρό πάντων καρπός ἑνός γνησίου πνευματικοῦ βιώματος θυσιαστικῆς ἀσκήσεως, ὀλοκληρωτικῆς αὐταπαρνήσεως καί συνεχοῦς καί ἐντόνου λειτουργικῆς ζωῆς...». Αὐτά ἦταν πού φαίνονταν καί γνωρίζουμε ὅλοι μας.

Ὁ Γέροντας ὅμως ἐργάσθηκε πολύ γιά τήν ἐσωτερική του τελειότητα καί ἀγιότητα, μέσα στήν σιωπή καί τήν ταπείνωσι. Ἦταν σιωπηλός. Δέν ἔλεγε περιττά λόγια. Ἦταν ταπεινός, παρ' ὅλο πού φαινόταν ἐγωιστής. Ὅταν κανεῖς τόν ἔβλεπε ἀπό μακριά, ἔνοιωθε ὅτι εἶναι ἀγέρωχος καί ἀπλησίαστος. Ὅταν ὅμως κανεῖς τόν πλησίαζε, τότε καταλάβαινε ὅτι εἶναι προσηγής, μέ τὰ αὐτιά του πάντα ἔτοιμα νά ἀκούσῃ τόν καθένα πού πήγαινε κοντά του. Ἔτσι μποροῦσε

καί κατέβαζε τόν Θεόν στήν γῆ, στά παιδιά του, καί ανέβαζε τίς δυσκολίες των, τίς προσωπικές, τίς ἀγιορειτικές, τῶν πιστῶν ἀνθρώπων, εἰς τόν οὐρανόν.

Κάποιος ἀπό τούς παλαιότερους Σιμωνοπετρίτες μοναχοῦς, ὅταν εἶδε τόν τόσο πολύ κόσμον συγκεντρωμένο γιά τήν κοιμήσι του, εἶπε: «Μπορεῖ νά σκεφθῆ κάποιος, πόσες ὥρες ἀφιέρωσε ὁ Γέροντας γιά τόν καθένα ἀπό ὄλους ἐμᾶς· χρόνο συναντήσεων καί χρόνο προσευχῆς ἐν τῷ κρυπτῷ. Τά θαύματά του τά βλέπουμε στήν ζωή μας ὁ καθένας μας».

Δέν κουραζόταν. Εἶχε τήν αἴσθησι ὅτι αὐτό εἶναι τό ἔργο τοῦ Θεοῦ· τό ἔργο τό ἀποστολικό, πού τοῦ ἀνέθεσε ὁ Θεός.

Τό 1995 ὅμως ἕνας μόνιμος κλονισμός τῆς υἱείας του τόν ἐξανάγκασε νά ἀφήσῃ τήν Σιμωνόπετρα καί νά παραμείνῃ στό Μετόχι τῆς Ὁρμούλιας τά ὑπόλοιπα χρόνια μέχρι τῆς ὀσιακῆς κοιμήσεώς του στίς 9 Μαΐου τοῦ 2019.

Ἡ ἡγουμενία τοῦ Γ. Αἰμιλιανοῦ στήν Ἱερά Μονή Σίμωνος Πέτρας θεωρεῖται ὡς μία ἀπό τίς πιό εὐλογημένες περιόδους τῆς νεώτερης ἱστορίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Ἐν κατακλείδι, θά μεταφέρω μερικά ἀπό τά υἱικά, στοργικά καί πλήρη εὐγνωμοσύνης ἀποκαλυπτικά λόγια τοῦ νῦν Πατρός καί Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρχιμ. κ. Ἐλισαίου, τά ὁποῖα εἶπε ὡς τόν ὕστατον ἐπικήδειον χαιρετισμόν ἀπό μέρος ὄλων

τῶν πατέρων καί ἀδελφῶν, πνευματικῶν τέκνων τοῦ ἐκλιπόντος Γέροντος Αἰμιλιανοῦ.

«... Πολυσέβαστέ μας, πολυαγαπητέ μας Γέροντα καί μακαριστέ μας Πατέρα, εἶναι δύσκολον... νά ἀρθρώσωμε λόγια πρέποντα στήν ἐκδημία τοῦ μεγάλου Πατρός μας...

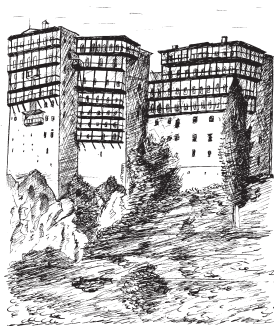
»Δέν ξέρουμε τί νά ποῦμε! Τό γεγονός εἶναι ὀδυνηρόν ἢ χαροποιόν; Ὁ πατήρ ἡμῶν, ὡς θά ἔλεγεν εἰς παρομοίαν περίπτωσιν ὁ μέγας παρηγορητής Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ἐξεδήμησεν. Ποιός ἦταν αὐτός; Ὁ ὁμολογητής τοῦ Χριστοῦ, ὁ δεύτερος Ἰώβ, ἡ σπανία καλλονή τῶν μοναχῶν, ὁ τῆς ἀγάπης δημιουργός, ὁ παντοφίλητος ἀνήρ, ὁ ἔνσαρκος ἄγγελος, ὁ πολύδακρυς ὀφθαλμός, ὁ φιλομαθῆς νοῦς, ὁ θεία γνώσει πεπλουτισμένος, ὁ πολὺς ἐν ταπεινοφροσύνῃ καί πολλοστός ἐν συνέσει, ὁ ἀμφοτεροδέξιος τρόπων, νοητῶν καί ὀρατῶν, ὁ γνήσιος ὁδηγός καί ὑπεργνήσιος Πατήρ.

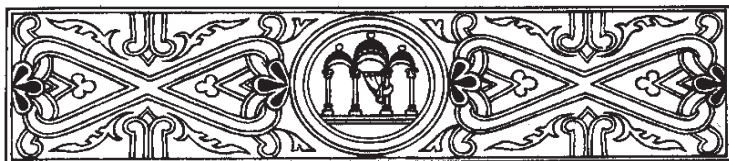
»Δέν εἶναι ὀδυνηρόν αὐτό πού πάθαμε, ἀλλά, ὅπως ὁ ἴδιος θά μᾶς ἔλεγε, καί λίαν περιχαρές. Δέν ἀπέθανεν ὁ Γέροντας, ἀλλά μετέστη εἰς αἰώνιον ζωήν. Θά τόν καλύψη ἡ γῆ, ἀλλά ὁ οὐρανός θά τόν ὑποδεχθῆ. Τόν περιμένουν φίλοι ἄγιοι, τέκνα καί ἀδελφοί μικροί καί μεγάλοι καί γέροντες, ἡ χορεία τῶν ἀγγέλων καί ἡ ὁμοσκηνία τῶν ἀσκητῶν, οἱ κοινοβιάρχες, οἱ Μετεωρίτες καί οἱ Ἄγιορεῖτες...

»Ω! Γέροντα, εὐθεΐα ἡ καρδιά σου, εὐθεΐα καὶ ἡ ὁδός σου. Ὅσια ἡ μνήμη σου, μακαρία ἡ ἐνθύμισίς σου. Ποῖος δέν θυμᾶται ὅτι πάντα μέχρι τελευταίας στιγμῆς ἦσαν φαιδρός, χαρούμενος, εὐγενής καὶ μελίχιος; Ποῖος, ἀλήθεια, σέ συνήντησε καὶ δέν σέ ἠγάπησε; Ποῖος συνομίλησε ἢ ποιός συναντήθηκε μαζί σου καὶ δέν τοῦ ἐγλύκανες τήν καρδιά; Ὅλοι ἐπιθυμοῦσαν νά εἶναι κοντά σου! Ὅλοι, καὶ πρό παντός οἱ ἀπλές καρδιές διέκριναν πάνω σου τήν ἀρετή, τούς εἴλκυε ἡ φωτεινή καθαρότητά σου...

»Δεόμεθά σου, ἀγιώτατε Πάτερ, “ἄρμα Ἰσραήλ καὶ ἰππεύς αὐτοῦ”, μή ἐάσης ἡμᾶς ὄρφανούς, ἀλλά πρέσβευε ὑπέρ πάντων ἡμῶν, ὄλων τῶν ὑπό σέ ἀδελφοτήτων καὶ ὄλων τῶν συνηγμένων εἰς τήν ἔξοδόν σου, καὶ τείνον χειρα βοηθείας ὑπέρ πάσης τῆς Ἐκκλησίας...

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ Πατρός καὶ Καθηγουμένου ἡμῶν γενομένου, Αἰμιλιανοῦ Ἱερομονάχου».





ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

1.

ΝΕΟΙ ΑΓΙΟΙ ΣΤΟ ΑΓΙΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Καινός κόσμος, «καινός οὐρανός καί καινή γῆ»¹, εἶναι ὁ κάθε Ἅγιος, ἀφ' ὅτου ἡ ἀπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καινοποίησε τόν κόσμο μας, «ἰδοῦ γέγονε καινά τά πάντα»², μέ τήν Σάρκωσι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τήν θεία Οἰκονομία Του.

Ἡ ἐποχή μας, ἄν καί πεπαλαιωμένη ἀπό τήν ἀμαρτία, ἀνέδειξε πολλούς Ἅγιους. Αὐτή εἶναι μία ιδιαίτερη εὐλογία ἀπό τόν Θεό, ἐπειδὴ ἔπρεπε νά ὑπάρξῃ ἓνα φρένο στήν κατηφορική πορεία πού ἔχουμε πάρει. Ἀπό τό Σεπτό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο κατετάγησαν ἐφέτος στήν χορεία τῶν Ἁγίων ἕξι ἀκόμη ἀπό τούς πολλούς ἁγίους ἀνθρώπους πού ἔζησαν τόν 20όν αἰῶνα καί μέ τήν ἀσκητική ζωή τους «ἔπλυναν τάς στολάς αὐτῶν καί ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου» καί «εἰσίν ἐνώπιον τοῦ θρό-

1. Πρβλ. Ἀποκ. κα' 1.

2. Β' Κορ. ε' 17.

νου τοῦ Θεοῦ καί λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καί νυκτός ἐν τῷ ναῶ αὐτοῦ»³. Αὐτοί οἱ νεοκαταταγέντες Ἅγιοι εἶναι:

Ὁ ὄσιος Ἰωσήφ ὁ Ἑσυχαστής, ὁ ἐρημίτης, ὁ βιαστής τῆς θείας ἀγάπης, ὁ πνευματικός γεννήτωρ πολλῶν ἐκ τῶν νεωτέρων μοναχῶν. (Ἡ μνήμη του στίς 16 Αὐγούστου).

Ὁ ὄσιος Σωφρόνιος τοῦ Ἔσσεξ, ὁ θεολόγος καί ἐρμηνευτής τῆς ἐμπειρίας τῆς θέας τοῦ Θεοῦ. (Ἡ μνήμη του στίς 11 Ἰουλίου).

Ὁ ὄσιος Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ὁ σοφός διδάσκαλος καί τηρητής τῶν πατρικῶν δογμάτων καί παραδόσεων. (Ἡ μνήμη του στίς 7 Σεπτεμβρίου).

Ὁ ὄσιος Ἰερώνυμος ὁ Σιμωνοπετρίτης, ὁ ταπεινός καί ἀνεξίκακος ἀγιορεΐτης ἡγούμενος καί ἀπαράμιλλος Πνευματικός. (Ἡ μνήμη του στίς 9 Μαΐου).

Ὁ ὄσιος Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης, ὁ διαπρύσιος κῆρυξ τῆς τελείας καί θεοποιῦ ὑπακοῆς, καί τῆς ἐρήμου τῶν Κατουνακίων τό εὖοσμον ἄνθος. (Ἡ μνήμη του στίς 27 Φεβρουαρίου).

Ὁ ἅγιος Ἱεράρχης, ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης Καλλίνικος, ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ ὑπογραμμός τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας καί τῆς θείας ἀγάπης ὁ ἐκφάντωρ. (Ἡ μνήμη του στίς 8 Αὐγούστου).

Ὁ καθέννας ἀπὸ τούς Ἁγίους αὐτούς μέ τόν ἰδιαιτέρο ἀσκητικό του ἀγῶνα εὐαρέστησαν καί ἐδό-

3. Ἀποκ. ζ' 14-15.

ξασαν τόν Ἅγιο Θεό. Καί Ἐκεῖνος τούς ἀντεδόξασε, σύμφωνα μέ τόν ἀφευδῆ λόγο Του: «τούς δοξάζοντάς με δοξάσω»⁴.

Εὐχαριστοῦμε τόν Ἅγιο Θεό πού μᾶς τούς ἐχάρισε πρεσβευτάς ἐνώπιον τοῦ θρόνου Του. Τούς εὐχαριστοῦμε γιά τούς ἀγῶνες τους, μέ τούς ὁποίους ἐλεύκαναν ἑαυτούς καί λευκαίνουν τίς ψυχές ὅσων τούς ἐπικαλοῦνται καί τούς μιμοῦνται κατά δύναμιν. Τούς εὐχαριστοῦμε, διότι ἔγιναν φῶτα ὀδηγητικά στήν ἀσέληνη νύκτα πού διερχόμεθα ὡς κοινωνία, ὡς ἔθνος καί ὡς ἀνθρώπινο γένος συνολικά.

2.

ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ π. ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΒΙΤΤΗ

Τό ἔτος 2019 συμπληρώθηκε δεκαετία ἀπό τήν ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος Εὐσεβίου Βίττη. Εἰς μνημόσυνόν του ἔγιναν ἐκδηλώσεις καί ἐκδόσεις μέ πρωτοβουλία τῶν ἐν Ἑλλάδι πνευματικῶν του τέκνων. Στό «Πνευματικό Συμπόσιο γιά τόν Γέροντα Εὐσέβιο Βίττη», πού πραγματοποιήθηκε στίς Σέρρες στίς 19 Ἰανουαρίου 2020 μέ τήν εὐλογία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών καί Νιγρίτης κ. Θεολόγου, χαιρετισμό ἀπηύθυνε ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ὁ Ἱερομ. Δημήτριος Γρηγοριάτης. Στό

4. Α' Βασ. β' 30.

πλαίσιο τοῦ «ἰωβηλαίου» ὁ Σεβ. Σουηδίας καί πάσης Σκανδιναβίας κ. Κλεόπας ἐμερίμνησε, κατόπιν εὐχαρίστου καί ὀλοθύμου συμφωνίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, ἡ ὁποία ἔχει τὰ δικαιώματα ἐπανεκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ π. Εὐσεβίου, γιὰ τὴν ἐπανέκδοσι κατὰ τὸ ἴδιο ἔτος 2019 τοῦ βιβλίου «Ἀναβάσεις» στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας». Μὲ τὴν ἴδια εὐκαιρία ἡ Ἱερά Μονὴ ἀπεφάσισε τὴν ἐπανέκδοσι τῶν «Ἀναβάσεων» στὰ Σουηδικά, ὅπως τὸ εἶχε πρωτοεκδώσει ὁ π. Εὐσέβιος τὸ 1984 χάριν τῶν πνευματικῶν του τέκνων στὴν μακρυνή χώρα τοῦ Βορρᾶ καί τῶν Σουηδῶν πού ἐπιθυμοῦσαν νά γνωρίσουν τὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία περὶ τῆς προσευχῆς. Τὴν νέα αὐτὴ ἔκδοσι, πού θὰ ἀπευθύνεται σέ σουηδικό ἀναγνωστικὸ κοινό, προλογίζει ὁ Σεβ. κ. Κλεόπας.

Ἡ μορφὴ τοῦ π. Εὐσεβίου μένει ἀνεξίτηλη στὴν μνήμη τῶν ἀνθρώπων πού τὸν γνώρισαν. Στὸ Ἡσυχαστήριό του, στὸ Κρουονέρι τῆς Φαιᾶς Πέτρας, ὅπου ὁ ἴδιος θέλησε νά ταφῆ, ἀναπαύεται τὸ ἁγιασμένο ἀπὸ τὴν ἄσκησι σῶμα τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος. Μὲ τὶς εὐλογίες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου κ. Μακαρίου ἀδελφός τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας βρίσκεται ἐκεῖ καί κρατεῖ «ἀναμμένο τὸ καντήλι» τοῦ τάφου τοῦ π. Εὐσεβίου καί δίνει ἀνθρώπινη παρουσία στὸν χώρο τῆς ἀσκήσεώς του.

Στήν σελ. 85 τοῦ παρόντος τεύχους παραθέτου-
με κείμενο τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου τῆς Μονῆς
μας, Ἀρχιμανδρίτου Χριστοφόρου, εἰς μνημόσυνον
τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος.

3.

† Ο Π. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΒΙΤΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΛΙΓΟΠΙΣΤΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στήν κρίσιμη γιά τήν Ἐκκλησία περίοδο, κατά τήν
ὁποία ἡ πανδημία φανέρωσε τήν ὀλιγοπιστία μας
ἔναντι τοῦ θεοποιοῦ Δώρου τῆς Θείας Κοινωνίας, ὁ
κατωτέρω ἀγιοπνευματικός λόγος τοῦ ἀειμνήστου
Γέροντος Εὐσεβίου εἶναι ὁδηγητικός.

«Ἡ Ἐκκλησία στηρίζεται στή θεία Εὐχαριστία καί
αὐτήν θέλησε νά χτυπήσῃ ὁ σατανᾶς. Ἐκκλησία χωρίς
θεία Εὐχαριστία δέν ὑπάρχει, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξῃ.
Καί ἂν σήμερα εἶναι χαλαρή ἢ ἐν Χριστῷ πνευματική
ζωή καί συνείδηση τῆς ἐκκλησιαστικότητος πολλῶν
χριστιανῶν, αὐτό ὀφείλεται στή μακρά ἀποχή ἀπό τή
θεία Εὐχαριστία ἢ στήν τυπική συμμετοχή σ' αὐτήν
κατά πολύ ἀραιά διαστήματα, π.χ. μιά-δύο φορές τό
χρόνο. Καί φτάσαμε στό σημεῖο σημερινοί χριστιανοί
ὄχι μόνο νά ἀπέχουν οἱ ἴδιοι ἀπό τή θεία Κοινωνία,
ἀλλά καί νά... σκανδαλίζονται (!) γιατί κάποιοι τά
τελευταῖα χρόνια μέ εὐλογία τῶν πνευματικῶν τους
κοινωνοῦν τακτικά. Ἄν εἶχαν ὅλοι ζωή τέτοια πού

ζητάει ο Χριστός, δέν θά ύπῆρχαν βέβαια κωλύματα γιά μετοχή στό Μυστήριο ἀπό τούς περισσότερους χριστιανούς. Ἐπίσης ἔχουμε καί χριστιανούς πού ἀποφεύγουν νά κοινωνήσουν γιατί... σιχαίνονται (!!!) τή θεία Κοινωνία ἢ φοβοῦνται τή διά μέσου της μετάδοση... κολλητικῶν ἀσθενειῶν!!! Καί ύπάρχουν ἄλλοι πού ὄχι μόνο δέν μετέχουν οἱ ἴδιοι, ἀλλά ἐμποδίζουν καί αὐτούς πού θέλουν νά κοινωνήσουν, π.χ. παιδιά, ἐγγόνια ἢ ἄλλα πρόσωπα πού ἐπάνω τους ἀσκοῦν κάποια ἐξουσία. Ὅλα αὐτά μαρτυροῦν ἀπιστία, ὀλιγοπιστία, ἄγνοια τῆς χριστιανικῆς διδαχῆς καί πνευματικότητας, κοσμικοφροσύνη, ἀμέλεια, πνευματική νωθρότητα, ἀδιαφορία καί γενικώτερα ἀμαρτωλή ζωή πού σκοτίζει τό νοῦ καί ἀποξενώνει τόν ἄνθρωπο ἀπό κάθε πνευματικό ἐνδιαφέρον καί πνευματική προοπτική στή ζωή του [...]. Ὁ Κύριός μας τόνισε ρητῶς καί κατηγορηματικῶς τήν ἀνάγκη τῆς θείας Κοινωνίας ὡς “ἄρτου ζωῆς”, πού χωρίς τή μετοχή σ’ αὐτόν, πού εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ζωή πνευματική δέν ύπάρχει. Ἐπομένως κάθε πιστός, ἂν θέλη νά εἶναι πιστός ζωντανός καί ἐνεργό μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλει νά κοινωνῆ. Ἔτσι μόνο θά ύπάρχη ζωντανή Ἐκκλησία»⁵.

5. Ἀρχιμ. Εὐσεβίου Βίττη, *Ὁμιλίες πνευματικῆς οἰκοδομῆς στήν Ἀποκάλυψη τοῦ ἁγίου Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου*, τόμος Β', ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσ/νίκη 1997, σελ. 330-333.

4.

† ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΟΝΗΣ (1943-2020)

«Ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητός»⁶

Στίς 18 Ἀπριλίου τοῦ 2020 ἔφυγε ἀπό τήν ζωή ὁ πολύ ἀγαπητός μας ὀδοντίατρος κ. Σεραφεῖμ Πόνης, «πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καί ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει»⁷. Ἔκανε μία πολύ καλή καί εὐλογημένη οἰκογένεια μέ τήν χαριτωμένη σύζυγό του Μαρίνα, ἀπό τήν ὁποία ἀπέκτησε τρεῖς κόρες.

Τό κεντρικό γνώρισμα τῆς ζωῆς του ἦταν ἡ πύρινη ἀγάπη του πρός τόν Ἅγιο Θεό καί τήν ἀγία Ἐκκλησία Του, ἀλλά καί ἡ ὀλοπρόθυμη καί θυσιαστική του ἀγάπη πρός τόν κάθε ἄνθρωπο. Ἀπό τά γεροντάκια τοῦ Γηροκομείου καί τούς ἐνδεεῖς μέχρι τούς Ἀθωνίτες μοναχοῦς, πού διακόνησε ἀφιλοκερδῶς, δέν ἔπαυσε σέ ὅλη του τήν ζωή νά δαπανᾷ τόν ἑαυτό του γιά τήν ἀνακούφισι τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου, μέχρις ὅτου ἡ βαρειά ἀσθένειά του τόν ἐμπόδισε. Εἶναι ἀμέτρητες οἱ φορές, πού ἐπί σαράντα χρόνια μέ δικά του ἔξοδα ἔπαιρνε τό αὐτοκίνητό του γιά νά ἔλθῃ στήν Μονή μας καί νά περιποιηθῆ τούς ὀδοντοπαθεῖς ἀδελφούς. Δέν θά ξεχάσουμε ποτέ τήν φιλάδελφο διακονία του. Κάποτε ἦλθε καλεσμένος ἀπό μᾶς, γιά νά ἀντιμετωπίσῃ ἕνα ὀδοντιατρικό πρόβλημα τοῦ Γέροντος Ἐφραίμ τοῦ Κατουνακιώτη, τοῦ

6. Κολ. δ' 14.

7. Πράξ. θ' 36.

νέου Όσίου, ό όποιος έκτοτε τόν άγάπησε πολύ και συνδέθηκε μαζί του.

Ήταν άνθρωπος τής άδιαλείπτου προσευχής, τής δοξολογίας του Θεού, πάντοτε πρᾶος, γλυκός, ταπεινός, θυσιαστικός. Πάντοτε χαμογελαστός και πάντοτε πρόθυμος νά τρέχη μέ άγάπη, ή όποία δέν φείδεται κόπων ύπέρ των άγαπωμένων, όπου ύπῆρχε άνάγκη.

Ό Θεός όμως του έπεφύλαξε βαρειές δοκιμασίες. Κάποια στιγμή ένα από τά παιδιά του υπέστη βαρύ τροχαίο άτύχημα. Χάριτι Θεού επέζησε, χωρίς νά παραμείνη κάποια άναπηρία. Όμως ή δοκιμασία κράτησε πολύ και ό πόνος των γονέων υπῆρξε άβάσταχτος. Στά τελευταία του πάλι ό Θεός επέτρεψε νά τόν επισκεφθῆ ή κακοήθης νόσος στον έγκέφαλο. Υπέμεινε τίς χημειοθεραπείες, διάτρησι του έντέρου και περιτονίτιδα, σάν παρενέργειες των θεραπειών, και τήν εισαγωγή του στην έντατική. Έφθασε μέχρι τό χείλος του θανάτου, αλλά παρ' έλπίδα επέζησε. Λίγο πριν τό τέλος του, του πῆρε ό Θεός και τήν καλή του σύζυγο, πολύ νεώτερή του στην ήλικία. Όλα αυτά όμως τά άντιμετώπισε ως πιστός και άγωνιστής Χριστιανός, δοξάζοντας τόν Θεό.

Συνομιλώντας πολλές φορές μαζί του, και ιδίως λίγο πριν φύγη από τήν ζωή αυτή, μάς άπεκάλυψε κάποια θεϊκά βιώματά του, τά όποια, τώρα πού δέν κινδυνεύει πλέον από τήν ύψηλοφροσύνη, μπορούμε

νά τά δημοσιεύσουμε. Αὐτά ἀποδεικνύουν ὀλοφάνερα ὅτι ὁ Ἅγιος Θεός δίδει ἀδιακρίτως τήν Χάρι Του σέ ὅλους ὅσους ποιοῦν τό θέλημά Του τό ἅγιο, εἴτε κληρικούς εἴτε μοναχοὺς εἴτε λαϊκοὺς.

Ἐνα-δύο μῆνες πρίν τήν μακαρία του κοίμησι ἔλεγε ἐμπιστευτικῶς σέ κάποιον ἀδελφό τῆς Μονῆς μας: «Δέν μπορῶ νά περιγράψω τήν ζωή μου, ἡ ὁποία εἶναι μία εὐλογημένη ζωή. Κοινωνῶ συχνά, προσεύχομαι, κάνω τίς μετάνοιές μου, διαβάζω, καί μάλιστα βιβλία πού δέν θά μπορούσα νά τό φανταστῶ, ὅπως τήν “Ἐκφρασι μοναχικῆς ἐμπειρίας” τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ. Αἰσθάνομαι εὐλογία, χαρά, εὐχαρίστησι. Παρακαλῶ τόν Θεό νά μέ κρατήσῃ κοντά Του, γιατί κινδυνεύω. Εἶναι εὐκόλο νά παρασυρθῶ. Χρειάζεται ταπεινώσις.

Δέν περιγράφεται αὐτό πού ζῶ. Δέν μπορῶ νά διανοηθῶ, ὅτι θά μπορούσα νά ζήσω ἐγώ αὐτά τά πράγματα, ὅτι θά μέ ἀξίωνε ὁ Θεός. Καί συνεχίζει νά μέ βοηθᾷ τόσο πολύ σέ ὅλους τοὺς τομεῖς. Εἶναι νά ἀπορῆς καί νά λές: “Θεέ μου, πόσο μέ ἀγαπᾷς; Χριστέ μου, τί ἔκανα ἐγώ γιά σένα καί κάνεις τόσο πολλά ἐσύ γιά μένα;”. Ζῶ μία πολύ μεγάλη εὐτυχία!

Χθές, γιά πρώτη φορά στήν ζωή μου, μόλις κοινώνησα, ἄρχισαν ἀπό τά μάτια μου νά ρέουν ἀσταμάτητα τά δάκρυα. Δέν μπορούσα νά συνέλθω. Νά πῶ τήν ἀλήθεια, πάντοτε παρακαλοῦσα τόν Θεό νά μοῦ χαρίσῃ δάκρυα, ἀλλά δέν τολμοῦσα νά ἐπιμείνω,

γιατί δέν εἶμαι ἄξιος. Καί χθές, μετά τήν Θ. Κοινωνία, γιά πρώτη φορά στήν ζωή μου, ἔνοιωσα νά ρέουν τά δάκρυά μου ἀβίαστα. Καί σκεπτόμουν: “Δέν τό ἀξίζεις”.

Ἐκκλησιάζομαι σχεδόν κάθε μέρα. Ψάλλω. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι προσπαθῶ. Μή νομίσετε ὅτι κάνω κάτι καί γι’ αὐτό μοῦ τό ἀνταποδίδει ὁ Θεός. Ὅχι. Ἀλλά κάνω ὅ,τι περνάει ἀπό τό χέρι μου. Ὅ,τι νομίζω ὅτι πρέπει νά κάνω, σάν εὐγνωμοσύνη πρὸς τόν Θεό, τό κάνω. Γιατί πράγματι μοῦ χαρίζει ὁ Θεός πολύ περισσότερα ἀπό ὅσα ἀξίζω. Τό πιστεύω. Προσπαθῶ μέ κάθε τρόπο νά βοηθήσω τήν σύζυγό μου. Πλύνω τά πιάτα, δέν σταματῶ καθόλου, προκειμένου ὅλοι νά εἶναι εὐχαριστημένοι. Καί αὐτό ἀνταποδίδεται καί σέ μένα. Τό εἰσπράττω ἀπό παντοῦ.

Εἶμαι εὐτυχισμένος. Χαίρομαι τόν κόσμο ὅλο. Τόν ἀγαπῶ. Μέ ἀγαποῦν ὅλοι, ἱερωμένοι, λαϊκοί, ἡ οἰκογένειά μου· μοῦ τό δείχνουν μέ κάθε τρόπο. Δέν περιγράφεται τί γίνεται. Παραλογίζομαι. Ἴσως νά εἶναι ὑπερβολές. Εἶμαι γεμᾶτος. Δέν ξέρω ἂν εἶναι σωστές οἱ ἐκφράσεις μου, ἀλλά ἐγώ ἔτσι αἰσθάνομαι.

Εὐλογία! Εὐτυχία! Μία ἀγάπη γιά ὅλον τόν κόσμο. Ἔτσι ζῶ καί ὑπολογίζω ὅτι ἔτσι ζοῦν καί οἱ Ἅγιοι. Γεμίζει ἡ ζωή τους καί δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τίποτε· δέν θέλουν τίποτε. Μοῦ χάρισε ὁ Θεός τήν γαλήνη, τήν ἡρεμία, δέν ἔχω κανένα πόλεμο δαιμονικό. Τί νά πῶ; Δόξα τῷ Θεῷ! Δόξα τῷ Θεῷ!

Ζῶ τὴν κάθε στιγμή μου. Θά βγῶ στὸν κῆπο μου, θά χαρῶ τὰ λουλουδάκια μου, θά χαρῶ τὴν φύσι. Δηλαδή, εἶμαι εὐλογημένος. Τί νά πῶ; Δέν θά μποροῦσα νά φανταστῶ ὅτι θά ζοῦσα τέτοιες στιγμές. Καί τὰ πιό μικρά πράγματα μέ εὐχαριστοῦν. Καί ὅλα αὐτά ἔχουν διάρκεια· δέν εἶναι στιγμιαία. Εἶμαι ὅλη τὴν ἡμέρα μέσα σέ ἓνα εὐλογημένο κόσμο, σέ μία εὐλογημένη κατάστασι. Δέν αἰσθάνομαι κενό. Δέν μιζεριάζω, δέν γκρινιάζω. Εὐχαριστῶ τὸν Θεό ἀνά πᾶσαν ὥραν καί στιγμήν».

Ὁ Χριστοφόρος ἄνθρωπος, ὅπως ὁ μακάριος Σεραφεῖμ, εἶναι πλήρης καί εὐτυχής· παρὰ τίς μεγάλες δοκιμασίες του καί μέσα σ' αὐτές, δοξάζει τὸν Θεό, χαίρεται μέ ὅλα καί τὸν χαίρονται ὅλοι.

Ὅμως, ὅταν ἔκλεισαν ἀδίκως οἱ ναοὶ λόγω τῆς πανδημίας, δέν μποροῦσε πλέον νά ἐκκλησιάζεται καί νά κοινωνῆ καθημερινῶς, ὅπως ἔκανε στὰ τελευταία του. Αὐτό τοῦ στοίχισε πολύ. Καί στίς 18 Ἀπριλίου ἔφυγε ἀπὸ τὴν ζωὴ αὐτὴ, πλήρης ὅμως Χάριτος Θεοῦ καί δοξολογῶντας τὸν Θεό γιὰ ὅλα.



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὅσιος Δανιὴλ ὁ Κατουνακιώτης.....	7
Ἀδελφῶν Ἱ. Κελλίου Ἀγ. Νικολάου Μπουραζέρη	
Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ Ζωῆς.....	48
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου	
Ἀρχιμ. Νικοδήμου	
Ἐπικήδειος εἰς τόν μακαριστόν καὶ ἅγιον Γέροντα Ἐφραίμ τῆς Ἀριζόνα.....	60
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Ἀρχιμ. Χριστοφόρου	
Ἡ ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ φέρνει τὴν ἀνάπαυσι τῆς ψυχῆς.....	69
Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τοῦ μακαριστοῦ π. Εὐσεβίου Βίττη.....	85
Ἀνωνύμου Ἀγιορείτου	
Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ Παράδεισος	94
Μ.Ν.Γ.	
Παραινέσεις πρὸς Προσκυνητὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους	102
Ἐπίκαιρα Ἐλευθερίων Ἁγίου Ὁρους Ἄθω	104
Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Θεῖα Μετάληψις χωρὶς ὀλιγοπιστία.....	115
Ἱερομ. Μύρωνος Σιμωνοπετρίτου	
Καθηγούμενος Αἰμιλιανὸς Σιμωνοπετρίτης	127
Ἐπίκαιρα Γεγονότα καὶ Θέματα	
Νέοι Ἅγιοι στὸ Ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας.....	148
Δεκαετία ἀπὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ μακαριστοῦ π. Εὐσεβίου Βίττη.....	150
Ὁ π. Εὐσέβιος Βίττη περὶ τῆς ὀλιγοπιστίας ἐναντι τῆς Θείας Κοινωνίας.....	152
Σεραφεῖμ Πόνης «Ὁ ἱατρός ὁ ἀγαπητός».....	154

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ Α.Ε.»
ΑΒΕΡΩΦ 2, Τ.Κ. 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 5238305 ΦΑΞ: 210 5238959